

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

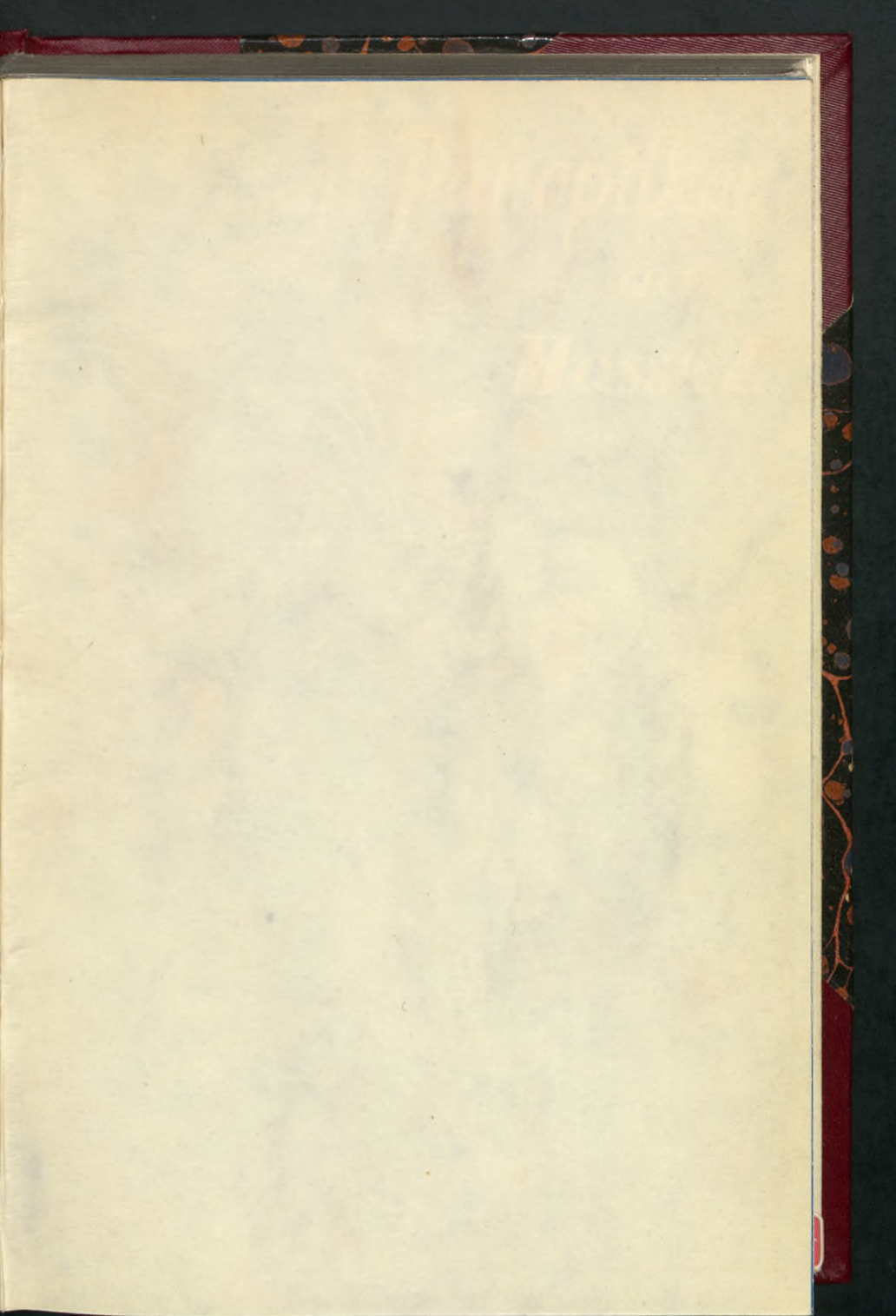

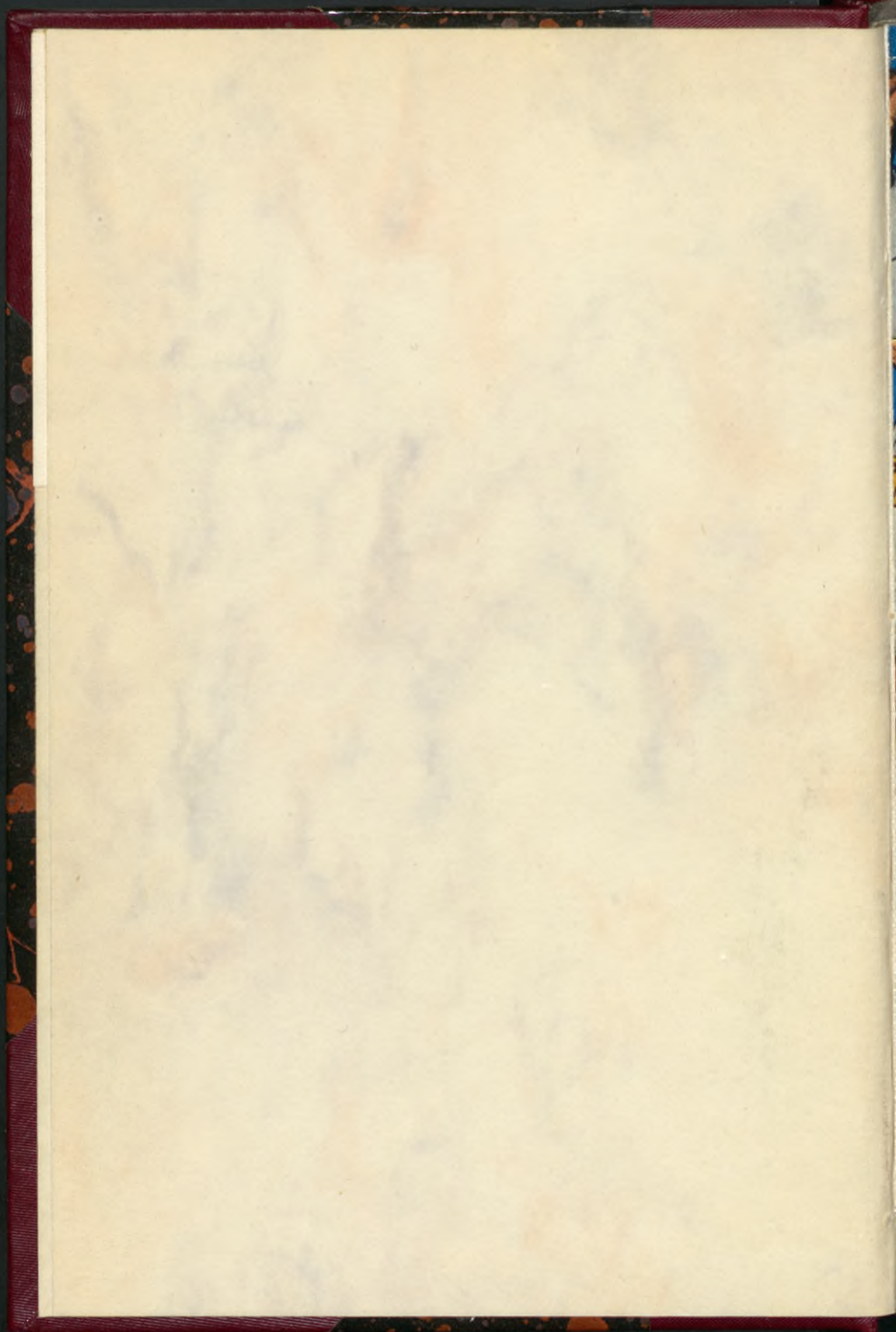

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Ett tjusigt Panoptikon

av

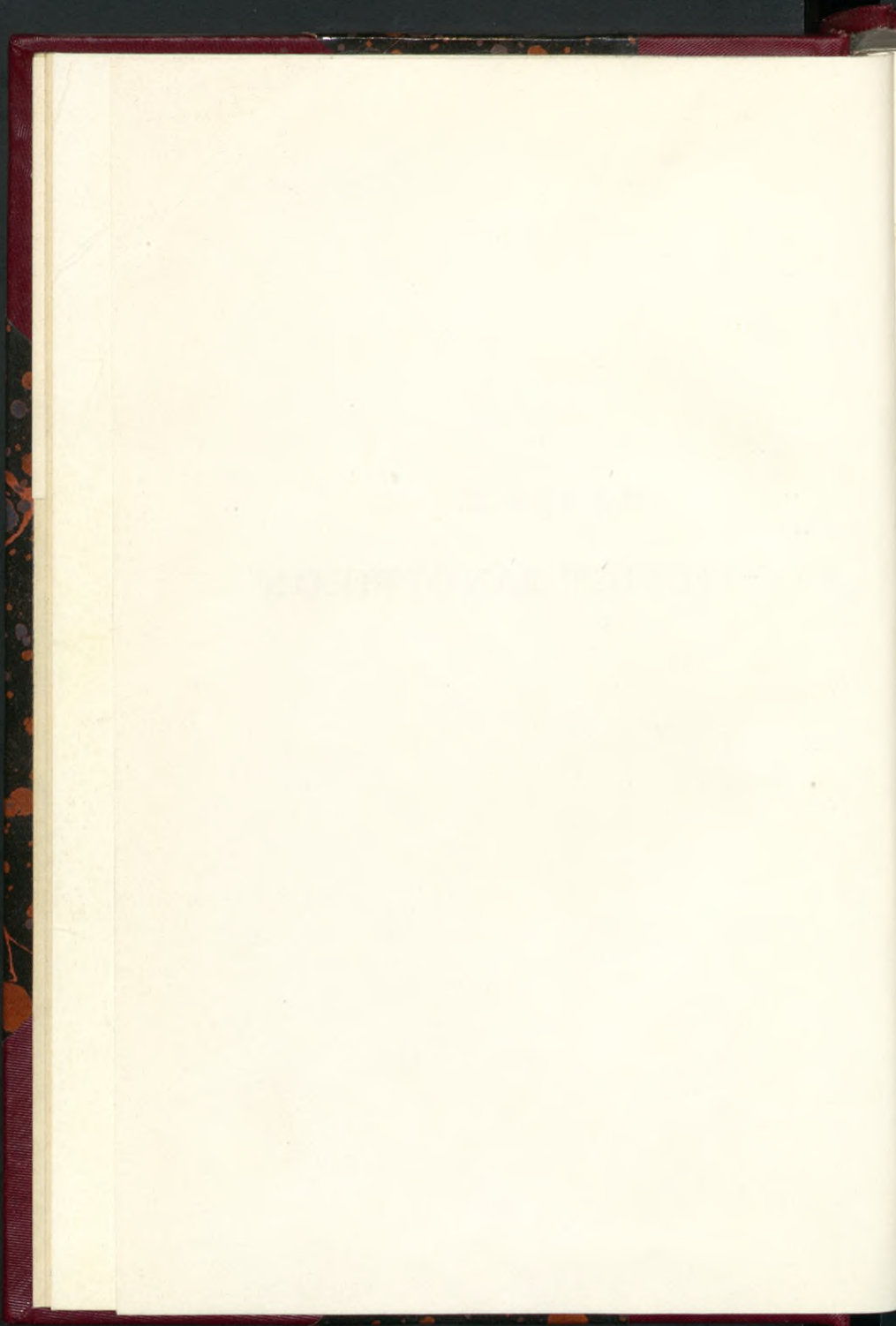
Hasse Z

HASSE Z.

ETT TJUSIGT PANOPTIKON

ETT TJUSIGT PANOPTIKON

K Å S E R I E R

AV

HASSE Z*[etterström]*

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Copyright. Albert Bonniers förlag 1937.

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1937

EN FÖRKLARING.

När jag fick omslagsteckningen till denna bok, sade jag till konstnären, som heter Schonberg:

— Mycket bra. Utmärkt på alla sätt. Roligt och dekorativt. Men det har inte med den här boken att göra. Mitt panoptikon ser inte ut på det sättet. Det är mera svenskt. Där finns inga diktatorer, ingen munter Chevalier och mycket litet om herrskapet Windsor. Detta omslag är ett bedrägeri. Bokens köpare får inte alls vad han kanske hoppats på. Det är som att sätta upp en skylt om paraplyer på ett apotek.

— Jag trodde, det skulle vara ett tjusigt panoptikon, och då gjorde jag ett sådant.

— Läser min herre aldrig de böcker, vilkas omslag ni tillverkar?

— Aldrig! En tid lät jag mitt hembitråde göra det, men när jag märkte att denna sysselsättning gjorde henne förvirrad och grubblande samt menligt inverkade på hennes övriga sysslor, lade jag undan böckerna även för henne. Jag tror inte heller, att förläggarna läser de böcker de ge ut.

— Såå —

— Ja, hur ska man annars kunna förklara, att det kommer så många böcker? Jag tycker, att det här omslaget är bra. Det kommer säkert att locka köpare, så tokiga som människor numera äro efter alla bekanta personer — det var synd, att jag inte fick in Greta Garbo och statsrådet Bramstorp också, men utrymmet är ju så litet. Sen finns det ju människor, som märkvärdigt nog inte tycka om Hitler och Mussolini, och de kanske inte köpa boken, och då kan ju författarens samvete känna sig litet lugnare. Det blir liksom en balans. Man kan ju också på en s. k. maggördel uppmana den eventuella köparen att läsa denna förklaring, innan han köper boken. Eller inte gör det.

— Det förhöjer kostnaderna och försvårar expeditionen.

— Då, sade artisten, är det bäst att låta det vara som det är. Är det någon som köper boken och blir lurad, så blir han det på innehållet och inte på omslaget.

— Kanske det.

Hasse Z.

SKATTEPENNINGEN.

I går fick jag den nya debetsedeln för kronoskatten. Den var 37 cm. hög och 20 cm. bred, tryckt på gult papper av synnerligen stadig kvalitet. Möjligen är den avsedd att sättas inom glas och ram för att bevaras genom släktled. Den gamla debetsedeln var tunn och vit, och den var endast 18 cm. bred samt 26 cm. hög. Den gör numera ett om möjligt ännu tarvligare intryck, än då den första gången retade ett tåligt och hårdat folk.

Den nya debetsedeln låg i ett s. k. fönsterkuvert. Fönstret var immigt, så att adressatens namn blev svårsläsligt. Jag tog också miste och öppnade först hembiträdets kuvert. Blev för ett kort ögonblick lycklig. Där stod bara 12 kr. i skatt. Hembiträden ha det verkligt bra. Åtminstone mitt.

Uppbördsverkets största reform tycks vara inköp av en skrivmaskin. Skattebetalarens namn och adress skrives inte längre med bläck. Vi skola dock hoppas, att den lilla lapp, som man får varje sommar och som innehåller upplysning om, att man feldeklarerat, fortfarande kommer

att skrivas med blyerts eller anilinpenna. Det ser så hemtrevligt och intimt ut.

Nästa reform: man får betala skatten på samtliga affärsbanker i Stockholm, på Riksbanken samt på alla fasta postkontor. Vilken bekväm och praktisk anordning. Dess ende medtävlare är den som sedan många år använts av ett flertal medborgare: att inte alls betala skatten genom personligt besök, utan låta en s. k. skattemas komma och hämta den. Detta sätt vållar dock en liten utgift av tre eller sex öre per krona — tre öre för de utfattiga och sex öre för de normalt fattiga. Men de örena betalar man ju gärna för ett angenämt besök. Vill man inte, av ett eller annat skäl, som inte angår mig, betala skatten, kommer uppbördsverket och hämtar *bohaget* i stället. Då de flesta bohag äro skrivna på helt andra personer än de som äga dem, inträffar denna beklagliga olyckshändelse mera sällan. I Sverige finnas många människor, som varken deklarerar eller betala skatt, men som ändå leva och ha hälsan. Med anledning av dessa människors existens i samhället har regeringen ännu inte kunnat bestämma sig för vem som skall utnämnas till skattedirektör.

Om man nu kastar ett intresserat öga på den nya skattsedel, så finner man först en avdelning, som heter Taxering. Den är mycket viktig. Där får man veta sin taxerade inkomst, sin beskattningsbara inkomst, sina skattekrönor och skatte-

ören, taxerat belopp, beskattningsbart belopp, grundbelopp 1 och grundbelopp 2. Den, som inte begriper hur alla dessa olika summer uppkomma, hänvisas till de arbeten i skatteärenden, som de senare åren utgivits av landets främsta experter på området. När man studerat dessa arbeten, förstår man, att det inte är värt att försöka begripa något, som ingen mänsklig varelse hittills begripit — *utan bara betala.*

Efter Taxeringen kommer Utskylder. Där står först, att man skall betala en inkomst- och förmögenhetsskatt — det kan man förstå — men sen kommer något som heter utjämningskatt, vilket betyder, att man skall betala ett par hundra kronor till *för att det skall bli jämnt.* Tror man. Men så är det inte, ty sedan skall man betala ytterligare *sju skatter* för att det skall bli riktigt jämnt. Och då blir det jämnt, så när som på 16 öre. På min sedel har man glömt att fylla i posten Debetsedelslösen. Eller är det verkligen så, att man slipper betala debetsedeln? Vem betalar den? Det är väl inte gärna möjligt att Essele består den? Så gentil som den är.

För många år sedan skickade en tidskrift ut en enquête: *Hur formulerar ni kortast begreppet Fosterland?* Den delikata frågan kom även till mig, och jag svarade genom att sända min senaste debetsedel. Tidskriften fotograferade den och tog in den bland alla de vackra och högstämda svaren från landets mest berömda män och kvin-

nor. Jag fick mycket och rättvist obehag för mitt oförsiktiga svar. En svenskamerikansk tidning skrev, att jag uppfört mig mycket illa. Naturligtvis hade man rätt, ty fosterlandet är ju guskelov ännu så länge något mer än en skattsedel. Det kändes pinsamt att få veta det ända från Amerika.

Det är inte roligt att betala skatt, men det är roligt att kunna göra det. Låt oss, som ännu kunna, vara tacksamma för det nöjet. Vi få ju i alla fall valuta för pengarna, även om vi inte alltid lägga märke till den. *Detta faktum får dock inte ge herr finansministern någon som helst anledning till ytterligare höjning!*

16. 9. 36.

FRYNTLIGT.

Häromdagen föll jag i förvåning och förundran, vilket ju på grund av väl genomförd härdning numera icke förekommer så ofta. I en stor daglig tidning läste jag att Hans Excellens Statsministern åtföljd av sin och rikets försvarsminister avlagt en visit på en av stadens revyteatrar och därstädes låtit fotografera sig tillsammans med de skådespelare som i revyn karikerade dem själva. Artikeln var mycket riktigt åtföljd av fyra jämförande bilder. Jag tänkte: man leker 1 april för att roa läsekretsen, som ju skall roas även på det mest otroliga sätt. Men så tog jag en ny stor tidning, och där fanns samma glada nyhet och samma vackra bilder. Då förstod jag, att den lyckliga tilldragelsen hade inträffat och då kände jag i mitt hjärta en stor och rik glädje över att få leva och bo i ett fritt och sant demokratiskt land, där ingen ser ned på den andre utan där vi umgås glatt och förtroligt med varandra. Från den högste till den lägste.

Ack ja, hur fryntligt och gemytligt har inte umgänget med politikerna blivit. Per Albin Hanssons blommiga blå morgonrock är en historisk

symbol över det lyckliga tillståndet. Ett soligt leende och stora öppna famnen mot alla goda medborgare i det kära folkhemmet, så skall det vara i dag. Några dagar efter den stora val-segern och de övliga visiterna på K. Slottet lästes i partiorganet: *Fryntligt på kungens gård. Bramstorp log fryntligt vid avskedet — och fryntligt log också Per Albin, när han mellan hyllande skaror begav sig från slottet —*

Fryntligt är ordet just nu. Kom ihåg att ni är fryntlig. Det fryntliga ansikte ni visar världen, visar världen er tillbaka. Damerna äro inte minst fryntliga. Den första som segermorgonen, innan den blommiga blå kommit på, knackade på hr Hanssons dörr var en dam. Hon stod där med sin lilla blomma och naturligtvis en fotograf, och troligt är, att hon bara var den första i den långa och vackra kön. Häromdagen lästes en rubrik på en löpsedel: *Männen kring Hansson*. Det kunde lika väl ha varit kvinnorna kring Hansson. Det är berättat i pressen, att då den utmärkte inträder eller lämnar konseljsalen sträckas mjuka, vackra, hyllande kvinnohänder emot honom. I Berlin trängde sig en dam mittunder pågående olympiska spel fram och kysste der Führer någonstans i närheten av de världsberömda mustascherna. Vem blir den första svenska kvinna, som kysser Per Albins vackra leende ansikte, där inga mustascher ta emot? Det är inte omöjligt att förberedelser för evenemanget redan äro i gång.

Hr statsministern är inte ensam om ett förtroligt umgänge med folket. Kamraterna i regeringen ha självmant tagit upp den glada parollen. Hr ecklesiastikministern, kyrkans världsliga överhuvud i landet, kysste redan i våras under pågående föreställning en söt revyskådespelerska mittpå munnen, förmodligen under applåder från salongen och touch i orkestern. Huru gemytlig och trevlig i allt är för övrigt icke denne gode minister? Då och då sjunger han en psalm, men lika ofta, eller kanske oftare, trallar han en glad visa med landets lutsångare på källaren Freden, och som ett synligt tecken på den yra festglädje, som bor i hans sinne, bär han chapeau claque till och med på förmiddagen.

Om man grubblar över hemligheten med välfärdspartiets stora framgångar, så får man förklaringen i partiets egen tidning. Där säger en herre, som presenteras som rättare på någon ros-lagsgård:

— Jag kan svära på, att segern i mycket beror på, att Per Albin alltid är så glad på de bilder man ser av honom. Han är aldrig surmulen, och är han ledsen eller bekymrad, som en man i hans ställning måste vara många gånger, så visar han det inte. Så ska en ledare vara! Han ska muntra upp, när han visar vägen framåt.

Och lika glada ha medborgarna blivit. Tilltalsordet ni slår aldrig igenom i Sverige, men förnamnet har slagit igenom, inte bara om de dyr-

kade scen- och filmhjältarna utan även om politikerna. Titlar och tillnamn äro slungade för länge sedan. Vi säga Per Albin och Bramstorp och Rasjön, ja, till och med Janne, som förr nästan var ett skällsord. Figurligt talat hålla vi gossarna under armen och dunka dem i ryggen. Hej svejs på er allesammans! Förr var det något annorlunda. Vem sade Hjalmar om Branting utom den trängre vänkretsen? Vem hade vågat? Och ännu värre: vem hade vågat ropa Kalle till den allvarlige, strängt korrekte Karl Staaff? Men Kilbom passar det. Nu är det som rättaren från Roslagen säger: ett folk följer hellre en ledare, som visar sig glad än en, som ser ut, som om man dragit honom genom en ättiksbutelj. Gott humör ska gubbarna ha, då blir det allt flera som hjälpa till, och då blir det trevnad i riket.

Så ska det låta. Ett leende folk och en leende regering. Må herrarna bara se till, att leendet går med och inte mot. Det får kanske vara måtta även med fryntligheten och förtroligheten.

MITT SYSTEM.

För många oherrans år sedan då seklet ännu var ungt, glatt och festligt, levde i Danmark en ung löjtnant, som bestämde sig för att ge världen en välbehörlig lektion i kroppskultur och hygien. Han hette I. P. Müller och han hittade på något, som han kallade Mitt System, en kombination av gymnastik, bad och frotteringar, 15 minuters dagligt arbete för kropps- och hälsovård. Müllers system blev en revolution riktad mot gamle hr Ling, som man började finna steril och tråkig, framför allt tråkig. Det nya systemet väckte sensation och entusiasm var det drog fram. Världen började mullra. Tidigt om morgnarna — klockan 8 ansågs tidigt på den tiden — sprungo herrar och damer ur sängarna, slogo upp fönstren, gjorde i ordning sina badbaljor och duschkannor och togo med friskt mot itu med det dagliga arbetet för den kära kroppens och hälsans vård. Müller mötte naturligtvis motstånd från linggymnasterna. Antingen sade man: han har knyckt alltihop från Ling eller också fördömde man.

Müller for omkring i Europa och demonstrerade sitt system, men till Sverige vågade han inte komma. En ensam herre med en badbalja och en grov handduk ställde inte gärna upp mot hela Gymnastiska centralinstitutet. Müller var stark, men Balck och professor Thörngren voro starkare. Mitt System spreds i Sverige i en upplaga på över 20,000 ex., och den propagandan fick vara tillräcklig.

Naturligtvis fick Müller efterföljare och efterapare. Mänskligheten fick mer än den behövde av underbara system för kropps- och hälsovård. Uppfinnaren själv bosatte sig i England, där han öppnade ett institut och gav personlig undervisning i sina övningar, och där han både förenklade och förbättrade sitt system. Med god känsla för tidens takt gick han ned i arbetstid till 10 minuter och så småningom till 5, i det fallet endast besegrad av den svenske läkaren Nils O. Silfverskiöld, som gett världen ett bra och effektivt 2 minuters system. Längre kan man inte gärna komma, om man inte möjligen vill nöja sig med en kombination av gäspning och tåhävning. Men det är kanske inte tillräckligt.

I. P. Müller är nu 70 år gammal, eller kanske ung, och har återvänt till Danmark, där han upptäckt ett nytt system, som är ännu bättre än det gamla. Och framför allt mindre ansträngande. Det kräver inga som helst kroppsrorelser, om man bortser från en lätt böjning av högra armen.

Müller har hittat en helig källa, och dricker man vatten ur den källan, håller man sig frisk och stark utan både badbalja och frotteringar. Så enkelt är det.

Nu säga alla Müllerbeundrarna — det finns väl ännu några trogna kvar —: det där kunde hr Müller ha kommit med för 30 år sedan, så hade man sluppit allt det här sprattlandet och vattlandet och frotterandet. Vad kostar flaskan av den underbara drycken? Det är väl säkerhetspropp, så att inte hälsan dunstar av?

De mera skeptiska hålla sig dock fortfarande till kroppsövningarna, baden och framför allt den nya näringsläran. Att döma av alla artiklar i pressen om kropps- och skönhetsvård ser det ut som om mänskligheten för närvarande kämpade en vitt utbredd, seg och ihärdig kamp mot s. k. överflödiga kilon. Varje dag ger ett nytt närings-system och nya matsedlar. Vetenskapen arbetar under högttryck för att få oss så friska, unga och starka som möjligt. Och då och då ordnar en påpasslig tidning en pigg tävlan: hur bär ni er åt för att hålla er pigg och spänstig? Och svaren komma snabbt och punktligt:

Jag gymnastiserar varje morgon. — Jag går två mil varje söndag. — Det är härligt i naturen. Jag dricker varmt vatten morgon och kväll. — Jag äter 11 apelsiner om dagen. — För mig är hushållsarbete det bästa. Tvätta fönster är det nyttigaste som finns. Alla kroppens muskler

2. — *H a s s e Z., Ett tjugigt panoptikon.*

komma i rörelse, och så får man frisk luft. — Jag dansar. Dansen är den naturliga kroppsrörelsen. — Jag spelar pingpong och blir så glad, när bollarna rulla under möblerna. Då får jag extra motion med att plocka upp dem. — Jag ligger naken på en hård bastmatta och rullar fram och tillbaka. Då försvinner allt fett. — Jag gör andningsövningar för öppet fönster. Först andas jag in så mycket jag kan, och så andas jag ut så mycket jag kan. Det är hälsan. Människan måste andas, annars kan hon ju inte leva. Det är mycket viktigt att andas. — Jag ligger till sängs en dag i veckan. Då förtär jag endast ett litet spetsglas mjölk (skummad) samt en halv apelsin (skalad). Trots mina 32 år är jag pigg som en mört.

Slutligen skriver en dam:

»Jag skriver vers. Med mitt skönhetskrin framför mig och kanske medan nagelfilen arbetar, komma tankarna. Jag har min penna och notesblock till hands, och då kan jag kasta ned vers efter vers. Det ger andlig spänst. Då går arbetet lättare, då skiner solen varmare, då tar man nya tag.»

Detta system måste anses som det hittills originellaste. Vinner det anklang, fruktar jag dock, att det så småningom, eller kanske rätt snart, mötes av en enhällig proteströrelse från överansträngda förläggare och tidningsredaktörer. Tillverkare av nagelfilar ställa sig säkert mera uppmuntrande. Ett annat system, som kan-

ske är ännu originellare, rekommenderas av en dam, som, trots 76 år, fortfarande är kry och rask. Hon deltar ej i spänstävlingen. Hon säger mera privat:

— De som jaga efter hälsa och lycka finna vanligen ingendera. Låt verket, hur enkelt det än är, gå före lekamen. Och framför allt oroa er inte, varken för er själv eller för andra. Ha förtröstan. Tänk det goda, så får ni det.

Det var ju ett originellt system, utan både apelsiner, vitaminer och pingpong. Kan man lita på det? Jag vet inte. Det går ju alltid an att försöka.

I. 10. 36.

STÄDTJÄNST.

Människorna bli alltmer tjänstvilliga och tjänande, främjande och förmedlande. Behöver vi något, finns det genast en tjänst till hands: bil-tjänst, byggtjänst, tvätt-tjänst, för att inte tala om radiotjänst och till och med alltjänst. Allt kan förmedlas och mycket kan främjas, både sim-, cykel- och skid-. Att bakom de flesta av dessa tjänster lurar en förtjänst gör detsamma. Tjänar man andra, skall man också tjäna sig själv. Det är inte mer än rätt. Om den rena väntjänsten gått framåt i det allmänna tjänandet, är mera ovisst. Vi få dock hoppas det bästa av alla de moralister, som för närvarande ligga i och arbeta för att förvandla våra usla liv och själar.

Den allra senaste tjänsten heter Städtjänst, och den annonserar sin tillvaro så här:

Vårt städningsskompani garanterar Eder den bästa städhjälp under full garanti.

Wilken strålande idé. Så ostädat som det för närvarande är i hela den civiliserade världen och Europa. Hur ser det ut bara hemma hos er? Hur har ni det på vindskontoren, i byrålådorna och i garderoberna? En amerikansk filosof sade en

gång: det som ligger över axelhöjd kommer bort. Därmed menade han hyllor och vad däruppå är. Det kommer bort till nästa flyttning. Men hur ser det ut i skrivborden och på dem? Ring till Städtjänst, så får ni det städat under full garanti. Alla dessa dödhögar av papper, brev, räkningar och cirkulär, som fylla våra lådor och skåp, tynga och pressa oss och minska vår rörelsefrihet. Bort med alltihop! Gör rent bord! Vi göra det inte. Vi börja gräva i högarna, vi hitta ett gammalt brev eller ett gammalt fotografi, vi bli vemodiga av alla minnen — det var då det — och så lägga vi ned alltihop igen och skjuta ihop lådorna. Det får vara till en annan gång. Städtjänst gick miste om en kund.

På sex dagar skapade Gud världen, och då den var färdig, tyckte han att allt var ganska gott. Sen kommo människorna, och hur ha de inte stökat till i Guds vackra värld! Vänt upp och ned på allt de byggt upp, krossat och slagit sönder och till och med drämt till varandra, när de kommit åt. Och när de varit som värst i farten, ha de alltid trott, att de städat och gjort snyggt efter de slarviga och oordentliga. Varje tidsålder, varje ny generation har städat efter den gamla. Envar sin egen Städtjänst med egna patenterade sopkvastar och borstar.

Efter det stora kriget, som var ettorstök över alla mått och alla gränser, komorstädningen och den pågår ännu. Diktatorerna städa

med järnkvarter, men det blir inte riktigt rent efter dem. Blodfläckar äro svåra att få bort. En tjänare av lägre grad, en bödel, har i dagarna sagt upp sin tjänst. Han är trött. Han har haft ända till 4 städningar om dagen, och det är litet för mycket för hans syssla, även om man har 180 mark för varje uppdrag.

Den goda och troende människan säger: gör först rent för din egen dörr, innan du tar itu med andras. Det är ett vackert ord, men så svårt att följa. Smutsen vid egen dörr kliver man så gärna över. I det fallet är man en god och tränad hoppare. Tiden kräver för övrigt, att man städar kollektivt. Sopnedkastet skall vara gemensamt. Individens problem är också mänsklighetens. Däri inbegripes städningen.

Två storstädare ha vi till vår tröst och hjälp: naturen och tiden. Hur skulle det se ut utan dem? Dem kan man lita på. Skräpet och smutsen skulle stiga oss över huvudet om vi inte hade dem. Men de goda tjänarna arbeta för långsamt. De ha inte den moderna takt, som vi älska och behöva. Och så försöka vi hjälpa dem så gott vi kunna. Tyvärr ser det ut, som om vi inte skulle bli färdiga i brådrasket. Städexperter mena, att det just nu ser stökigare ut än någonsin.

Vi bli nog aldrig färdiga, och om vi blevo det, skulle vi trivas i en ny och städad värld där allt var putsat och fint, där Ordningen härskade med Frid och Fred som lydiga tjänare? En tråkig

värld, en värld för änglar, men inte för människor. Ett himmelrike på jorden utan strid och kamp, utan eggelse och även utan hopp. Vi skulle sitta där som sysslösa barn och längta efter det gamla stöket och städningen igen.

Städtjänst är en bra uppfinning. Det är bara en liten sak att anmärka. Där står: den bästa städhjälp under full garanti. Den där garantin litar jag inte riktigt på. Inte ens världens största storstädare har kunnat hålla den. Gudskelov.

KULTURKAMMAREN.

Häromdagen blev en clown intervjuad. Ja, en riktig clown, inte en eländig amatör från politikens eller konstens värld. En clown från sågspånsarenan, en herre, som på äldre dar gjort sig ett namn som filmaktör, en herre som avancerat, om man nu skall kalla det avancemang.

Clownen var bekymrad, inte över arenan och dess konst, den yttrade han sig inte om, den är ju säker, utan över filmen, som är litet osäkrare. Den står för lågt och den siktar för lågt. Vi behöva, sade hr Madsen, inte en censur, utan en kulturkammare, som utan andra hänsyn än estetiska och konstnärliga sållade filmerna, som skilde agnarna från vetet och brände de förra eller gjorde Karlssons klister av dem. En sådan kulturkammare har man i Tyskland. Den sållar inte bara film utan även teater, litteratur, konst. Den försöker göra skäl för namnet.

Detta är ett ord, och det ligger något i det. Även om vi hastigt lämna Tyskland — i botten på dess kultursåll lyser ett hakkors alltför tydligt — så har förslaget sina glada punkter. En kulturkammare av intelligenta, konstnärligt kän-

nande och kunnande män och kvinnor med säkert och snabbt arbetande tummar: upp och ned, upp och ned, för allt det som skrives, målas, spelas och skulpteras i landet, det vore väl en reform att komma med. En konstens och litteraturens högsta domstol med absolut vetorätt. Att få kompetenta bisittare i den domstolen blir inte svårt — landet vimlar ju av snillrika intelligenta kritiker. Och man kan också vänta ett glänsande resultat av deras arbete — förutsatt att de komma överens. Inga dåliga romaner. För att komma därhän ser det ut, som om man att börja med borde avskaffa alla litterära pristävlingar. Inga dåliga pjäser, ingen värdelös konst inom måleri, musik och skulptur. Alltihop i absolut första klass. Kritiken blev överflödig, åtminstone då det gällde arten. Den behövde bara sitta som glad och trevlig gradmätare: bra, bättre, bäst. Och publiken — vilken lyckotid för den! Inga besvikelser, ingen ånger och föregelse över bortkastade pengar på dåliga böcker, tavlor och teaterpjäser, de senare med ondulering, bil och supé. Överallt bara mästerverk — ja, käre Madsen, så ska vi ha't, men var ska vi ta't? Mästerverken växa tyvärr inte på trän och slingra sig mera sällan upp ur skrivmaskinerna. I det fallet äro de apparaterna ganska noiseless.

Många biografer fingo stänga, många förläggare fingo slå igen både kontoren och kassaskåpen, och många teatrar fingo byggas om till

modehus eller mjölkbarer. Och även om det kunde tänkas en snillenas gyllene ålder, så skulle vi till slut tröttna på allt det snillrika. Idel bergstoppar skapa ett tråkigt och enformigt landskap. Det behövs en och annan dal emellan dem för att de skola göra sig. Kanske är det ändå bäst som det är. Hit med de 3,000 böckerna till jul! Vi få försöka slå oss igenom dem och trösta oss med att vi i alla fall ha glömt dem till nyåret. Opp med portarna till minst tre konstutställningar om dagen och så opp med ridån till minst sex premiärer var lördag. Det går an att ta upp det gamla programmet igen på måndag.

Jag vet inte, hur kulturkammaren i Tyskland fungerat. Då det gäller pressen har bevakningen resulterat i att den opålitliga allmänheten till stor del slutat upp att läsa tidningar. De ha kanske blivit för bra. Denna olust har till och med gått så långt, att myndigheterna för att få bukt med den bestämt, att varje nygift par skall få ett prenumerationskvitto i lysningspresent. Gäller kvittot statens eget organ, kan man måhända befara en sjunkande äktenskapsfrekvens, vilket måhända i ett eller annat fall kan innebära en viss fara för den omhuldade nativiteten. Och därmed för freden.

Hilda Borgström, som fått en intervju med anledning av inträffande födelsedag, har inte ett ord om någon kulturkammare. Snarare tvärtom. Hon säger: vi ha alldeles på tok för få teatrar

här i stan. Först tror man, att den utmärkta skådespelerskan behagar skämta — hon kan även det — men så förstår man, vad hon menar: vi ha för liten konkurrens mellan teatrarna. Det är inte lokalerna det gäller utan Teatern. Dramaten är för ensam. Annat var det på gamla Svenskans tid. Då gav konkurrensen liv och impulser. Då blommade Teatern. Det gjorde den. Det var Teaterns stora tid. Ranft kunde ge ut en hel bok — och gjorde det också — om sin glänsande repertoar. Då slogs man om skådespelarna och pjäserna och inte bara om gagerna. Och publiken var glatt tacksam och ångrade sig sällan över förlorade kvällar. På den tiden älskade man Thalia, nu flirtar man med henne, så där i förbigående, om man får tid för filmen. Här passar kanske en liten historia:

Det var en gång en ung och kvick skådespelerska — det är möjligt att hon hette Borgström — som avvisade en närgången tåkurtisör med repliken:

— Om ni älskar mig, så tala om det men smutsa inte ner mina strumpor.

Det förefaller som om Thalia hade anledning till samma älskvärda vädjan.

DET GLADA STOCKHOLM.

Dagen efter det stora jubileet på Oscarsteatern mötte jag en ung dam, som varit där.

— Nåå, sade jag, var det roligt?

— Ja, det var mycket roligt att se så många gamla minnesgoda stockholmare på en gång, både herrar och damer i högelegant stass. Det är folk som håller på tradition. Men jag har tänkt på en sak: var hon verkligen så märkvärdig?

— Vem?

— Fru Meissner naturligtvis — eller Emma, som ni kallar henne.

— Visst var hon märkvärdig. Alla voro märkvärdiga på den tiden. Hela tiden var märkvärdig, när man tänker på den nu och efteråt. Ni har inte en aning om, hur märkvärdig Emma var. Och Rosa och Axel och Lucke, som hette Lund, och Hjalmar och Albert, framför allt Albert, alla voro lika märkvärdiga.

— Besynnerligt. Inte tycker vi, att Margit och Birgit och Thor och Tora och Inga äro så märkvärdiga. Gösta är ju litet konstig förstås, men det är ju något särskilt med honom. Annars äro

de rätt vanliga människor, i vilken spårvagn och buss som helst.

— Och ändå springer ni både efter dem och deras autografer. Förhäv er inte. Nog har ni litet hjältedyran ni också.

— Autografsamlande är inte hjältedyran. Det är sport. Man har rekord där med.

— Era hjältar äro kanske inte så märkvärdiga. Ni får dem på för nära håll. De förstå sig inte på isoleringstaktiken som Henning Berger sa om Strindberg. Men om 30 år bli de kanske märkvärdiga de med. När de fylla 70 år, få de sina tal och lagerkransar de med. Och bankett på Royal. Bara man får leva tillräckligt länge, så blir man berömd här i landet. Sen gör det det-samma, om man målar, skriver eller spelar teater. Det vill säga författarna och målarna bli ju inte fullt så berömda. De få nöja sig med middag på Freden eller Rosenbad, men de andra ska ha bankett på Royal. Det hör till ritualen. Mycket förändras i världen. Krig, revolutioner, troner som störta, statsskick, som grusas, men ett vet jag, som står pall i alla livets stormar och oväsen: den svenska festbanketten på Royal. Förr i tiden var det Rydberg och gamla Grand, men annars är det sig likt.

— Spöklikt.

— Säger ni ja. Ni som är ung och frisk, som det står i spårvagnarna, lämna banketten åt de

gamla. Något roligt skola de väl ha, fast de inte dansa.

— Att ni orkade med så mycket fester förr i tiden. Arbetade ni aldrig?

— Jo, något litet om förmiddagarna. Då arbetade vi med förberedelserna till nästa bankett. Alltid var det någon, som skulle fylla 50, 60 eller 70 år. Om inte annat, så fanns ju alltid Frippe, som fyllde 80 eller 90. Inte var det någon brist på födelsedagar. Dessemellan hade ju alltid Ranft något jubileum för sig själv eller någon av sina teatrar. Någon generalplan för repertoaren hade han inte och behövde inte heller, men jubileerna skötte han som en karl. På förmiddagen stor mottagning på Svenska teaterns scen. Där satt han på en tron och tog emot de trogna sujetternas underdåniga hyllning samt en blomstervirad käpp med guldkrycka. På kvällen kom den stora banketten, och där var det glädje och fest och champagne i höga glas. Man satt inte och rörde i dem med silvervispar för att få bort kolsyran. Man tog den med och punschen och konjaken efteråt. Och portern på morgonkulan.

— Var ni aldrig oroliga för framtiden? Tänkte ni inte på morgondagen?

— Nej, men vi kände den, åtminstone till frampå middagen, då vi började på nytt. Framtiden sträckte sig aldrig längre än 3 månader à

dato och den klarades alltid. Allting ordnade sig på den tiden. Även om det gick på tvären.

I sin prolog till Vasans 50-årsdag skriver Daniel Fallström:

*Då hela livet också var ett annat —
en glad idyll — en sorg i rosenrött
Nu livets jämna pulsslag tycks ha stannat
sen Europas ungdom har förblött.*

Så ser en äldre, något allvarlig herre, på sin tid och den nya.

— Men är det inte litet överdrivet? Europa har väl fortfarande en ungdom med livets blod, stark och levande. Och ibland till och med glad. Ehuru på ett annat sätt och av andra anledningar.

— Naturligtvis. Varje tid har sina glädjeämnen hur sparsamt de än förekomma. I minnet bli edra roligheter en gång lika underbara som Daniels och Emmas. Om ni får leva och ha hälsan, så får ni säkert en bankett på Royal ni med. Var inte orolig för den saken. Ingen berömd stockholmare undgår sitt öde och Segerstråle svarar för arrangemangen.

ALLMÄNNA MENINGEN.

Härmed efterlyses Den allmänna meningen, i högtidligare tal även kallad Den allmänna opinionen. Vart har den tagit vägen i den stora villervallan? Häromdagen trodde man, att man hittat den i England. Det morrade ett tag i kulissen: Allmänna meningen är emot kungen — Sen kom den bort, och det blev bara meningar, ett surr av meningar.

Den allmänna meningen är en borttappad effekt. Och dock var den en betydande herre på sid tid. En jätte, ett troll, att skrämma de stora barnen med. Till de små sade man: Tänk på att Gud ser dig, men de stora varnade man: Akta dig för Allmänna Opinien! Den är farlig. Och det var den. Den störtade kungar och kejsare, den ställde till revolutioner och smulade sönder gamla, säkra statsskick. Den gick lös på vetenskap och religion, på forskare och tänkare, om de händelsevis voro för tidigt ute. Det brände och hängde och bar sig illa åt på alla sätt. Men den visade att den levde.

När kom den bort? Kom den bort med demokratin? När det blev modernt att ha sin egen

mening och våga yttra den? För en tid sedan talade engelske försvarsministern Thomas Inskip på ett möte i Cosham, och han förklarade, att det var mikrofonens skuld, att det var en sådan oro i världen. Så många olika meningar, men ingen allmän. För, sade sir Thomas, var det maximum om en talare hade 5,000 eller 6,000 åhörare, nu kan han med mikrofonens hjälp få 150,000. Man kan tillägga: i Sverige kan han, om han sjunger en kuplett till anförandet, få minst en million.

Med radions hjälp vandrar, eller rättare springer, nyheterna ut över Europa på fem minuter, och folk har inte längre tid att sätta sig ned i lugn och stillhet och tänka över tingen. När man inte hinner samla sig till en egen mening, hur skall man då få tid till en allmän?

Visst finns det ännu allmänna meningar i världen. Är inte kriget fördömt av den allmänna meningen? Absolut. Det är bara synd, att den meningen är så svag och klen, att den måste stödjas och hållas uppe av allt flera bajonetter och kanoner. Stackars svaga, lilla mening, som gör till och med fredsarbetet meningslöst.

Så finns det naturligtvis en allmän mening om broderkrig. Sådant är absolut fördömligt. Och för att stödja den goda meningen, skickar man pengar, mat, kläder, soldater och bomber till de stridande. På det viset får man kanske till slut en allmän mening, de vitas eller de rödas.

Huvudsaken är ju att den blir något så när allmän.

Här resa sig hrr Hitler och Mussolini och tala med ljungande stämmor:

— Vad är detta för prat om allmänna opinionen? Allmänna meningen den finns här, och den är god. För tio år sedan var det lika blandat med meningar hos oss som hos er. Då gjorde vi vår mening till den allmänna, och så blev det lugnt, kav lugnt. Om det är någon, som vill träffa Allmänna Opinionsen, så finns den hos oss, på bestämd mottagningstid och med livvakt emellan.

— Ber att få instämma, säger kamrat Stalin och sticker upp sina mustascher över en taggtrådsmur. Det är möjligt, att det finns andra meningar än min, men dem är jag i färd med att häkta.

Här ljuder ett glatt och bullrande skratt. Det kommer från signor Podrecca, direktör för Teatro dei Piccoli:

— Finns det någon allmän mening, så är det den, att min marionetteater är den bästa och roligaste i hela världen och kanske den enda riktiga. Mina marionetter spela, dansa och sjunga till allas glädje och belåtenhet. Å, sådana applåder! Ett sådant jubel och en sådan kritik! Kom och se! Två föreställningar varje dag, klockan 7,15 och 9,15. Här träffar ni den enda allmänna meningen i världen!

Signor Podrecca har rätt. Om hans marionetter finns bara en mening. Det är inga fel på dem. Många, många snören, men allesammans i en ledande och säker hand. Vi stackars levande marionetter, vi dansa och sprattla vi med, men det är ingen ordning och reda i det spelet. Trådarna ha trasslat ihop sig, och det har blivit knutar här och där. Och så är det ingen stark och ledande hand, som styr maskineriet. Åjo, kanske finns den handen ändå, och kanske skulle vi märka den, om vi förblevo i stillhet och läto den i lugn och ro samla alla trådarna och reda ut all härvan. Och inte bara dansade på egna svaga ben. Och ännu svagare meningar.

ETT TJUSIGT PANOPTIKON.

Författarinnan Amelie Posse-Brazdova anlände häromdagen till Göteborg, som hon inte besökt på 25 år, under vilken tid hon levat utomlands, blivit kosmopolit samt berömd. Naturligtvis togs hon emot av en intervjuare. Den lyckan drabbar ju numera varje hel-, halv- och kvartsberömd person. Man kan inte stiga av ett tåg eller snubbla över en landgång utan att där står en journalist och minst en fotograf. Det är bara att maka upp mungiporna och ögonbrynen och försöka se överraskad ut.

Det berättas i initierade kretsar, att häromdagen kom en filmstjärna till himmelen. Sådant är inte absolut otroligt. När det lätta cirrusmolnet sänkt sig framför den solomstrålade porten, hoppade stjärnan av, såg sig omkring med förvånade hollywoodögon och sade:

— Men var är alla intervjuarna och fotograferna?

Då öppnade Sankte Per luckan helt litet, bara på glänt, och svarade:

— Jag vill göra madame uppmärksam på, att det här är himmelen.

Nå, fru Amelie Posse kom bara till Göteborg, och till intervjuaren uttryckte hon sin glädje över att vara hemma igen, varpå hon, i samband med ett beklagligt intermezzo inom den engelska societeten, kom att nämna några ord om cocktailkultur. Då klack det till i en läsare norröver. Ett nytt ord. Och rätt bra. Passar säkert både i England och Amerika, ehuru kanske inte i Tyskland, där man bestämt sig för en något kärvare livsstil och ett mera vegetariskt levnadsätt, åtminstone under en befarad nödvinter. Men hur är det här hemma i gamla kära Sverige? Ha vi någon cocktailkultur? Knappast så mycket att det generar. Vi ha nog fortfarande en smör-ostsillkultur med litet stänk av nubbe och pilsner. Det är liksom friskare och sundare med den kulturen, ehuru kanske inte så up to date som en modern tid kräver. Naturligtvis dricka svenskarna cocktail, om den är stark. I det fallet liksom ibland, då nöden kräver och det gäller hårvatten och skosvärta, besväras vi inte av hämmande fördomar. Dessutom, cocktail drickes i utlandets alla bättre kretsar, och då är det ju fint, vilket inte hindrar, att om den kommer i stället för en sup till middag, så längta vi hem. Vad den svenska kvinnan beträffar, så är det nog med henne som med amerikanskan på Grand, som på en förmiddag fick upp 26 cocktails på sitt rum och som av nykterhetshänsyn vägrades den 27:e, tills hon plötsligt erkände, att hon gav katten i

cocktailen och att det bara var körsbäret hon ville åt.

Visserligen har jag sett i den illustrerade veckopressen, att ryktbara personer inom den galanta teatervärlden ha en särskild inredd bar i sin våning. Men det är väl mera för den förbandade popularitetens skull än för smakens. Det låter ju mycket pikantare att säga: nu steppa vi ut i baren! I stället för: vi få kaffet i förmaket. Förmak, det var ett trevligt ord och ett trevligt rum, stilla och soffvarmt. Nu finns det rummet bara kvar på Nordiska museet och nere i rådhusrätten. Men där är det kallare och inga resärer i sofforna.

Bar i våningen är ännu så länge en sällsynt företeelse, men kanske kommer den kulturella utvecklingen därhän, att en lycklig moder kan anförtro oss:

— Elsa har en sån liten trevlig lägenhet på Gärdet — ett rum med kokvrå och bar. Axel ligger på baren.

Fru Posse hade litet mer att säga. Hon gav oss ett par små piller till cocktailen. Det glädde henne, att vi fortfarande hade det så bra härhemma, att det såg ut som om vi bodde i någon sorts idyllens reservat, men det stötte henne att märka, hur likgiltiga vi voro för allt som händer ute i världen. Vi gitter inte intressera oss för de allvarliga ting som försiggå. När vi få höra, att en katastrof när som helst kan ramla över oss,

så vill vi inte höra på. Ibland kan man inte värja sig för tanken att svenskarna ha det alltför bra.

Det där om idyllens reservat ha vi hört någon gång förut. Från detta stillsamma reservat vända vi, enligt Gotthard Johansson, en gammal mans förnäma ansikte mot världen. Det är nästan som om gamla Panoptikon stigit upp ur sin vaxgrav med konstgjorda blommor och grönt kring gubbarna.

Detta är Sverige och svenskarna av i dag. Som ha det alltför bra. Vad ska vi göra åt det? Vi få försöka trösta oss och fru Posse med, att på goda tider bruka följa dåliga. Och så under tiden inte alldeles glömma bort de 70,000 arbetslösa, som ju stå liksom litet utanför idyllens reservat.

P E P P.

— Står det något nytt i tidningen?

— Ja, daton.

Den historien är gammal. Den här är litet yngre:

— Står det något nytt i almanackan?

— Ja, årtalet.

Ingenting är nytt under solen. Ett nytt år gör inte allt nytt på en gång. Vi få dras med det gamla ännu en tid. Strängt taget bli vi aldrig av med det. Detta är nedslående, men man vänder inte ut och in på världen på en gång. Och väl är det. Man är inte riktigt säker hur det ser ut på andra sidan.

Häromdagen fyllde en herrekipare 25 år med yrket. I en intervju sade han, att det glädde honom, att vår yttre människa blivit allt bättre och bättre under 25 år. Vi gå inte längre i bruna skor och hög hatt, vi gå inte alls i hög hatt, om vi inte äro ministrar på uppvaktning eller begravning. Den höga hårda kragen är borta tillsammans med det lösa skjortvecket och den färdigsydda kravatten — ett sånt ord! — som man kunde vrida runt, så att det kom fram ett nytt mönster åtminstone var söndag. Lösmanschet-

terna, som kunde vändas var fjortonde dag och som kunde hålla skjortan i gång en hel månad, äro totalt försvunna. Det sista paret jag såg, stod under en glaskupa i en monter hos en modern familj, som berättade att en herre från landet glömt dem kvar under bordet redan 1918.

Nu ha vi mjuka skjortor och kragar och underkläder av silke, vilket jag tror är lögn. De flesta av oss ha nog ylletröjor och yllekalsonger för det förbaskade klimatets skull. Varjämte en och annan ännu inte lagt av sig maggördeln, sedan han råkade bli kall på en skärgårdsbåt 1932. Vi ska inte förhäva oss. Det dröjer ännu en stund innan vi bli så lätt, praktiskt och klokt klädda som kvinnorna. Med päls upptill och silkesstrumpor nedtill.

Detta om den yttre människan. Den inre är sig lik år från år. Lika vacker och ädel som den alltid varit, vilket också brukar betygas av alla jordens folk som besöka oss. Men: nyss läste jag en roman av en tysk emigrantförfattare, som låter en utländsk dam säga om oss:

— Vad svenskarna är komiska. De sitter bara i sina våningar och super. Och inte blir de roliga heller, när de super. De är stela och omöjliga och gränslöst naiva.

Om det är sant, så ska vi be att få säga det själva. Utländska damer göre sig inte besvär i den vägen. Vi äro inte i behov av några sannings-sägare och uppfostrare från utlandet. Vi ha fullt

upp av den varan hemma. Och utomordentligt kvicka och spirituella sådana, minst 10 i var tidning.

Om man talar om oss under förfluten tid blir det strax litet behagligare. Förfädernas missgärningar angå oss inte så mycket. Den utmärkte amerikanske journalisten Neg Farson skriver i sina strålande memoarer om världskrigets svensk:

»Operakällaren nattetid var som en UFA-film av en rucklares undergång, den tyska versionen av hur den aristokratiska storstadsbon alltid går till helvetet i frack och chapeau claque, medan han cyniskt slår askan av cigaretten med guldmunstycket. Sveriges blåa ögon var blodsprängda om mornarna.»

Det där kunna vi le åt nu. På Operakällaren är det quicklunch och biosmörgås, och i grillen är det kaffe och wienerbröd — nästan. Nu sitta vi i stället hemma i lyxvåningarna och supa och äro komiska i vår tråkighet och gränslösa naivitet. Jaja, det ligger något i det. Hr Peyron, som häromdagen för alltid lämnade 2 liter, 3 liter och 4 liter, för att inte tala om all extra tilldelning, sade också något om att vi drucko för mycket. Vi intaga alltjämt en framstående plats bland de supande nationerna. En våningssupande, komisk och tråkig nation, det är domen över oss.

I detta andliga mörker kommer en liten ljussignal till uppräckning:

— *Vi måste skaffa oss pepp!*

Pepp, vad är det för något? Idrottsmannen Edvin Wide ger förklaringen: pepp är ett amerikanskt slangord för explosiv kraft, för gnista, krut och dynamit i handskarna, som boxarna säga. Ordet kommer av det engelska pepper — i betydelsen peppra sig igenom, slå sig fram, slå igenom. Wide säger om tennisspelaren Nyström, att han har nog krafter, men han saknar pepp. Han har inte vikingahumöret, och därför går det inte så bra för honom. Det är synd om peppfria Nyström. Men Calle Schröder har pepp! Han har för mycket pepp. Ja, han har så mycket pepp, att han börjar jollra och prata som en överspänd gammal tant under matcherna. Och så mycket pepp får man inte ha. Han måste behärska sin pepp eller också dela med sig litet av den åt Nyström. Mr G. har så det räcker.

Naturligtvis finns det andra svenskar än Schröder, som ha pepp. Regeringen har pepp i hög grad. Det kan alla utnämnda landshövdingar, lektorer och generaldirektörer intyga. Och generalkonsul Åkerlund har pepp. Det måste en nysskapare ha, även om han är nog blygsam att inte skryta med den i onödan.

Vi andra stackare ha ingen pepp. Och väl är kanske det. Explosiv kraft är farlig att handskas med för litet valhänta personer. Låt oss gå in och sätta oss i våningen och ta ett glas i stället. Pepp på er peppare!

LITTERATURENS STYVBARN.

Nu är julen över, och nu ha vi läst den vackra och trevliga bok vi fick i julklapp. Vi ha ställt den på hyllan eller lagt den under det haltande salongsbordet, om vi inte varit så förståndiga, att vi sålt den i närmaste antikvariat, ty någon valuta ska man väl ha även av en present. Litteraturintresset har gått till vila, om det inte möjligen hålles halvvaket genom ett och annat gratislån på stadens bibliotek, om nu händelsevis Crofts är ledig.

En bok kan det hända att vi köper, den där med det konstiga namnet Fiskande kattens gata. Den måste man ha för att med sakkännedom kunna säga:

— Åja, en rätt bra bok, men inte alls märkvärdig. Men när får man nuförtiden något märkvärdigt, om man så betalar 80,000 kr.? Det går inte att göra konst för pengar och gudskelov för det. Men böcker kan man göra, och det är något helt annat. Förläggarna förstå den saken mycket bra, och de hålla hantverket i gång.

Det är sagt, att det är bokhandelsmedhjälparen — vem hittar på ett kortare namn på den trogne

tjänaren? — som bestämmer, vilken bok kunden skall köpa åt sin fru eller sin moster. Åt sig själv köper han mera sällan någon. Till 90 procent är det b-h-medhjälparen, som avgör saken, och det tror jag är rätt. Han bestämmer, vilken bok som skall köpas, men förläggaren bestämmer, vilken bok som skall säljas, ja fråga är, om han inte rentav bestämmer, vilken bok som skall skrivas.

Någon frågar: varför kommer det bara stora tjocka romaner? Varför aldrig några noveller? I julas kom hundratals romaner i små och stora tegelstensformat, men hur många novellsamlingar?

— Publiken vill ha stora romaner, säger förläggaren. Den vill komma bort från dagens styckeverk i film, radio och press. Den behöver vila ut i den stora lugnt flytande romanen.

Man kan svara:

— Hur kommer det sig då att England och Amerika ha en annan smak? Där stå short stories högst på marknaden. Och man kan även fråga: hur kommer det sig, att vi ha en veckopress i millioner exemplar som till stor del lever på noveller? För att inte tala om dagspressens söndagsnummer. Är det bara noveller i bok, som inte gå? Anses de mindervärda som litteratur om de häftas ihop? Johannes V. Jensen, som är en stor romanförfattare, även i formatet, sade en

gång: en roman är ingenting annat än en serie artiklar.

Även om man är nog artig att ge Johannes V. orätt, så måste man dock instämma med den norske författaren Ejlert Bjerke, som i dagarna yttrat sig i frågan och som säger:

— Novellens konst är långt mer krävande än romanens. Den fullkomliga novellen kan gott kallas en roman i »ytterste koncentrerat» — och skulle sålunda stå i stil med tidens tempo. Medan romanen kan breda ut sig åt alla sidor med en »översvømmelse av snakkesalighet», måste novellen varje sekund arbeta intensivt mot poängen. Koncentration! Koncentration!

Varje år insändes det otaliga novellsamlingar till de norska förlagen — kanske kommer det även rätt många till de svenska, om våra författare i genren ännu leva och anse det mödan värt. Varje år refuseras det otaliga novellsamlingar, därför att vi befinna oss i romanens tidevarv. Inte därför att novellen är konstnärligt underlägsen. Denna romanpsykos, säger Bjerke, ha förläggarna själva skapat. Den dag de få upp ögonen för att det existerar även andra värdefulla litteraturarter, blir det andliga livet litet mindre entonigt.

Vi ligger i en utkant av världen och ha inte alltid lätt att följa de växlande kulturströmningarna. En vacker dag lyder kanske slagordet: Bort med de tjockmagade folklivsskildringarna!

Vi orka inte heller med släkthistorier med köns-
liv i nio delar. Vi ha varken tid eller aptit till
sådana rätter.

Så låter det i Norge. Av vad som pryder bok-
lådsdiskarna i Sverige ser det ut som om för-
hållandena voro närapå desamma hos oss. Åt-
minstone på utsidan. På insidan äro vi ju mycket
finare. Det är på tiden att det göres något för
den stackars misskrediterade novellen — och
novellförfattaren. Offrar man 80,000 för en ro-
man, som inte är något mästerverk, bör man
kunna ge två tusen, eller kanske tre, för en no-
vell, som kanske står konstnärligt högre. För den
summan kan man säkert få så många bra no-
veller, att det räcker till en bok. Och sen är det
bara att lägga om psykosväxeln från roman till
novell, och det går nog lätt och ledigt med vår
lilla julsnälla och trevliga publik.

EN AVDANKAD HERRE.

En känd prästman i England har förklarat, att han med tillfredsställelse skulle hälsa återvändandet av den hälsosamma tron på djävulen. Det är inte bekant, om detta djärva uttalande, som meddelats i världspressen, står i samband med det nyligen timade tronskiftet. Måhända har det bara framsprungit ur ett allmänt bekymmer över det oroande världsläget. Nåja, förslaget är kanske inte så dumt, även om det numera på grund av den mänskliga kulturens höga ståndpunkt faller sig litet svårt att realisera. Djävulen var bra på sin tid, som syndabock, att skylla på. Han fanns alltid till hands, och han protesterade aldrig, vad man än lade honom till last. Det var han som ställde till all oreda i världen, men så fick han också höra det. Han gjorde mycket ont, men man hade onekligen nytta av honom som skrämmande buse för mänskligheten i gemen. Men så helt plötsligt, år 1913, tog hans regemente slut. Några kloka herrar reste sig och sade:

— Nu får det vara nog. Varför öda tid på den

där figuren! Han finns inte. Det är oss och vår höga kultur ovärdigt att tro på en sådan.

Djävulen stod där hjälplös. Ingen försvarsadvokat skyndade till hans sida, vilket måhända berodde på ett sarkastiskt yttrande om detta aktade skrå:

— Herrarna ska inte tro, att ni ha något att bestämma nere hos mej, bara för att ni är i majoritet.

Djävulen var avskaffad och mänskligheten drog den suck av lättnad, som man väntat på i nära tvåtusen år. Ett år därefter kom det stora kriget, och då blevo människorna djävlar själva. Den gamle herrn med bockfoten, som aldrig kunnat hitta på något ens närmelsevis så storartat, var totalt överflödig. *We don't need you any more*, som amerikanen säger. Av vad som sedan förekommit, ser det ut som om vi även i fortsättningen skulle reda oss rätt bra utan honom. Vapenhandlare, diplomater och en och annan diktator ha sört för att vi inte saknat honom alltför mycket.

Och så kommer en präst som vill ha honom tillbaka. Den hälsosamma tron på honom, säger han. Ja, var den inte hälsosam, så var den i alla fall hämmande och skrämmande. Gud ser dig, var inte alls så farligt som fan kan ta dig. Gud kunde man komma överens med, det visste man, om man så ville, någon söndag, då vädret var för mulet för en promenad. Men djävulen var

oberäknelig och opålitlig. Man visste inte var man hade honom, och det var skönt att vara av med honom. Han intresserar oss inte längre, även om en och annan gammalmodig präst försöker måla honom på väggen. Som pikant krydda på vår konversation må han fortfarande få existera, men inte mer.

Hans förhoppningsfulla avkomma — han har många telningar — sitter också hårt. Till och med hr Finkelman, en gång kung av Alkoholen, har kommit på dekis. Visserligen lever han fortfarande ett vilt och oregerligt liv, när han kommer åt, men som den gamle nykterhetsmannen Larsen-Ledet sade häromdagen, glansen har gått av honom. Umgänget med honom är inte längre fullt så respektabelt, ja, ett intimare umgänge är rentav genant och komprometterande. Kulturn omkring honom håller på att försvinna. Han dominerar inte längre vid de festliga tillfällena. Han får fortfarande vara med — det är inte så lätt att bryta med gamla vänner — men inte som hedersgäst, och man ser noga till, att han uppför sig anständigt och inte lockar gästerna under bordet. Man låter honom inte ens hålla till i mörka gränder och skumma portgångar, man hugger honom, var man kan få tag i honom ända till tre mil ut på vida havet, och vill han hoppa och dansa som förr, så får det vara med restriktionernas strama koppel om halsen. Det blir inga höga skutt i den dansen.

Han har det verkligen besvärligt, gamle hr Finkelman. Man förstår också hans djupa suck:

— Annat var det förr! Hur firad var jag inte. Vilka sånger och ballader sjöng man inte till min ära. Man tog fel på mig och Backus, men det var det så få som märkte. Hör jag nu av en skald eller diktare så är det bara som namnteckning på en motboksblankett. Med vilka ceremonier nalkades man inte mitt höga majestät. Vilka konstnärligt formade och sirade glas och flaskor. Nu är det nått och jämnt, att man vågar säga skål när jag är med. En tid höll jag mig uppe på det stora Förbudet. Jag levde till och med flott på det, även om det osade bränt omkring mig. Nu vill till och med nykterhetsfolket rycka den livbojen ifrån mig. Nå, livboj är inte rätta ordet för mig, jag som hatar allt vad torrlagt heter.

Stackars fan. Så har det gått med honom. Världen är på väg att nyktra till. Det behövs också. Det är på tiden, att hjärnorna hållas kalla och klara, om vi skola reda ut allt det trassel, som de små och stora djävlarerna ställt till i världen. Med vårt benägna biträde.

FÖRENINGAR.

Föreningslivet liksom allt annat blomstrar i detta malligt försoffade land (Amelie Posse-Brázdóva). Vi ha över 100,000 föreningar i riket, därav 3,000 i huvudstaden. Varje stockholmare mellan 1 och 100 år är medlem av minst 2 föreningar. Intendenten Sigge Bergström är med i 53, och han säger, att han är det för att han önskar studera människor. Man tycker, att han lika gärna kunde åka buss och spårvagn 3—4 timmar om dagen med ombyte av linje var kvart, men han kanske tycker om att studera inomhus.

Landets största förening är den socialdemokratiska, i dagligt tal bara kallad Partiet. Den har 360,000 medlemmar och sammanträder numera i det s. k. Riksdagshuset, där föreningen häromdagen under beteckningen Remissdebatt höll en extra gemytlig klubbafton med kaffekalas för en medlem, som fyllde 65 år. Föreningens syfte har i många år varit att regera landet. Sedan detta syfte nu uppnåtts, återstår endast att regera Bondeförbundet, vilket förefaller enklare, men måhända blir svårare.

Landets minsta förening upplöstes i början av 1920-talet. Den hette Kaxarna och bestod av 2 medlemmar, som var för sig inkasserade årsavgiften av varandra. Medlemmarna voro källarmästarna August Hallner och Axel Lundquist. Enligt de tryckta stadgarna, som jag tagit del av, var föreningens syfte att förhöja och förädla umgängestonen bland medlemmarna samt tillse att karaktären blev mäktig sublimesänkt och handlingar. Föreningen ägde rätt inbjuda gäst till sina sammankomster och åtnjöt sådan gäst fri förtäring, vilken han välvilligt tilläts intaga vid samma bord som sällskapet medlemmar. Inbjuden gäst skulle visa akttningsfull respekt för sällskapet medlemmar samt ständigt hava för ögonen det avstånd som skilde honom från sällskapet verkligt förtjänstfulla bröder. Uraktlät gäst att ställa sig till efterrättelse här ovan anförd paragraf, ägde ordföranden rätt att klubba till honom.

Vid samma tid som Kaxarna existerade även en annan förening varom jag förut någon gång berättat. Den hette Kakelugnslucksavtagnings- och påsättningsklubben och hade sina sammanträden på källaren Pelikan. För att vinna inträde i denna exklusiva klubb, fordrades att man inom viss utsatt tid kunde av- och påsätta alla kakelugnsluckor belägna inom restaurangens festvåning. Föreningen upplöstes automatiskt sedan värmeledning inletts. Myndigheterna vägrade

lämna tillstånd till elementens borttagande av icke fackmän.

En annan originell stockholmsförening lever ännu kvar. Den heter D. F. P., vilket betyder Den Förborgade Pluntan, och bildades någon gång på 1860-talet. Medlemmarna, de äro nu ett tiotal, samlas varje år i början av juni ute vid Bellmansro, varifrån de i samlad trupp avtåga till en hemlig plats i närheten av Djurgårdsbrunn, där de, måhända under högtidliga ceremonier, framgräva en i jorden sedan föregående år väl förborgad, korkad och med sigill försedd plunta innehållande en i dessa dagar alltmera sällsynt dryck vid namn brännvin. Detta brännvin, som är en blandning av jämnt så många sorter som antalet medlemmar, förtäres nu, högst måttligt, tillsammans med medhavda smörgåsar. Efter en musikalisk underhållning på luta producerad av därtill kunnig medlem, fylles pluntan på nytt ur medhavda småpluntor, korkas, förses med sigill och nedgräves i jorden till nästa årssammanträde, varpå föreningen avtågar till Djurgårdsbrunns värdshus, där fortsättningen på middagen under god och glad stämning intages. Att en förening som D. F. P. kunnat leva i mer än 75 år visar, att det inte är så lätt att ta död på det gamla goda stockholmslynnnet som vår tids glädjespridare tyckas tro.

För övrigt behövs det inga större anledningar för att komma in i en förening. Man behöver

bevisligen bara vara född, så åker man in i en årsförening och får en hel massa nya bröder, 85:or, 78:or, 95:or eller 29:or, som man aldrig förut hört talas om. Och är man lycklig ägare av en motbok med till och med bara 1 liter i månaden, så blir man strax medlem av Motboksägarernas förening, som har till syfte motbokens avskaffande samt därigenom föreningens egen upplösning. Enkelt och praktiskt.

Nya föreningar bildas ideligen. Häromdagen bildades en förening för Dramatiska teaterns bibehållande som K. Hovteater med konstens fana högt. Föreningens stiftare äro grosshandlare Erik Rubenson samt skådespelare Gösta Ekman med hr A. de Wahl som korresponderande medlem. Föreningen gick till hårt anfall mot den arme teaterchefen, som knappast skulle klarat sig, om inte hr Sven Stål i sista minuten anmält sig som aktiv medlem i föreningen.

Så ha vi också en hel del sammanslutningar, som med liv och lust arbeta för ett sommargladare Stockholm. Vi ha redan fått löfte om gymnastikuppsvisningar och mässingsmusik i parkerna samt en rulltrappa till Skansen, varjämte Turistföreningen för Stockholms stad och län lovat såväl att sätta upp orienterande kartor på olika platser som att även förevisa en film över skärgården. Omöjligt är inte heller att det blir musik i egyptiska avdelningen på Nationalmuseum om nätterna. Så roligt som vi få i som-

mar ha vi inte haft någon sommar. Till yttermera glädje skola vi få nya sedlar, vilket dock förefaller onödigt eftersom svenskarna ju aldrig se på pengarna.

Men blir det för många föreningar, ser jag ingen annan råd än att Sigge Bergström bildar en Antiföreningsförening, innan han betalar avgifterna i de 53 han är med i.

C A R A V A N.

För många år sedan hade jag en vän som brukade utropa:

— Den som hade en pråm!

Jag har också träffat människor som suckande säga:

— Den som hade ett litet torp så långt bort att ingen hittade dit. Och en gång hörde jag en rätt ung herre utbrista:

— Den som ändå kunde få en månads fängelse!

Allt detta är naturligtvis endast en längtan bort från dagens id och strid, från storstadens bullermaskin och kanske också från ett banalt och fintråkigt sällskapsliv.

Till mannen som ville ha en pråm sade jag slutligen:

— Vad skall du med det fartyget att göra? Han såg på mig med en blå dröm i ögonen och svarade:

— Finns det något härligare än att ensam på en lagom stor och fyrkantig pråm glida fram över ett stilla vatten, på en flod eller mellan skärgårdens öar och kobbar. Bogserbåten arbetar,

men jag är skild från den och dess besättning genom en lång tross. Jag sitter i aktern på min pråm och styr. Det är ett lätt arbete och fordrar inga kunskaper i navigation. Jag har min kajuta, ren och snygg, med en bädd att vila på och ett bord att äta och skriva vid — om det faller mig in. Jag kan promenera på däck, jag kan solbada och även hoppa i sjön, om jag har lust. Jag kan gå in och ligga stilla i en hamn, om det faller mig in. Jag kan träffa människor, om jag vill, men det bästa är, att jag kan slippa träffa dem.

— Bogserbåten gör saken något komplicerad, sade jag. Den kostar pengar, och jag tror inte, att det är lätt att få en kapten på en sådan båt att förstå och uppskatta behaget i en på vattnet lekande pråm med en ombord lekande herre. Han är van vid andra nyttigare pråmar.

— Jag har tänkt mycket på detta med bogserbåten, det blir litet besvärligt, men jag tror, att det finns pråmar med egen motor, och då kunde jag ju klara mig själv.

— Du behöver en gast, som hoppar i land med fånglinan och springer och köper tidningar och cigaretter åt dig i var hamn. Och telefonerar till kontoret och hör efter om det varit någonting.

Pråmlängtarens satt tyst, och så sade han:

— Ingenting blir som man tänkt. Varför skulle du kasta in den där gästen i min dröm?

Vår längtans präm är inte längre någon dröm. Den finns redan, men den går på land. Den är en husvagn och dras av en bil. Sommartid rullar den omkring på alla Englands landsvägar, ett elegant litet hus med ett eller två rum och kök, försett med alla moderna bekvämligheter: elektriskt ljus, radio, kylskåp samt frånvaro av telefon. En del av dessa rullande hus ha till och med en liten bar, där drinkarna skaka sig själva i steniga utförsbackar.

Vilken vila och vilket behag är det inte att bo i ett sådant vagnshus. Tröttnar man på en trakt och ett landskap, rullar man strax till ett annat. Man lever mitt i och med naturen. Nya scenerier, nya skådespel och även, om man vill, nya aktörer varje dag. Inga karlar från el-, gas- och telverk, som åka upp och ned med räkningar i hissen. Det finns ingen hiss! Bara ett trappsteg, och så är man hemma. Och huru lätt försvinner man inte från väntade obehag.

— Jag tyckte, att jag skymtade något som såg ut som en skattemas, när jag var ute och plockade svamp till frukosten. Vi åker väl litet åt sidan i eftermiddag.

Förr hette det: Var ska ni bo i sommar? — På Värmdön som vanligt. Nu låter det: Vart ska ni rulla i år? Vi ska husvagna i Värmland, Dalsland och Skåne. Kanske vi ses på upp- eller nedvägen. Om vi inte är hemma, så kan ni ju sätta ett visitkort på högra bakhjulet.

Men husvagnen är inte bara en turistvagn — Caravan, som den heter i England — i Amerika har den blivit en permanent bostad för 300,000 människor, som söka kortvarig sysselsättning var de kunna finna den. Myndigheterna ha fått det litet besvärligt med de där nomadernas beskattning men nomadbarnen äro lyckliga. De slippa gå i skola, och det är föga troligt, att det sitter någon guvernant och skrämmer dem i bagageluckan.

När få vi vår första Caravan här i landet? Skall den ritas av en gärdesarkitekt eller skall den gå i gammal villastil? Kanske en ryggåstuga. Jag för min del föredrar prämen. Det blir inte fullt så dammigt ombord på den.

VI.

Professor Erik Wellander, som förra året införde tilltalsordet Ni i svenska språket, har nu gått vidare som språkreformator. Men nu vill han ta bort ord, som han finner besvärliga. För honom är svenska språket uppstyltat, åderförkalkat och gubbaktigt. Det senare är litet oklart, då man inte riktigt vet, vad som numera menas med gubbe och ännu mindre gumma. Så pigga och livliga som de åldriga personerna ha blivit tack vare all mäkuppen — har professor Wellander ett bättre ord på den proceduren, så fram med det.

Vårt språk är vår andes stämman, och såsom vår ande och vårt väsen är, tala och skriva vi. Svensken är en högst värdig person med ett värdigt uppförande i alla väder. Han vet att skicka sig och hadda sig, som det heter i Småland. Han går i procession, även då han går ensam och endast Gud ser honom. Hänsynslösa och råa individer med s. k. moderna begrepp, hämtade från excentriska utlänningar, ha tagit ifrån honom den höga hatten, den höga hårda kragen med den färdigsyddas bekväma kravatten och det

lösa bröstvecket, som kunde vändas två gånger i månaden, livrocken samt de behagliga resårkängorna, som visserligen enligt Jörgen voro ett plagg för riksdagsmän och drunknade, men som dock voro nyttiga och praktiska, trots att de inte kunde andas genom små hål på ovanlädret, där regnet droppar in.

Man har också i många sorgliga fall lyckats beröva svensken både magen och nackvalken och därigenom fått honom 5 cm. längre och ända till 30 cm. smärtare om midjan, dock utan att kläderna blivit billigare eller han själv gladare och trevligare. Man har försökt att ta ifrån honom hans titlar och till och med hans ordnar, dock utan att lyckas. Det finns i alla fall en gräns för fräckheten. Måhända beror detta i viss mån på att vi ha kvinnorna på vår sida. Det är inte säkert, att en licentiat är doktor, men det är bergsäkert, att hans hustru är doktorinna.

Förra året försökte man i ovist nit att förenkla de s. k. Upplysningarna för självdeklaranter. Som väl var, sprack det försöket. Alltjämt måste taxeringsordförande och skattedirektörer rycka ut i pressen och lämna upplysningar om Upplysningarna. Det är först, när vi inte betala skatten i rätt tid, som man blir besvärande klar och tydlig. Då ramlar det in en lapp genom brevlådan och på den står: *Medtag kortet!* Tydligare skulle knappast professor Wellander kunna uttrycka sig, ehuru han i sin naturlighet måhända skulle säga:

Tag med kortet. Att skriva: Var god tag med kortet — tack! skulle bara förvillia den lille skattebetalaren. Han skulle kanske förlora vetenskapen om var han vore hemma.

Häromdagen anmärkte en spirituell dam på de murkna talesätten i moderna teaterpjäser. Från Siwertz' *Skönhet*, som sorgligt nog tycks överleva två så mäktiga angripare som influensan och Lindorm, citerade hon:

Dr Lubrin (Olof Winnerstrand) till Hilda Borgström:

— Ett alldeles utsökt ärr efter ansiktslyftningen, fru överstinna.

Är inte detta murket? Så talar inte en modern ansiktslyftare. Siwertz kan svara:

— Det är möjligt, men min doktor Lubrin talar så. Och då är det riktigt. Jag rår inte för det.

Konsten och litteraturen följa sina egna lagar. J. A. G. Acke målade en gång en naken karl, som stod på en sten i vattnet. En kritiker, som såg tavlan, sade:

— Den där karln kan inte stå så. Han måste falla omkull.

Acke svarade:

— Jag målade honom för fyra år sedan och han står fortfarande kvar.

Det är möjligt, att Siwertz' doktor Lubrin är släkt med Ackes nakna karl.

Vill man ha ett klart och bestämt uttryck för vårt djupa allvar och vår högtidlighet, skall man

lyssna på Dagens Dikt i radio. Först kommer klockspelet från stadshustornet. Vackert och stämningsfullt ehuru utan att ge något av värfågelsjubel i en blå rymd. Det kan bara spelet i Köpenhamns rådhus.

Så kommer Dagens Dikt, inte med en röst ur ett valv med en röst ur herr Alw, mörk och djup och allvarstung som dikten kräver. Det är Tegnér's *Det eviga*, Pär Lagerkvists *Vid lägerelden* och Atterboms *Sorg*. Musik av Beethoven, Brahms och Gluck: *De saliga andarnas land*. Redan andra dagen hade jag tagit på mig frack och hög hatt till det programmet. Jag kände på mig, att det skulle vara så. När på lördagen Anders Österlings *Glädjen* kom, tog jag dock av mig hatten. Både för författaren och radiotjänst.

En glad dikt, en glad melodi, rentav en visa, till svenska folket så tidigt som klockan tolv på dagen, det passar sig inte. Det är först senare, frampå kvällen, som vi mjukna upp, och det är inte säkert det heller. Måhända är det med riktig tanke och känsla för detta som en del restauranger nödgas begära utsträckt tid.

Käre professor Wellander, låt oss alltjämt få begagna oss av — förlåt, *använda* — den värdighet, som tillkommer oss. Och som klär oss så väl. Sen får det gå hur det vill med åderförfalkningen.

VAR RÄDD OM DUMHETEN!

En svensk film har i dagarna befunnits vara så dum att det väckt uppseende. Med kännedom om vad som förut inträffat inom branschen, undrar man om något sådant är möjligt. Filmens resurser tyckas dock även i det fallet vara rätt omfattande. Kritikens nedgörande dom har varit enhällig, och en tidning har till och med skrivit en varnande ledare om saken. Den svenska filmen måste upp på ett högre plan. Den får inte längre vara rå, simpel och dum. Allt detta är riktigt, men även här en varning på sin plats: ta det litet försiktigt, goda herrarna, gå inte för långt. Man måste vara rädd även om dumheten.

Vart skulle det ta vägen, om alla filmer blevo kvicka och spirituella? Vi skulle bli så trötta och ansträngda, att vi till slut gäspade ut dem. Och började längta efter en riktigt dum sak att få vila ut på. Om alla filmer voro fina och bra, skulle vi till slut inte märka, hur bra de voro. Vi saknade jämförelsepunkter. De goda filmerna, de utmärkta böckerna och de kvicka komedierna leva på allt det svaga inom film, litteratur och teater. Vart skulle det bära i väg, om alla människor

plötsligt blevo kloka och intelligenta? De skulle bara hitta på nya knep att komma åt varandra.

En spirituellt dam sade en gång:

— Dumma människor äro elaka.

Det är inte säkert. Det finns en hjärtats klokhet, som övergår allt förstånd.

Vad nu beträffar den dumma filmen, som är så dum att den väcker uppseende, så ser jag i annonserna, att publiken är stormförtjust i den. De stackars utskälda författarna kunna trösta sig med det. De äro inte ensamma. De äro, om inte i gott, så i stort sällskap. Detta är ju litet förargligt, men det hjälper föga att skälla ut sällskapet, som ju är oskyldigt. Det rör inte för sitt tycke och sin smak. De, som ha bättre smak, få trösta sig med att det finns rätt stor publik även för goda filmer, bra böcker och utmärkta teaterpjäser. Och den publiken tycks bli större och större. En bra bok går nu i mångdubbelt flera upplagor än förr även om den är glömd på nyåret, och numera händer det rätt ofta, att en god konstnär blir berömd medan han lever, även om man inte sträcker sig så långt i sin uppskattning, att man köper hans tavlor utan bara nöjer sig med ett uttalande till förmån för en statspension.

Vilken livaktighet utvecklas inte just nu på det andliga området. Till och med gamla socialdemokrater, för vilka religionen förr var opium för folket, rycka nu ut som livligt intresserade kyrkoreformatorer. Författare predika i kyrkorna, och

varje nyomvänd själ anser det vara sin plikt att genast skriva en bok för minst 3:75 om händelsen. Ja, häromdagen framträdde till och med en teaterkritiker i en rätt stor artikel och undrade när oxfordrörelsens skapare, Frank Buchman, egentligen tänker komma hit.

På allt sätt äro vi kulturellt livaktiga. Varje tidning med självaktning har minst ett par s. k. kultursidor i veckan utan att därför inkräkta på utrymmet för de amerikanska skämtserierna. Och huru många vackra spalter har det inte i dagarna skrivits om *Ord och Bild*, som är så bra att ingen läser den, men som alla med en mun förklara vara absolut nödvändig för vår kulturs värdiga fortvaro.

Låt oss inte misströsta och bli ängsliga för att det ännu finns både dum film och dum publik. Låt oss i stället vara glada åt, att vi här i landet ha en hel rad skådespelare, som äro bättre än filmen, ja, så bra att de äro värda den vackra titeln stjärnor. Denna titel tillägnas tills vidare endast artister vid film, operett och revy, beroende måhända på att de andra icke äro värda denna utmärkelse. Sickan Carlsson och Birgit Tengroth äro stjärnor, men Tora Teje och Märta Ekström äro det inte. Vad är det för fel på dem? Man kan också fråga: är stjärna en titel, som får användas i dagligt tal: behagar stjärnan två bitar i kaffet eller bara en? Var har stjärnan kommit över den där stiliga scarfen? Och vidare, hur blir

man en stjärna? Vem tillsätter dem? Är det direktör Andersson vid S. F. eller fru Swanström vid F. S.? Behövs det några särskilda prov? Flera unga damer och herrar med framåtanda och trevliga utseenden både i landsorten och k. huvudstaden önska snabba och säkra svar på dessa frågor.

Under tiden kunna vi ta det lugnt med den dumma filmen. Vi ha ju så mycket annat, som är kvickt och bra, att glädjas åt. En vis försyn och ett flertal förläggare inom press- och filmbranschen sörja för att det inte blir för mycket.

EN OLYCKLIG KVINNA.

Hon heter Kaisa Kallio och är hemma på gården Heikilä i Nivala i Finland. Hon är lyckligt gift, har sex barn, fyra flickor och två pojkar. En pojke är agronom och en är bara artist.

Fru Kallio är från och med i förrgår en djupt olycklig kvinna. Varför är hon så olycklig? Svar: hennes man, Kyösti Kallio, har blivit vald till landets president. Han fick 177 röster av 300, men hade en av konkurrenterna bar fått en röst till i första omgången, så hade *han* blivit vald. Fru Kallio är inte särskilt glad åt den ensamme svenske elektor, som svek henne.

Fru Kallio är helt enkelt upprörd över valet. I det längsta hoppades hon, att försyner skulle förstå, att när man levat 30 år i frid och lycka på sin gård, så passar det inte att plötsligt sättas in som presidentska i ett slott, i en stad. Kaisa Kallio är en stilla och försynt natur, en kvinna av gammal bondesläkt. Hon hör till Heikilä och Nivala och inte till Helsingfors.

Sätt er in i hennes ställning, och ni måste känna medlidande med henne. Finska folket borde också tänkt litet på henne och inte bara på

sig självt, när det valde hennes man till president.

Från plogen tagen — inte precis, men från korna, hönsen, grisarna och allt folket på gården, där hon styrt och ställt allt till det bästa under många herrans år. Gårdens, men inte statens nycklar, skola hänga vid hennes förkläde.

Vem skall nu ta hand om allt som måste skötas och ses till där borta? Sonen, agronomen? Javäl, men vilken mor litat på sitt barn, när det gäller hem och gård? Hon menar nog, att hon måste ta hand om honom med.

Fru Kallio sitter där tyst och bedrövad, och så säger hon till intervjuarna, som nyfiket trängas omkring henne:

— Jag är inte van vid sådant här. Jag har vuxit upp i alldeles andra förhållanden. Jag känner mig inte hemma i Helsingfors, inte i den här våningen och inte i slottet heller. Jag vill vara på min gård. Jag vill hem...

Det är synd om fru Kallio. Hon måste offra sig för fosterlandet. Hon måste göra sin plikt. Man och barn och gård — det är bra, men över det står land och folk.

Med en rösts övervikt har hon blivit rikets första dam. Vilken obarmhärtig nyck av ödet och slumpen. Rikets första dam — hon är ingen dam, varken den första eller den sista. Hon är bara en kvinna, en kvinna av, men inte för folket.

Vilka svåra plikter och uppgifter stå nu inte och vänta på henne. Fru Presidentskan ger cour, mottagningar, banketter, soaréer, kanske rentav cocktailparties. »Fru Presidentskan var klädd i» —. Hon måste ha stora toaletter, de sista från Paris. Det passar sig inte längre med svart klänning och grå ylleschal. Det kan komma främmande diplomater, ja, riktiga kungar på visit. Hon måste ha de bästa sömmerskor, hon ska sitta i en guldstol mittpå golvet och sköna mannekänger ska trava runt henne på slottsgolvet. Och hela tiden sitter hon där och tänker på ladugården och korna och grödan borta på Heikilä. Det är förfärligt.

Hon talar bara finska, inte ens svenska. Skall hon gå igenom en korrespondenskurs i utländska språk, eller skall hon ha tolk som konverserar med gästerna? Om hon ändå fick säga sitt hjärtas mening på ren finska om alltsammans.

Stackars arma fru Kallio! Hon har råkat ut, bara för den förbaskade politikens skull. Och nu ser jag bara ett sätt att rädda henne ur eländet. Finska folket får gå till nytt val och välja en presidentska, som på ett värdigt sätt kan presidera vid presidentens sida. En mondän och elegant dam, som är van vid alla societetens finter och knep. Som är hemma i alla riter och ceremonier, som har hela det stora och fina programmet på sina fem rosenfärgade fingrar. Vem skall man få? Å, det finns säkert flera lediga europeiska prinsessor, som äro villiga att åta sig platsen

för sex år, mot fint gage, fritt vivre och statspension eller möjlighet till prolongerat kontrakt under nästa president.

Inför detta vackra och välmenande förslag reser sig fru Kallio, skramlar med nyckelknippan och säger i den bestämda ton hon är van vid hemma från Heikilä:

— Ånej, pass, så långt ska vi inte gå! Har jag dugt åt Kyösti i 30 år, så duger jag väl fortfarande, både åt honom och folket. Det reder sig nog!

Och det gör det säkert. Alla goda människors lyckönskan har hon.

17. 2. 37.

FASADBELYSNING.

Med anledning av herr Fredrik Ströms motion i stadsfullmäktige om belysning vid kvällsdags av de bästa skulptur- och arkitekturverken i Stockholm hölls natten till gårdagen ett talrikt besökt möte i Stockholms allmänna staty- och monumentförening.

Före mötets öppnande meddelade herr Fången Viking, som för att få litet motion i vinterkylan tjänstgör som rapportkarl medlemmarna emellan, att H. M. Konung Karl XIV Johan var förhindrad närvara. Hans Majestät ansåg att den omständliga trafikapparaten vid Slussen krävde hans personliga närvaro och tillsyn varje minut på dygnet.

Föreningens ålderman, herr Birger Jarl, förklarade därpå att mötet tillkommit för att ge medlemmarna tillfälle att belysa (här fnissade fröken Clio från Gustav Adolfs torg till, men tystades snabbt ned av en blick från rikskansler Oxenstierna) den viktiga fråga, som uppkommit genom herr Ströms motion. Ordet förklarades därpå fritt, men då de uttalanden, som gjordes, framfördes på ett obegripligt och gammalmodigt språk, hava vi låtit desamma genomgå en nödvän-

dig rensnings- och moderniseringskur vid professor Wellanders nyöppnade skönhetsinstitut för offentliga upprop, anslag och skyltar.

Förste talare, H. M. Karl XII, protesterade på det bestämdaste mot all belysning om nätterna.

— Det är den tiden på dygnet, då även en staty behöver litet vila, sade talaren. Ingen människa och inte heller en staty orkar med att dygnet runt stå och peka åt ett håll. Mittemot mig i Strömparterren står en ensam, naken karl och sträcker armarna i luften. Tror man, att han skulle stå ut med det, om han inte fick vila ett tag, när mörkret faller på. Man talar om att en viss Orfeus vid Hötorget gör sig så bra i fasadbelysning. Jag har varit och tittat på honom en afton, och jag får säga, att om jag vore herr Orfeus, skulle jag inte vilja visa mig i någon belysning alls och framför allt inte i det tvivelaktiga sällskapet. Låt oss, bättre statyer, få vara i fred, åtminstone om nätterna. För min del vore jag tacksam, om man i stället tvättade duvlorten av mig åtminstone två gånger om året. Herr Ström borde motionera om den saken i stället. För övrigt är jag fullt nöjd med den belysning jag fått av herr F. G. Bengtsson — förlåt min lilla vits, men man placeras inte utan skada i stadens skämtsamma revyer.

Jag har också hört, att en herr skulptör Strindberg, måhända släkt med den August, som skrev nedrigheter om min person, anser att min sockel bör höjas. Det borde man ha tänkt på, innan man

rensade upp strömvattnet. Nu känns luften litet bättre, så nu kan det vara detsamma. Däremot har jag ingenting emot det amerikanska förslaget med vridbara statyer. Jag skulle gärna vilja titta in i Operakällaren för att se, om där är lika trevligt som förr i tiden, när man stod på borden och hurrade för mig och Gustav Adolf. Det låter inte så värst muntert från det hållet numera.

H. M. Gustav III anslöt sig till herr Ströms motion:

— Det är inte för roligt, ska herrarna tro, att stå ensam i mörkret och kylan nere vid Skeppsbron och stirra upp mot Slottsbacken, där det bara är litet livligt natten till den 16 februari, då halva stan kommer rännande med sina försenade deklARATIONER.

Här begärdes ordet av fröken Bremer, som bevekande bad att få slippa all slags belysning:

— Herr Ström vill kanske också sätta en lykta i handen på mig, så att det skulle se ut som om jag plockade mask, men det gör man ju inte den här årstiden. Jag är redan så trött i armarna av alla de tröjor, mössor och vantar, som de kälkåkande ungarna hänger på mej om dagarna. Låt mej vara den enda ensamma dam, som får vara i fred utomhus om nätterna.

Herr Nils Ericson från Järnvägsparken förklarade sig ha alldeles nog av belysningen på Esseltes hus med alla dess oroliga reklamskyltar. Skulle man belysa även honom, vore det fara

värt, att man skrämde järnvägstågen, så att de stegrade sig och kastades in i den allmänna villervallan vid Tegelbacken. Dessutom var talarens redingote inte av det snitt, att den tålde någon som helst belysning. Han vore i stället tacksam, om han kunde få byxorna litet vidare och hela kostymen pressad. Föreslog i stället att man med strålkastare belyste kända levande stockholmare på deras aftonpromenader: herrar de Wahl och Ekman på väg till sina teatrar, herr Evert Taube på hemväg från Freden och herr Fredrik Ström i rött eller kanske bara skärt ljus på väg till stadsfullmäktige. Det vore något för stockholmarna att gå ut och titta på. Däremot protesterade talaren på det bestämdaste mot det tåg av statyer genom stadens gator, som föreslagits för att muntra upp Barnens Dag. Någon respekt för våra stora minnen bör man väl ha. Det är väl i alla fall någon skillnad på oss och dagens publikgunstlingar.

H. M. Karl XIII hade intet yrkande. Han var glad och tacksam, så länge han fick stå kvar där han står. Visserligen var det ju trevligare förr i tiden i Kungsträdgården, när gamla Dramaten fanns och Frippe, Personne, Palme och Ellen Hartman promenerade under lindarna. Oscar II och general Lagerberg gingo där också ibland, men Gustaf V åker bara bil. Talaren uttryckte även sin tacksamhet för den lilla skridskobana han fått vid sina fötter. Ungdomens glada röster

värmdede hans gamla bronshjärta, och han hade ingenting emot om man försökte träffa honom med en eller annan snöboll utan småsten i mitten.

Gunnar Wennerberg vill absolut inte ha någon belysning:

— Vart skulle då alla de trevliga älskande paren, som promenera mellan mig och fröken Lind ta vägen? Man kan väl inte begära att de skola traska ända ut till Blockhusudden bara för herr Ströms påhitt.

Här upplöstes sammanträdet plötsligt av att klockan i Jakob slog fyra slag. Fröknarna Clio och Bremer fäste upp sina långa kjolar och följda av herrarna kilade de snabbt i väg till sina socklar. Allt var tyst och stilla. Från Gustav III hördes bara ett vresigt *fi donc*, när en öppen renhållningskärra skramlade förbi.

21. 2. 37.

KULTURFAROR.

För många år sedan var jag en afton på ett möte i Viktoriasalen, där man på den tiden brukade träffas för att försöka förbättra samhället och mänskligheten i allmänhet. Sedan de lyckliga dagarna har dock tillståndet, såväl i samhället som hos mänskligheten i allmänhet, försämrats i så oroväckande grad, att man nödgats tillgripa betydligt större lokaler för vår uppfostran. Kan sedan denna uppfostran och upplysning förenas med jazzmusik och litet solosång, så blir det strax litet gladare. Ska det gå åt helsike, så ska det gå med musik, sade redan 1905 en konkursmässig källarmästare i Åmål.

Jag har tyvärr glömt vad vi diskuterade i Viktoriasalen. Det är möjligt, att det var något om sedligheten eller osedligheten — det gör det samma vilket. Bägge delarna voro omtyckta debattämnen på den tiden. Den ende, som ställde sig skeptisk mot de frågorna, var Hjalmar Söderberg, som utlovade en femma, om han kunde få veta vad osedlighet var för något. Förmodligen har han femman kvar. Om han inte möjligen lånat

ut den till Dansk Finanstidende, som tycks behöva den.

Jag minns bara att mötets inledare talade om kultur, dess förfall och dess försvar. Han hade rätt mycket att säga om kulturen, men när han hållit på en stund, reste sig en herre i salen och sade:

— Förlåt att jag avbryter, men innan vi gå vidare, kanske jag skulle kunna få veta, vad kultur är för något.

— Instämmer, sade en meningsfrände, som satt litet längre upp. Få vi be om en beskrivning.

Inledaren kom av sig och började stamma. Auditoriet satt i spänd förväntan. Slutligen trodde sig talaren ha löst gåtan genom att säga:

— Kultur är detsamma som odling.

— Det var inte mycket, men alltid något, sade rösten i salen, varpå en del åhörare ropade »herr ordförande» för att få förklara, vad kultur enligt deras mening betydde. Under den debatt, som nu följde, glömde vi totalt bort både sedligheten och osedligheten, och sedan de flesta av de närvarande blamerat sig genom skilda uttalanden, upplöstes mötet under allmän förvirring.

Det har gått några år sedan det mötet och förvirringen har bedarrat. Utan att fästa oss vid ordens betydelse veta vi nu, att vi äro både civiliserade och kultiverade. I hög grad. Vår civilisation har tekniskt nått så långt, att vi bygga bombfria valv och tillverka standardmodeller på

gasmasker för småbarn för att försvara oss emot den. Kulturens andliga mått och framsteg kunna avläsas i rapporterna från Spanien och domstolsreferaten från Ryssland. Till och med i Afrika går civilisationen raskt framåt, även om terrängen är litet oländig för tanks med kulsprutor.

I Sverige förefaller det som om kulturens faror märktes mera än kulturen själv. Vi ägna också dessa faror en berömvärd uppmärksamhet. Och med frejdigt mod avlägsna vi dem var de dyka upp. För något år sedan var den kolorerade pressen vår största kulturfara. Den är numera, som bekant, genom ett snabbt ingripande från landets alla ungdomsföreningar totalt avskaffad. Strax därpå blev den moderna litteraturen en kulturfara. Den avvärjdes lika fort och behändigt av magister Sundqvists recensjonsbyrå, som dock icke upphört sedan fru Krusenstjerna började skriva goda och nästan anständiga böcker.

Dagens stora kulturfara är den svenska filmen. Den är så usel och dålig, att om den utplånades från den vita duken, skulle den, enligt doktor Björkman, ej lämna något tomrum efter sig. Detta uttalande är väl ändå litet förhastat. Talar en har, då han fällde det, tydligen ej tänkt varken på filmfabrikörernas eller filmstjärnornas bankkonton, för att inte tala om den egna filmkritiska verksamheten.

Efter konserthusdebatten kan filmfaran anses avvärjd. Den kommer att gå samma väg som den

kolorerade pressen och den osedliga litteraturen. Svensk film kommer hädanefter att bli fin och god, ja, så god att den kanske kan fylla det tomrum, som Thalia lämnat här och där.

Sedan gäller det att hitta på nya kulturfaror, så att det kan bli folk på författarföreningens diskussionsaftnar. Man behöver dock inte vara rädd för att farorna försvinna. De komma alltid att existera, måhända beroende på, att det arma folket med sin dåliga smak finner dem både roligare och trevligare än kulturen själv.

28. 2. 37.

SVENSSON.

Det är rätt många år sedan en stackars stockholmspojke dystert klagade:

— Vilka tider man lever i! Inga stiliga eldsvådor och inga bussiga slagsmål — det är kymigt att leva.

Eldsvådorna ha vi kvar, och de kunna fortfarande vara rätt stiliga, om inte för brandkåren eller försäkringsbolagen, så dock för den tack samma publiken. Men för slagsmålen har det gått bakut. Famnstaken i Uppsala gick till sina bär-särkafäder för många år sedan och Hötorgsskräcken i Stockholm försvann med Orfeus, utan att vilja direkt påstå, att han lämnade plats åt honom.

Åtminstone slåss man inte offentligt och utomhus, enligt vad det förefaller en ytlig betraktare, som inte är ute om nätterna. Det är ju möjligt, att man slåss hemma, mera privat och diskret, utan tillsyn av obehörig publik och ännu obehörigare polisherrar. När kvinnor bli överfallna numera, händer det till och med att de, enligt polisens lilla aning, äro alldeles ensamma. Så hänsynsfulla äro de.

Det ser ut som om de goda slagsmålen tid voro förbi över hela landet. Och ändå hålles det väl både auktioner och marknader. Kan det vara filmen, A. B. F. och sporten, som gjort oss så fina och civiliserade? Eller är det bara en tillfällig brist på fällknivar och mässingssnusdosor, som vållar friden? I alla händelser var det länge sedan det kom bort någon länsman i Norrland — landshövding Rosén räknar väl över dem då och då och ser till att de äro fulltaliga?

Men mitt i denna underbart paradisiska och ljuva, nästan pinsamma, frid kommer Svensson! Han kommer från Blekinge, från Karlskrona, där han kallas för landsbygdens skräck. I flera år har han med sina hårda nävar och finska humör styrt och regerat landskapet. Men nu är han fast, och häromdagen stod han inför Östra häradsrätt för att göra upp ett 15-tal hårdhänta affärer. Enligt referaten har han misshandlat en mängd personer av de mest skilda anledningar och lyckats skapa en sådan fruktan kring sin person att folk flydde vid hans blotta åsyn.

Svensson tycker särskilt illa om folk, som besöker missionshus. Dem klår han upp omedelbart och i ett sammanhang. Han till och med går in i lokalerna och klår dem. Han kastar flaskor och andra föremål på folk, eller också misshandlar han dem med långa störor, och brister tillgången på sådana, tar han till nävarna. Till fötterna tar han aldrig. I själva Karlskrona har han gått bär-

särkagång. Tre poliser behövdes det för att få upp honom i polisbilen, och på stationen måste man belägga honom med hand- och fotbojor. Så vild och obehärskad är Svante Yngve Svensson från Elmåkra. Han är så farlig, att när någon från en annan landsända undrade, varför man inte försökte hejda honom, fick den nyfikne till svar:

— Man begår väl inte gärna självmord.

Endast en gång har Svensson mött sin överman. Det var en cyklist, som han, av okänd och kanhända obefintlig anledning, drog ur sadeln. Den mannen, som förmodligen var från ett annat landskap och obekant med Svenssons ställning inom den högre slagsmållssocieteten på hemmaplan, reste sig lugnt och stilla och gav Svensson det kok stryk, som han så väl behövde och som han kanske inte fått, sedan han var en liten gosse. Om ens då.

Nu är emellertid Svensson dömd. Han fick 1 år och 3 månaders fängelse, varav 14 dagar med hårt nattläger. Rätten ansåg sig icke behöva undersöka Svenssons sinnestillstånd. Han ansågs vara normal, en fullt normal svensk. Kanske har man rätt. Det är som bekant endast mångmördare och förskingrare av större belopp, som möjligen inte äro normala och behöva undersökas. Om hr Svensson bedrivit sin verksamhet i huvudstaden med kulturell omnejd, är det inte omöjligt, att även han blivit undersökt och så småningom, i

sinom tid, fått sin egen lilla paviljong utan hårt nattläger.

Det är nu bara att hoppas, att Svensson håller sig lugn i Karlskrona, så att vi en dag inte få läsa:

Landsbygdsskräcken Svensson har brutit sig ut ur fängelset. Han slog ut celldörren, misshandlade fångpersonalen och direktionen, sprängde portarna och banade sig med en stör ut genom den skräckslagna staden. Svensson är nu på väg mot Stockholm för att ta itu med domstolarna, riksdagen, regeringen och justitiekanslern samt alla i vägen liggande missionshus med besökare.

Skulle det gå så illa, är det nog bäst att, som vid 1914, samla menigheten genom allmän klockringning och försöka hejda Svensson och hans vilda framfart.

I avvaktan på det fasansfulla som kan hända få vi dock hoppas, att svenska flottan, som ju delvis är förlagd till Karlskrona, kan göra något åt Svensson. Räcker den inte utan Staunings hjälp till för en utländsk fiende, så skall den väl i alla fall räcka för Svensson.

O M Å L D E R.

En herre har i dagarna fyllt 100 år. Han är så gammal, att han i ungdomen var jockey hos prins August. Det är rätt gammalt. Naturligtvis blev han intervjuad. Det var inte för tidigt, sade han själv. Det kan man hålla med om, i en tid, då man bara behöver födas eller förlova sig första gången för att komma i en tidning. Är man ett prinsbarn, kommer man in minst en gång i månaden, tillsammans med allvarliga, naturligt fotografiuttröttade föräldrar, nya leksaker och vovve.

Pressens familjesidor svälla av folk, som fylla år, eller på annat sätt ställa till något som de inte rå för. Det är som kologen sade för många år sedan: i dag fylla och i morgon fylla.

Den senaste hundraåringen blev underligt nog inte tillfrågad om, hur han burit sig åt för att bli så gammal. Börjar åldern kanske inte bli märkvärdig längre?

Folk har lärt sig, hur det går till att bli äldre. Makrobiotiken eller konsten att förlänga livet har gått framåt oerhört på sista tiden. Fortsätter man i samma takt, kan man kanske om 150 år

träffa på folk, som skryta med att de kände både Arthur Engberg och Gösta Ekman.

Hade man nu frågat den hundraårige jockejen, hur han burit sig åt för att komma därhän, så hade han säkert svarat:

— Jag har inte burit mig åt alls. Jag har bara fortsatt i rörelsens riktning, ideligen, ideligen.

— Men ni lägger väl an på vitaminer, lactovegetabilier, öppet fönster om nätterna, djupandningsövningar, skidturer i fjällen, morgongymnastik och minst 8 timmars sömn?

Gammalt folk kan ofta le på ett förargligt sätt, och det är troligt, att den här hundraåringen också kan det.

Det finns och har funnits betydligt äldre makrobioter än han. Engelsmannen Thomas Parr blev 152 år och 9 månader. Han dog av vällevnad. Man festade ihjäl honom vid Karl I:s hov på grund av hans ålders märkvärdighet. Men han hann med en hel del. Vid 105 års ålder blev han ådömd offentlig kyrkoplikt på grund av ett alltför intimt förhållande med en viss Katarina Milton, med vilken han fick en son. Parr ligger begravnen i Westminster Abbey bland Englands förnämsta statsmän, skalder, vetenskapsmän och krigare. Var miss Milton ligger vet jag inte.

Någon har sagt: bästa sättet att förlänga livet är att inte förkorta det. Det är riktigt, men man måste tyvärr räkna med att vi äro omgivna av människor och föremål, alltifrån bilar till tak-

gesimsner, som ha en viss förmåga att sätta streck i räkningen.

De lyckoreligiösa amerikanerna säga: varje människa skapar sitt eget öde. Kanhända, men tyvärr lägger hon sig även i andras. Hon har sitt öde i sin hand. Ja, om hon bara fick vara i fred för andra händer, med eller utan revolverar, handgranater eller bara patentmedicinflaskor.

Det är också sagt: varje människa är så gammal som hon känner sig. Det är också en sanning med modifikation. Ibland känna vi oss som 20-åringar borde känna sig, även om vi äro 50 år äldre. Sedan behövs det bara en protest på en växel eller vägrad extra tilldelning till guldbröllopet för att vi ska åka in i 125-årsåldern eller strax intill.

Svenskarna intressera sig mycket för ålder. Hur gammal är han? Hon ser äldre ut än hon är. Han är född 76. Nej, 74. Och så rusar man efter *Vem är det?* och slår upp den olycklige. Gifter man sig är åldern mycket viktig. Hon är 15 år yngre än han. Hennes första man var 20 år yngre. Men han var jämngammal med sin andra hustru. Hennes moster var 30 år äldre än sin tredje man.

Två akademiker kunna inte lägga bort titlarna, förrän de med ögonen djupt in i varandra uppgivit det viktiga år, då de lyckades ta studentexamen.

— 24.

— Skål på dej.

— Skål.

En tidning i Wien frågade för en del år sedan några kända personer:

När kände ni er först gammal?

Man svarade:

— När jag första gången mötte min son promenerande med en flicka.

— När jag tyckte, att det var angenämare att stanna hemma om kvällarna än att gå ut.

— När jag först märkte, att jag började tappa håret.

Naturligtvis finns det andra tecken. Man märker oftast sin egen ålder på andra, men man kan missta sig. En dam sade en gång med förtvivad röst:

— Jag är så gammal, att Erik Jonsson blivit flintskallig! Varken Jonsson eller damen äro gamla, men Jonsson har blivit flintskallig för tidigt. Det ligger i släkten.

En herre känner sig gammal, när 18-åriga flickor börja niga för honom, och den dam som första gången blir kallad tant av en slyna på 17 år blir gråhårig, åtminstone i själen, på en kvart.

Förr i tiden brukade jag telegrafera till 60- och 70-åringar:

Inte åren utan vårt hjärta skapar vår ålder. Ni (du) blir aldrig gammal. Jag tyckte själv, att

detta telegram var både vackert och fint, men jag slutade med det, när en av de uppvaktade svarade: Nu har jag fått det där telegrammet två gånger med 10 års mellanrum. Får jag det en gång till, så tror jag inte på det.

Då drog jag in det formuläret och återgick till det gamla ärliga: *Hjärtliga lyckönskningar på födelsedagen*. Man skall inte vara originell, åtminstone inte mer än en gång. Till samma person.

ETT OLOVLIGT BARN.

Vad är en ensam ö längst ute i havsbandets hårda sjö och vinteris? Ett vackert motiv för en målare eller en fotograf, så där på lagom avstånd, med snö över tallarna och blåis i vikarna och sunden. Men den är också något annat, något mer, ett samhälle med några hundra människor, som leva och bo i de små stugorna. De små stugorna — ni ser dem en vacker sommardag, då solen lyser över de blommande ängarna och den blå fjärden och ni tänker: så vackert, så underbart vackert är det bara i Sverige!

Det är vackert nu också, på vintern, när solen lyser. Men dagen är kort. Det blir tidigt mörkt, och de små stugorna sakna tyvärr både värmeledning och elektriskt ljus. I stället händer det, att både vinden och kylan pinar sig in genom golv och väggar.

Fjärden har frusit till. Båten har ställt in sina turer. Isen varken bär eller brister. Man känner sig litet ensam och övergiven. Man har ju telefon hos handelsman och radion, men mer är det inte. Posten kommer inte. Mannen, som för den från grannön, arbetade sist i tio timmar med sin

ökstock för att komma över ett sund, som man vid öppet vatten tar i en handvändning.

Man får sjukt på ön. Influensan. Den hittar fram utan båt eller flyg. Det blir sjukt i alla stugor. Här och där ligga hela familjer. Man får hjälp från goda grannar, om där finns någon som håller sig uppe.

Doktorn kan inte komma. Man får bli bra eller dö av sig själv. Nåja, man är van att lita på sig själv och i yttersta nödfall på Vår Herre. Någon sjukstuga finns inte på ön och inte heller någon sjukvårdskunnig sköterska. Men framme vid skolan — det är rätt långt dit — har man ett litet husapotek, och det är ju alltid något, om man skulle vricka tummen eller hugga sig i foten.

Häromåret bestämde Höga Vederbörande inne i staden, att man inte behöfde någon barnmorska heller. Man födde inte tillräckligt många barn för att kunna få den hjälpen. Öborna skickade in några karlar, som gingo upp till herrarna och frågade litet närgånget:

— Hur många barn ska man föda för att få hjälp? Behöver inte *ett* barn också hjälp? Och kanske också modern innan det händer?

Herrarna svarade:

— Ni får ha barnmorska tillsammans med grannön. Det passar bra. Karlarna logo litet vilset och svarade:

— Men om isen ligger och ligger så, att vi inte kan hämta henne? Ska vi kanske bara föda

våra barn, när det är öppet vatten? Det är inte så lätt att bestämma den saken som herrarna tror. Eller har herrarna kanske försökt? Det är ju så att landet behöver barn. Staten ropar efter dem. Och man har till och med varit ute hos oss med långa formulär och frågat och förhört, varför vi inte får tillräckligt många. Men hur våra kvinnor skulle få den hjälp de måste ha, stod det ingenting om i formulären.

Öbornas uppvaktning lämnade inte något resultat. De hade kanske inte väntat något annat. Men märkvärdigt nog föddes det ändå barn på ön. Man trilskades. Kvinnorna foro till stan och födde dem, och det gick bra så länge båten gick. Det blev kanske litet dyrare än att hålla barnmorska hemma, men strunt i det. De barnen som föddes voro lovliga, alldeles som sjöfågeln under viss tid. Men även barnen ha sin olovliga tid. Det händer, att de komma olovandes. Häromdagen kom ett sådant olovligt och olovandes barn. Det var en ung torparhustru långt in på ön, som fick det. Hon uppförde sig mycket illa och opassande. Hon höll inte tiden efter ångbåtens turlista. Hon observerade inte att där stod: reservation för ishinder.

Kan doktorn komma? heter det. Nej, doktorn kunde inte komma, hur gärna han säkert velat. Isen hade packat sig, ingen båt kunde gå fram. Det var likadant för barnmorskan på grannön. Men ändå gick det bra — den här gången. Öns

gamla barnmorska, som inte längre är i tjänst, fanns kvar, och hon gav hjälp, kanske helt olovandes hon med. Måtte hon nu inte bara få böter och obehag för det. Och kanske rentav förlora pensionen.

Många barn komma olovandes till världen. De kunna inte hjälpa det. De få stå sitt kast. Men allra värst är att komma olovandes, utan tillstånd av K. Medicinalstyrelsen. Då händer det att man får plikta med livet för sin djärvhet. Och det är väl ändå inte meningen?

FÖRSTRÖELSER.

Svenska folket har sina förströelser. Minst 1,000 biografer, därav 100 bara i huvudstaden, som efter senaste diskussionen tävla om att ge de bästa program, åtminstone svenska. Och så radion med dagsnyheternas olyckor, eldsvådor och våldsdåd jorden runt. Sedan ha vi veckopressen, som är den största och absolut inte den sämsta i världen. Och vi ha mycket annat roligt och trevligt. Då och då få vi titta på de kungliga, när de resa bort, komma hem eller handla på Kompaniet. Sedan ha vi våra små personliga förströelser vid cocktailar eller kaffekoppar, då vi få språka om oss själva eller varandra, våra intressanta sjukdomar, med eller utan operationer, våra hembiträden och våra frånvarande vänners små och stora olater.

Högt uppe i klassen bland våra förströelser sitter tippningen. Den är, enligt vad A.-B. Tips-tjänst i dagarna förklarar, till och med en tju-sande förströelse. Den har vad de andra sakna: *spänning*, och den är billigare i drift. Något lotteri är den absolut inte. Den fordrar nämligen sakkunskap, säger Tipstjänst, vilket ju kan in-

tygas av de äldre damer i Åmål och Oskarshamn, som fått 17—46 tusen kronor genom att stryka de rätta siffrorna på en kupong.

Lotteriet kallades förr i tiden för de fattigas poesi. Den poesien är tyvärr borta. Innehavare av premieobligationer bli inte poetiska, när de ett par gånger om året upptäcka, att det vid varje dragning bara är en person som vinner. Sist var det en dam inom restaurangvärlden, som nu kan sätta sig ned vid ett ledigt bord på en annan restaurang. Det vanliga penninglotteriet för kulturella ändamål — det finns gudskelov sådana — har en extra tillgång, som premieobligationerna sakna: man måste stå i kö för att komma över en lott. Och det älska vi. Ju längre kö, desto tjugigare förströelse. Helst ett par gånger runt kvarteret. Det är något verkligt trevligt att få vara med om. En svensk behöver bara ställa sig bakom en annan svensk för att alla de andra inom närmaste område skola rusa till och bilda en tjugig förströelsekö. Det gör detsamma vad det gäller. Det förvånar mig, att den betryckta Thalia inte kommit på denna enkla idé vid sina övergivna biljettluckor. *Utsålt om lördag* låter nog bra och förargligt för konkurrenterna, men särskilt spännande är det inte.

Svenskarna ha också en annan förströelse, som står högt: födelsedagshyllningarna. De ha skänkt oss glädje och gamman i många herrans år. Mäsingssextetten utanför sängkammaren på morgo-

nen, kaffet på sängen, spanska röret med silverkryckan, Orreforsvasen, tavlan av Rikard Lindström, deputationerna, de textade adresserna, alla blommorna och så till slut den stora banketten på Grand, Rosenbad eller bara Freden. Med alla talen och skålarerna och hurraropen och ja, må han leva — — — åtminstone till nästa bankett.

Den gamla vackra sedvänjan skall det nu ruckas på. Bara för att några herrar, som råka vara födda 1887, sagt ifrån: Vi vill inte ha några beställda hyllningar. Framför allt vill vi bespara våra vänner alla utgifter på insamlingslistor. Det har gått för långt med de där listhyllningarna. Skriver någon på en tia, så måste de andra göra detsamma. Det där blir betungande i stora verk och inrättningar, i synnerhet som man inte heller får dra av hyllningen i deklARATIONEN.

Det är inte bara listor det gäller. Man har en gammal vän eller skolkamrat, som man inte hört av på många år, men så dyker han plötsligt upp på ett litet kort, som låter så här:

Petter Jansson fyller 50 år den 3 april. Minnesgoda vänner komma då att till honom överlämna en hedersgåva och undertecknade ha härmed velat bereda Eder tillfälle att bidra här till. Detta sker enklast genom att insätta beloppet på postgirokonto n:r o. s. v. Känner ni igen den lilla maningen, och blir ni inte hjärtans glad, då ni får den? Jämte tillfälle att skicka en

tia eller mer till den gamle vännen, som efter minst en vecka svarar med ett litet tryckt kort i öppet kuvert: *För all den vänlighet, som visats mig på min 50-årsdag, får jag härmed o. s. v.* Och så hör ni kanske inte av den gamle vännen förrän han fyller 60 år. Eller bara 55.

87:orna ha rätt. Låt oss dra in på tvångshyllningarna. Och i stället nöja oss med de ärliga, frivilliga och spontana hyllningarna. De bli också roligare för föremålet. August Lindberg sade en gång, då han fyllde år och hyllades:

— Det är i alla fall roligt att få blommor, medan man lever.

Det är det. Tids nog kommer Blomsterfonden.

D E T.

I Bonniers Litterära Magasin berättar Marika Stiernstedt sakkunnigt och intressant, hur det går till att skriva romaner. Hon citerar Strindberg, som sade, att det inte var han själv, som skrev, när han skrev, utan *det*. Eller kanske uttryckte han sig så: Jag ville skriva, men *det* ville inte.

Detta *det* är vårt undermedvetna jag, vår lydige tjänare, som arbetar åt oss, villigt och glatt, dock tyvärr inte på kommando, utan endast när det själv har lust. Denne tjänare är vaken, då vi sova och arbetar även då rastlöst och vanligen rätt ordentligt. Matematiker berätta, att de löst sina problem i sömnen. De vakna med alltsammans klart och färdigt. En amerikansk kvinnlig läkare berättar, att hon en afton förgäves sökte komma på namnet på en känd författare. Hon hade det på tungan, men kunde inte komma på det. På skämt tänkte hon, när hon gick till sängs: kära undermedvetna jag, tag reda på namnet i natt. Mitt i natten vaknade hon och sade: Williams-Talcott Williams. Och det var rätt.

Då det gällde författeri, sade Hjalmar Söderberg: om man blundar, så kommer det. Det är

inte alltid säkert. Det beror kanske på vem som blundar. När det gäller Söderberg, måste man beklaga, att han numera blundar så sällan. Hans *det* har kanske blivit för kritiskt.

Med en roman händer det, att den kommer mera utifrån än inifrån. Det kan hända, att *det* inte alls har med verket att göra, utan att det snarare går till så här: först kommer hushållspengarna, så kommer skatten, så kommer hyran, så kommer skatten igen ett par, tre gånger, så kommer växlarna och så — kommer romanen. Men den romanen blir inte så bra som om *det* hade gjort den. Även om den går i 40,000 exemplar.

Hur det går till att göra en skulptur, vet man. Man tar ett stenblock, och så hugger man bort det onödiga, och så är konstverket färdigt. En författare har det svårare. Han måste först laga i ordning blocket, materialet, och så ta bort det onödiga, men ta bort det, så att det inte märks, att det funnits där. Kipling berättar i sina memoarer, att han arbetade på det sättet. Han skrev med avsikt brett för att få det kort.

Har man själv inte något *det*, eller har man svårt att få tag i det, kan man lägga sig till med någon annan författares *det*. Man lånar det och lämnar igen det, när romanen eller novellen är färdig. Sådana lån kunna tyvärr inte lagligen beivras. Den ogenerade låntagaren lämnar inte ens en tvåkrona som skadestånd och ersättning.

Det är inte lätt att få det äkta *det* att arbeta.

Det kommer som från ovan, som en gåva. En händelse, en människa på gatan eller i en spår-vagn, en notis i en tidning kan locka fram det. Det kan också komma i ett samtal — samtalet är min verkstad, sade Emerson — men oftast kommer det under tystnad. Om man är lyhörd och kan konsten att lyssna.

Så finns det fall, då *det* inte alls vill visa sig. Det trilskas. *Det* har för närvarande svårt för svensk dramatik. Det roar mig inte, säger *det*. *Det* vill bara skriva romaner på minst 400 sidor. *Det* har också slutat skriva lustspel, komedier och kvicka operetter. Kanske beror det på, att världen just nu inte ger anledning till alster i den genren. Men då det gäller film och revyer, ligger *det* i för hela slanten — helst så stor som möjligt. Men det är kanske inte säkert, att det är *det*, som är i gång med det arbetet. Det kanske bara är den eller de, för att inte säga dom.

Men låt oss inte vara högfärdiga. Hur är det med kåseriet? Finns det något *det* i dem? Eller kanske bara en han, en hon och en oljad maskin.

Häromdagen sade en bekymrad herre:

— Pressen håller på att bli sönderkåserad. Nu skall det kåseras om allting, så glatt och trevligt som möjligt. Snart är det bara ledarna och Utbjudes hyra, som håller sig allvarliga. Till och med matrecepten och skönhetsråden äro lekfulla. Inte ens Vigda och Födda är man säker på.

Häromdagen såg jag, att det hade kommit »en trevlig lördagspojke» till världen. Här är för mycket prat och pladder av folk, som inte har något att säga.

Käsörerna kunna ta den arga kritiken med ro. De ha nog ett *det* de med, även om det understundom händer, att det synes väl ej, men det finns där ändå. Och nu undrar jag, om det finns något *det* i det här. Annat än i rubriken.

STADENS MELODI.

Stockholms ödestimma har äntligen slagit. Lubbe Nordström har flyttat hit och tagit itu med oss och staden. När man förut avverkat det övriga landet, var det verkligen på tiden att den värsta bofinken blev fast.

Lubbe har stått på Skinnarviksbergen och sett ned på oss, och då gjorde han en upptäckt, om vilken han berättar levande och bra i Veckojournalen. Han upptäckte, att Stockholm numera bara är ett stort tomrum, utan hem och utan själ. Han säger:

Ett myllrande tomrum. Det är ett år från år ökande myller på Stockholms gator och kajer, men i jämn takt med känslan av myller växer känslan av ett inre, ett själsligt tomrum i detta myller.

London kan man karakterisera, där bestäms herrmodernerna. Paris kan man karakterisera, där bestäms dammodernerna. Men Stockholm? Vad bestäms där? Landets öde? Är det så säkert, att det bestäms i spelsalarna på Helgeandsholmen?

Strindbergs, Söderbergs och Fallströms stad hade en gång en själ, ett gemyt, hur enkelt det var. Allt det där är borta. Kvar är bara tomrummet. Lubbes iakttagelse är riktig. På sitt sätt. Och gripen av en utsocknes, som inte varit med, när förvandlingen skedde. Idyllen Stockholm är borta. 1800-talets och sekelskiftets Stockholm, vars medelpunkt var Allmänna Tidningskontoret vid Gustav Adolfs torg, som sträckte sig i söder till källaren Pelikan, i väster till Piperska Muren och i öster till Anglais vid Stureplan. Sedan började landet, en obestämd och otillgänglig vildmark, vars enda ljuspunkter voro Djurgårdsbrunns och Lidingöbro värdshus. Detta Stockholm, som ännu ägde något av August Blanchés ande, även om man slutat dricka toddy, var lugnt och fridfullt. Det var glatt, roligt och punschtrevligt på alla sätt. Alla människor kände varann. Alla vågade gå mittpå gatan utan att bli överkörda eller bötfällda. En del stodo stilla på trottoarerna, stödda mot sina käppar, i lustigt och ofta kvickt samspråk om dagens små och stora händelser. Ve den, som vågade knuffa ned dem i rännstenen. Den hade polisen tagit.

På stadens restauranger åt man billigt och bra. När Operakällarens värd sade: ta något dyrt, ta något för en krona, så menade han det. Man fick också dricka, hur mycket man ville och nästan hur länge man ville. Det var en härlig tid, och det

mest besynnerliga med den var, att man genomlevde den.

På den tiden hade Stockholm både en själ och ett ansikte. Nu har den ingen själ och många ansikten, en del skickligt upphängda av stadens skönhetsexperter, men en del tyvärr tappade. Stockholm är inte längre *en* stad, den är många. Och den har lika många ansikten.

Mälardrottningen lever än, även om hon sitter på undantag i något av gamla stans fasadhyvlade och moderniserade hus med varmvatten, W. C., sopnedkast och fri trappstädning.

Gumman är litet till åren, och stora och något självsvåldiga barn har hon fått, prinsar och prinsessor med moderna later och maner. Och det är de unga herrarna och damerna, som splittrat hennes själ och skapat det tomrum, som Lubbe klagar över. Ungarna ha sina namn, en del till och med riktiga stadsnamn: Vasastan, Birkastan, Villastan och Gärdesstan. En av de äldsta heter bara Söder, och det är en stad för sig och har alltid varit det. Där bor ett annat slags folk än i de andra städerna. Man kan nästan skilja dem på dialekten. På Söder lever ännu kvar det gamla äkta stockholmslynnnet. Där finns humöret och kanske även humorn.

Folket i stockholmsstäderna umgås med varandra i spårvagnarna och bussarna och på de hundra biograferna. Och så träffas man naturligtvis vid något kungligt bröllop eller barndop. Mer

är det inte. Hade man inte broarna, som man byggt för att inte skatterna skulle bli alltför genant låga, kunde man mycket väl hålla sig i sin hemstad. Vad vet Östermalm om Söder, annat än att man tar den vägen till Södertälje Badhotell? Vad vet Norr Mälarstrand om sin granne Kungsholmen? Man åker inte den vägen, när man skall hem om nätterna.

Man kan inte begära att så många skilda stämmor skola samlas i en melodi, i en ton. En gång, när staden var en, gick det. Bellman fångade den tonen, och Strindberg, med det klassiska första kapitlet i Röda Rummet. Sedan har det varit rätt tyst.

När alla städer sjunga på en gång, kommer det dock till slut ett eko från Grönköping, och då bli de alla samstämmiga. Måhända tänkte O'Henry något i den vägen, då han en gång för många år sedan för sin tidnings räkning började leta efter staden New Yorks melodi. Han gjorde sig stor möda. Han frågade poliskonstaplar, tidningspojkar, kypare på barer, ja, till och med en poet, utan att få något besked. Fram mot kvällen fann han dock till slut vad han sökte. Han fann stadens melodi hos den flicka han älskade, hos Aurelia. Den smög sig till honom, där de sutto tysta, hand i hand, på en av stadens trappor, med sommarhimlens lätta skyar svävande över sina huvuden.

Kanske är det så, att även Stockholms melodi finns hos den kvinna vi älska — även om hon inte är stockholmska. Är det så, har staden både en själ och ett hem. Och Lubbe kan vara lugn för oss.

28. 3. 37.

D A M L U N C H.

— Jag hade min röda, den där med spetsarna, du vet. Nåja, dom var ju inte så fina dom andra heller. Thora hade sin blåa. *Den* har man sett några gånger. Herrarna var i smoking, utom Adolf, som kom i frack — han har väl ingen smoking, stackare, och såna kan man visst inte få hyra. För resten var det mest kallskuret alltihop. Berglings ska ju skiljas, så dom var inte med, men hans nya var där. Hon såg skrämnd ut, och det undrar jag inte på. Komma ihop med den karn. Elsa kan vara glad, att hon kom undan, fast hon ska ha barnen. Men han tar väl bilen och den där hunden, som skäller jämt. Äter du kött? Är du *galen*?! Tänker du inte på din figur?

— Nej, nu *ska* man äta kött, *mycke* kött. Det sa en professor i radio häromdan. Det var bara en fördom det där med grönsaker och frukt. Man ska äta kött och *inälvor*, så får man vitaminer. Jag är för resten så le på grönsaker och råkost, så jag faller ihop, bara jag tänker på dom, och nu ska de ju för resten vara kurvor här och där igen, mest där.

— Säger du jungfrun eller hembiträdet?

— Är du *galen*? Jag säger fröken. Det skulle bara fattas annat, så ont som de ä om dom. Men när jag talar *om* henne, säger jag människan, för de har jag lärt mej i mitt barndomshem.

— Du är väl skoji, Elisabet. Nå, som ska ju gifta sej nu, 29 maj i Engelska kyrkan i Wien. Läste du senaste intervjun med henne. Lyckligaste människa på jorden du. Det låter. Men så fick hon ju 100,000 pund, innan hon for hemifrån, hur mycket är 100,000 pund?

— Orkar inte räkna, kära lilla du. Men det går väl fyra kronor på ett pund eller om det är sex, nej det är visst, när det är en mil.

— Och så huslig hon ä. Hon sa, att hon kunde laga en pudding, och så kunde hon en äppelkaka, som är *underbar*. Om dom nu kan leva på det hela veckan. Då får dom allt gå ut och äta ibland. Åtminstone om söndagarna, om kokerskan ska vara ledig, som det är här.

— Han telefonerar till henne för 2,500 shillings i veckan. Det är väl *kärlek*, och så ställer Alfred till ett himla liv, om en annan ringer mer än sex gånger om dan, för då kommer man opp i en klass på 57:50, och sen kommer man aldrig ner igen, hur man än bär sej åt, men jag tror, att det är människan, som ringer när vi är ute. Ska du ha en mazarin?

— Nej, tack, jag har lite brått. Jag ska se på en våning klockan två.

— Ska ni flytta?

— Inte. Man kan väl titta på våningar ändå. Det är väl det skojigaste som finns att se hur andra människor bor och hur dom har det. Det är riktigt intressant. Nu har dom sagt opp första april, så nu är det en hel mängd att gå igenom. I går var jag hos Margareta Nilsson, du vet, operasångerskan. Dom bor vid Grevmagnigatan, men det var inge vidare. Och skräpigt var det, men *tolv* klänningar hade hon, kan du tänka dej, i garderoben. Men det kanske var Operans en del.

— Var du i garderoben också?

— Ja du, och i badrummet med. Där må du tro fanns möjänger. Hon var för resten inte hemma. Var väl på teatern kan jag tro och övade sej. Nej, då var det annat hos direktör Malmgren i Lärkstan. Du vet hon med den där flotta gula bilen och han med granndanoan. Tiptop alltihop, från Svenskt Tenn, till och med paraplystället. Dom bodde i två avdelningar med en trappa mitt i, de är de allra finaste. Det finns folk, som inte *kan* bo på annat sätt. Och där oppe hade dom två små rum, som var precis som en stuga på landet. Dom hade till och med skurit ut ett hjärta på dörrn. Och utanför hade dom en terrass, som var stor som ett rum, och där låg minsta ungen i sin barnvagn och sov. Hon ska för resten ha en bebi till har jag hört, det är ju så modernt, så dom står i kö utanför Pro Patria ända ned till busshållplatsen.

Nej, jag måste skynda mej. Elsa skulle möta mej vid Stureplan. Hon vill gärna se hur grevinnan Fasanklo bor på Gärdet. Där är visning två till fyra. Hon har träffat hennes moster på Ulricehamn. Det var en le apa. Klockan tre har jag ett bröllop i Oscars — jag har glömt vilka de är — och klockan fyra är de en begravning i Jakob — hovrättsrådet Engelbert, vi bodde i samma hus innan han gifte om sig och flyttade till Kungsholmen. Hon är född Lindensköld. Jag har väl inte glömt Hyreslistan? *Snälla* vaktmästarn, få vi betala!

SPELDOSAN.

Nu får man inte anmärka på radioprogrammen. Vågar man ändå göra det, är man en gnällmåns och en kverulant. Anmärker man på millionlicensprogrammet är man dessutom en dunderkverulant, har jag sett i ett referat. Vad skall nu den arma del av svenska folket, som skriver radioinsändare, ta sig till? Det blir ett tomrum, inte blott i pressen, utan även i folksjälen, som inte blir så lätt att fylla. Visserligen har man ju det alltid till hands varande usla spritsystemet, men det finns ju folk, som inte super, även om det låter otroligt, och även de stackarna behöva väl ett utlopp för sina känslor.

Härmed upphäver jag för svenska folkets räkning förbudet mot radiokritik. Låt oss inte lämna våra vanor!

Skräddare Hådén i Hudiksvall, som fick jubileumspokalen, är en snäll lyssnare. Han är nöjd med alla programmen. Mest tyckte han om andakten och dragspelsmusiken. Underlig sammanställning, men gärna för mig. Det kanske ska vara så i Hudiksvall med omnejd. Hr Hådén är emellertid jävig, kanske inte då det gäller byxor

och kavajer, men då det gäller radion. Han har ingen erfarenhet. Han har bara haft sin apparat sedan 22 mars i år. Han har inte hunnit stänga av den så värst många gånger. Det var mycket finurligt av radiotjänst att fråga en sådan karl. Och så fick han en pokal värd 600 kronor. Vad säger inte en människa, som plötsligt utan förberedelse och utan att ha hoppat tresteg eller rullat på matta med Ivar Johansson får en sådan pokal. I hastigheten och häpenheten säger hon nästan vad som helst i fruktan att man ska ta igen pokalen. Men kom tillbaka om ett år och fråga hr Hådén, vad han tycker då. Det är inte omöjligt, att han då sålt radioapparaten och bara har pokalen kvar.

Millionlicensprogrammet bjöd på många utmärkta ting. Radiochefen började med att tacka sina medarbetare: skådespelare, musiker, författare och föredragshållare. Ordningen på herrarna borde kanske varit en annan. Eller kanske inte. Skådespelarna betyda måhända mera för radion än författarna, även om man skulle ha svårt för att klara dramerna och komedierna utan dem. Men det finns ju så många andra, utom författarna, som skriva, både dramatik och annat.

Författarna äro inte vana vid alltför stor uppmärksamhet, utom då de råka begå en dumhet, vilket är dem mer än andra strängeligen förbjudet. När Stockholms stadsbibliotek invigdes, inbjöd man till festligheten väl förläggarna men

ej författarna. Ett borgarråd svarade på tillfrågan, att förläggarna inbjudits i sin egenskap av donatorer, varpå en elak herre stilla undrade, om inte författarna ändå voro bibliotekens största donatorer. I synnerhet innan tvåkronan blivit lagligen stadfäst.

Radion har i många år gett oss utmärkta litteraturkrönikor, av Sten Selander, Harrie och andra. I festprogrammet glömde man en liten honnör för dem. Radiotjänst kan svara:

— Vi togo inte heller med morgongymnastiken, så då kan det kvitta.

Ja, det kan det. I synnerhet som vi på köpet fingo både Efraim Alexander och trion Sov i ro.

Tre millioner lyssnare har radion, när det vill sig väl — eller illa. En stor publik med både stora och skilda anspråk. Det är inte lätt att hålla lagom med flugor i soppan åt ett sådant auditorium.

Häromdagen intervjuades den utmärkte engelske karikatyristen Low. Man talade om pressen och intervjuaren sade:

— Tror ni på millionupplagor?

— Nej, svarade Low. En tidning med mycket stor spridning måste tillfredsställa alla smakriktningar, även de imbecilla. Det är tydligt, att ju flera man har att bispisa, desto tunnare blir smöret.

Mr Low kunde sagt detsamma om radion. Ju flera lyssnare, desto tunnare med smör. Det är

naturligt, bara det inte går så långt, att det blir margarin på en brödkant. Radion är svenska folkets egen stora speldosa. Trots allt är den oss mycket kär. Och vi hålla gärna med professor Welander, då han bad oss att inte skjuta på pianisten. Han gör så gott han kan. (Tyvärr kan man ju inte heller komma åt honom.) Denna vänlighet kommer dock aldrig att kunna hindra vår nedärvda kritiklust att då och då smussla in en eller annan törntagga bland alla blommorna och lagerkransarna.

I AVVAKTAN PÅ BESÖK.

Just nu äro vi mycket omtyckta, ja, inte ni och jag särskilt, utan svenska folket i allmänhet. Hela världen älskar oss, en del för våra utmärkta råämnen, som man kan använda till åtskilligt, bland annat även kanoner, men många älska oss bara för vår personliga charm. Man säger nu inte bara:

— Se på Sverige, vilket lyckligt land och vilka lyckliga människor. Man säger också: vilka utmärkta människor! Huru väl styra de inte sig själva och sitt land! De äro mönster och exempel för hela den övriga, söndertrasade världen.

Förr i tiden tyckte amerikanerna, att vi voro litet dumma — det var före Garbo. Svensk och mindre begåvad betydde ungefär detsamma. Numera har man ändrat åsikt på den punkten. Vad som vållat omslaget, är inte bekant. Kanske är det kronprinsens besök häromåret eller hr Naboth Hedins välsignelserika upplysningsverksamhet, som öppnat ögonen för vår utmärkthet. Eller kanske tänker man: ett folk, som så glupskt slukar amerikansk film och ännu mera amerikanska skämtserier, kan absolut inte vara dumt. De män-

niskorna måste ha en riktig och fin uppfattning om det konstnärliga och spirituella.

Den framstående amerikanske journalisten William Seabrook, som nedlagt ett synnerligen samvetsgrant arbete på studium av den skandinaviska folksjälens, sammanfattar sitt omdöme på följande smickrande sätt:

De äro tunga och dumma och ändå glada och ytterst intelligenta.

De äro slöa och flegmatiska och ändå fulla av fantastisk inbillningskraft. De äro de tjurskaligaste människor på jorden och ändå kunna de erkänna det med ett avväpnande leende. För att komma till klimax: de äro saktfärdiga, men komma ändå alltid först. De kommo över Atlanten långt före Columbus, sedan flög Lindbergh ensam över den. Jag för min del tror, att de bli de första som fara till månen. Och så kommer mr Seabrooks allra finaste beröm: *och nu är var- enda en av dem amerikan ända in i själen.*

Högre i kulturkurvan kan väl en modern människa knappast nå. Där sitter hon fast och säkert tillsammans med Roosevelt, Ford och Mary Pickford, som till och med nedlåter sig att äta middag med oss för 12 kronor kuvertet med ett litet festtal inberäknat.

Det är helt naturligt, att världen vill på närmare håll göra bekantskap med ett så utmärkt folk som det svenska. Turisttrafiken slog i fjol alla rekord. Amerika lade ned 16 millioner kro-

nor på resor till oss. Inte mindre än 15,500 amerikaner offrade de pengarna för oss och vårt smörgåsbord, och i år väntas invasionen bli ännu större. Till och med mrs Roosevelt funderar på att komma hit, dock sannolikt utan gemensam middag på Hasselbacken. Kanske blir det en mera privat och på Tullgarn.

Äro vi nu beredda att värdigt ta emot denna väldiga ström av förnäma gäster och främlingar? Lust- och lyxångare på flera tusen ton komma att trängas på Stockholms ström. Vi ha väl sett till, att hamnavgifterna, som vanligt, äro så höga, att de resande förstå, att det är värt något att få komma hit. Och kanske även att få komma härifrån.

Hur ser staden ut? Glad, fin och putsad? Visserligen hinna vi inte, enligt Lubbe Nordströms önskan, riva ned riksdagshuset, K. Operan, Arvfurstens palats och nedre Norrmalm, men så långt som till en liten avtvättning av Karl XII:s och ingenjör Nils Ericssons statyer skulle vi kanske kunna sträcka oss. En sådan tvättning bör inte bli så dyrbar, och så ger den ju alltid intryck av pietet för stora minnen. Kan man sedan ordna det så att renhållningsvagnarna, som öppna och fria som forntidens landåer, ehuru inte med så förnämt innehåll, rulla omkring även på de elegantaste gator, blevo försedda med lukt- och vindskydd, så vore ju åtskilligt vunnet.

Nöjeslivet för turisten är ju redan ordnat på ett glänsande sätt genom kvällskonserter på Nationalmuseum och förevisning av Drottningholms teater. Kan man nu bara få vaktparaden utökad med 2 man, så att den omfattar 10, så är även förmiddagens glädje räddad.

Men inte blott staden bör göra ett fint och putsat intryck. Detsamma gäller framför allt pressen. Inte ett ord om förskingringar och förfalskningar! Detta med risk att formatet måste minskas med en tredjedel. Och så bort med alla kverulanta och gnatiga insändare om radio och film. Vid dödsstraff inte ett ord om Tegelbacken och den övriga trafiken.

Allt skall se så välordnat ut som det böra vara i världens finaste land och samhälle. Med den vackraste kronan på det hela: en ständigt glad, vänlig och till och med mot varandra artigt förekommande befolkning.

När det utländska herrskapet rest, kunna vi med stärkta krafter ta skadan igen och återgå till våra gamla vanor och värdiga uppträdande. Men vilken härlig njutning bör det inte bli att kunna bluffa till och med amerikaner!

DRULLERI.

Här är inte annat än anmärkningar, vad man äntar sig till, och hur man än bemödar sig för att verka fin och väluppfostrad i Europas mest civiliserade land (Sverige).

Först säger Grünewald, att vi ha för mycket beige, bråkande beige på våra tak, väggar, möbler och tallrikar. Vi ska ha mera färg. Det där med tallrikarna tog mig värst. Har jag någon servis, som bräker i beige? Nej, men jag har en i flytande blått. Den är så fin, att man inte kan äta när som helst och vad som helst på den. Sill och gröna ärter går bara i dämpat ljus, men korvkakan blir dyster och professor Ingvars kulturella fläskkorv ser ut att vantrivas. Det är noga med porslin. Och även med väggar. Just nu sitter jag i ett rum, som går i beige, vilket ju är fel, men på en vägg hänger en utmärkt tavla av Grünewald, och den och väggen trivas ihop. Målar jag väggen blå eller röd, försvinner tavlan. Den blir liksom generad och går kanske in i andra våningen.

Däremot gå våra kläder för mycket i beige, framför allt herrarnas nyutsläppta värrockar. Ni

får dem över er var söndagsmiddag, då de välla ut från Stadion. Det är beige i gabardin det. Men det är kanske billigt och praktiskt. Ett tag var trenchrocken blå, vilket var bättre, även om det inte är nödvändigt med axelklaffar på personer, som inte gå omkring med laddade gevär.

Golfbyxorna, som mera sällan gå i beige, skola nu bort. Det var skönt. I synnerhet som vi inte spela golf så värst mycket och i synnerhet som plus four betyder plus fyra och inte plus elva nedanför knät.

Men det kommer mera anmärkningar. Ett engelskt par har rest omkring i Sverige för att skriva en bok om oss, vilket de tyvärr också ha gjort. Boken har nyss kommit ut och heter *Lodgers in Sweden*. Den är så full av anmärkningar mot värdfolket, att förlaget dragit in första upplagan för att mildra och stryka det värsta. Det är inte klart, om det blir så mycket över att det räcker till en ny upplaga. Här det värsta:

Vårt kaffe är dåligt, och vårt te är ännu sämre. Vår målarkonst är sydfransk och själva äro vi mera tyskar än engelsmän, trots att vi sluka dåliga engelska detektivromaner. Våra sängar äro för korta, åtminstone för engelsmän. Vi bygga dem egendomligt nog för våra egna ben. Det enda som duger är våren, och den rår vi inte för. Den är nästan lika fin som i England, trots att den kommer som ett yrande rus. Björkarna liknas vid rokokofigurer i vita silkesstrumpor och

allongeperuker. Vad säger Grünewald om det? Tycker han om gröna allongeperuker? Det var nog klokt av förlaget att dra in upplagan. Det händer, att vi inte kommit till kröningen.

Anmärkningarna utifrån äro dock smeksamt ljumma mot dem vi själva kunna åstadkomma. Få vi säga det själva, så är svenska folket ett folk av drullar. Fot-, bil-, buss-, hiss- och cykeldrullar. Och så drullar i allmänhet. Jäkla drulle har blivit ett allmänt svenskt tilltalsord. För ögonblicket är den jäkla fotdrullen framme vid skampålen. Professor Israel Holmgren har under enstämiga applåder från bilchaufförer släpat dit honom.

Det är fotdrullen, som ställer till all oreda i trafiken. För en tid sedan var det spårvagnarna och något tidigare cyklisterna. Det är roligt med omväxling även i drullighet. Hur uppträder då fotdrullen? Han går eller dansar mitt i körbanan, mellan och framför bilarna. Då och då tar han ett oberäknat skutt i luften, och kommer han ned med livet, så är det den gode och påpasslige chaufförens förtjänst. En sådan herre säger, att de äldre damerna äro värst. En äkta fotdrulla kan inte stå stilla på en refug eller en trottoar. Gatan är min, festårru, lika mycket som din, festårru, och så hoppar hon ut i bilvimlet och sätter fart på livsriskerna både för sig själv och andra.

Nu säger man, att enda sättet att få bukt på oordningen är högre straff för fotdrullighet samt

att böterna betalas omedelbart vid brottets begående. Härav följer, att vi måste öka inkomsterna igen. Nu räcker det inte med att stoppa på sig en femma, när man går ut i dödsfarorna, nu ska det ligga en extra drullfemman eller kanske en drulltia, om man är en äldre dam, i portmonnän. Men så mycket kan man kanske begära, att polisen håller sig med växelpengar, så att inte exekutionen försinkas alltför mycket.

Men gudskelov att det finns bildrullar också, och de sitta inte alltid vid ratten. Häromdagen var jag tillsammans med en droskchaufför, och han hade en del att berätta om den allmänhet han betjänar. Det var inte bara beröm och lovord. För en tid sedan körde han en herre till Salt-sjöbadståget. Det var bråttom, bara några minuter innan tåget skulle gå. Chauffören gjorde sitt bästa inom lagens gränser, och man hann i tid till stationen. Passageraren betalade vad skjutsen kostade, men inte ett öre i drickspengar. Chauffören stod där med pengarna i näven, tittade på dem, och så sade han:

— Nästa gång kommer herrn inte i tid till tåget.

Den lilla kvickheten var honom väl unnad och mera värd än tioöringen, som han inte fick.

DEN UNGA KVINNAN.

— Nå, sade jag, sedan vi mätt, värderat och vägt alla tidens skiftande företeelser, vad säger du om den unga kvinnan? Vad har du för mått och vikt på henne?

— Hon, sade han och log det föraktfulla leende, som var på modet i 1890-talets romaner, hon röker, super och lägger ena benet över det andra, helst i spårvagnar.

— Det var kort, sade jag. Om inte gott. Man skulle kanske kunna säga litet mer.

— Ja, en hel del. Häromdagen såg jag henne på en restaurang. Hon satt med armbågarna på bordet och benen rakt utsträckta under bordet. Hon hade tagit en nubbe och föreföll nöjd med tillvaron. Mittemot henne satt en ung man. Han såg blyg och städad ut. Kanske litet generad.

— Det finns kanske andra unga kvinnor, utan nubbe och med benen under stolen. Som inte göra en man generad.

— Det är möjligt, men den andra syns mera. Och så en annan sak: hon syntes aldrig förr. Hade hon förekommit för 30 år sedan, så hade

hon blivit utvisad och måhända bötfälld för förargelseväckande beteende. Om inte föräldrarna satt henne i en prästgård på landet.

— Du ser litet ytligt på problemet kvinnan. Du tänker inte på, vad hon gått igenom sedan seklet var ungt. Man säger ju så, trots att det arma seklet var betydligt äldre då än nu. Hur såg den unga kvinnan ut på den tiden? Hur hade hon det? Hon var inspärrad i korsett och snörliv. Hon hade långt hår, en del eget och en del andras. Detta hår var försett med så många hårnålar, att det blev en del över till och med i ungarlsrummen. Hon hade långa kjolar — den kortaste kallades 10-centimeterskjol, därför att den för gaturenhållningens skull slutade 10 cm. över marken. Nu slutar den i bästa fall 10 cm. nedanför knät. Heter den shorts, slutar den lika mycket ovanför. Denna unga kvinna bar en hatt, som trots att den var fäst med minst två långa livsfarliga hattnålar, dock måste balanseras på huvudet. Denna kvinna var ljuv samt hade något som kallades för bleksot. Tänk dig nu, att denna andligen och kroppsligen inspärrade varelse plötsligt spränger sina band och korsettfjädrar, klipper av hår, kjolar och något ögonbryn samt upptäcker, att hon har ben, är det då så underligt, att hon sträcker ut dem, var hon kan komma åt? Jag tycker, att det är fullt naturligt, även om det sitter en herre som du i vägen. Tids nog

drar hon in dem igen, om inte förr, när hon upptäcker att de blivit 2 mm. för tjocka.

När den unga kvinnan kom lös, tappade hon både ljuvheten och bleksoten. Hon blev frisk, glad och sund, men hon upphörde därför inte att vara kvinna. Jag misstänker, att hon kan vara ljuv nu också, om det faller henne in. Och om det är något hon vill ha av en man, som är speciellt fallen för det ljuva. För resten ha vi inte så värst stor plats för ljuvheten i vår tid. Den sitter rätt trångt i det moderna, hårda och kalla maskineriet.

I många former trivs det sköna —. Den unga kvinnan är inte bara hon, som dansar, flirtar och kör bil. Hon har systrar i tusental, som arbeta, på kontor, i fabriker, i skolan, ja, till och med i hemmen, egna och andras. I dessa vårens vackra dagar möter du henne överallt, och är det inte underligt: för varje år blir hon vackrare och vackrare — alldeles som våren.

— Det kallas visst för make up på fackspråket, har jag hört.

— Kalla det för vad du vill. Litet svek får det väl lov att vara i spelet. Det kommer vi aldrig undan. För övrigt undrar jag, om inte du själv skulle behöva en make up och en rätt kraftig. Gå och klipp dig, köp en ny hatt och beställ en ny kostym. Leta sedan rätt på en halsduk med mera färg och stil, tag så äntligen av dig galoscherna, ställ undan käppen i garderoben och ge dig på egen hand ut i vårvimlet. Det skulle då kunna

hända, att den unga kvinnan av i dag rentav ger dig en blick, kanske bara i förbigående, men ändå, en högre lycka kan väl inte nå en man! Och en man som du —

— Förlåt, vad var det du sa skräddarn hette?

ALLT I GALA!

Vill ni vara i engelske kungens kläder? Jag vill det inte, varken i dag eller i morgon och ännu mindre om onsdag. Hur fina och dyra de än äro. Jag vill det inte för 1,000 pund om dagen och fritt vivre — det senare absolut nödvändigt så upptrissade som priserna äro i London just nu.

Tänk er det, att spela huvudrollen i världens största skådespel, kanske alla tiders största. Visserligen har han repeterat och studerat rollen från början till slut och visserligen har han regissörer och sufflörer i massor runtomkring sig i alla hörn och kanter, men ändå kan det hända, att han kommer av sig. Att komma av sig i en sådan pjäs inför all världens ögon — vilken blame, vilken historisk blame!

Mark Twain skrev en gång om ryske tsaren: han härskar över 90 millioner människor, men han kan inte hejda en nysning. Det var sant då, och världen har inte, då det gäller nysning, kommit längre nu. Tänk om engelske kungen plötsligt nyser till mitt i ceremonien, kanske nyser så häftigt och så mycket, att han tappar kronan. Nå, så långt kan det inte gå. Drottningkronan är fäst

med gummiband för att den inte skall trilla av, om hon nickar till någon bekant i ett 500-punds-fönster, och förmodligen har man säkrat kungakronan på samma sätt. Kungakronor trilla för övrigt inte av för kungansysningar. Det är först, när folket börjar hosta ojämnt, som de luta åt sitt fall.

I England börjar man tycka, att spektaklet antar något för stora proportioner. Visst ska kungen krönas, så att både han och vi äro säkra på saken, men nog kunde det väl ske under något enklare former. Svenske kungen inhiherade sin kröning helt och hållet, och det gick bra ändå. Och ju äldre han blivit, desto mera kung har han blivit. Någon i hans omgivning präglade en gång ordet *enkla vanor vid hovet*, och det har hållit sig.

Dessutom, världen är inte bara fest och glädje just nu. Det finns ännu en stad, som heter Madrid, och på Londons gator går en ensam, liten mörkhyad herre, som en gång för inte så länge sedan regerade över ett helt kejsardöme.

I sin nya bok *Våra liv för Spanien* ger Upton Sinclair en träffande bild av de stora nationerna just nu: en cirkusbur, där de vilda djuren tassa omkring, färdiga att när som helst kasta sig över varandra i vild och blodig kamp. Störst av alla sitter det brittiska lejonet hopkrupet i sitt hörn och håller de andra i stillhet genom att hota dem, det ena efter det andra. Alla frukta de honom. Likväl vet man, att han börjar bli gammal, och

man misstänker, att hans huggtänder inte längre äro i allra bästa skick.

Allt det där kan nog vara riktigt, men strunt i det. Låt oss leka karneval med lejonet. Låt oss klä ut honom och göra honom så grann att världen aldrig skådat maken. Och så tjäna litet pengar på honom. Inte litet pengar — mycket pengar! Däri ligger det. Det är det völdresserade lejonet — pudelns kärna. 500 procents avance på en artikel är inte mycket. 1,500 passar bättre.

10 pund får ni betala för en droskbil till Westminster Abbey, och 25 shilling får ni ge för en plats, där ni inte ser något. Med ett periskop för 2 pund kan ni se lika mycket. Någon frack kan ni inte få hyra. De plaggen äro slut för länge sedan. Möjligen kan ni komma över en vänd smoking för 5 pund, men då får ni själv skaffa er en blomma i knapphållet till den. En röd, vit och blå.

Aldrig, säger man, har en så solenn högtidlighet som en kröning med ty åtföljande nattvardsgång blivit så hänsynslöst exploaterad i kommersiellt hänseende. Kröningsupplagor av allt. Till och med damkalsongerna äro röd-vit-blå. Sockret till teet går i samma färger, och röda, vita och blå papegojor tillhöra den senaste importen. Man håller just på att lära dem hurra på engelska.

Från alla världens hov och hörn strömmar det furstliga gäster. Att man vågar resa hemifrån under dessa oroliga tider! Men man litar väl, om

inte på varandra, så på ett visst dekorum, då det gäller kröning. Av alla gästerna tilldrar sig negerhövdingen Yeta III av Barotseland det största intresset. Han talar inte engelska utan bara sitt hemlands vilda tungomål, och han är klädd i en uniform som komponerats av Edward VII i ett av dennes gladare ögonblick. Hövding Yeta har med sig en flugviska, som han hittills vägrat att ge ifrån sig. Man hoppas dock kunna övertala honom att lämna den på hotellet under kröningsdagen.

Jag vill inte vara i kung Georges kläder om onsdag. Inte för 2,000 pund. Men jag skulle gärna vilja vara i närheten av hövding Yeta III, helst med flugviska. I sin säkerligen vackra och ståtliga uniform är han kanske det mest lyckade uttrycket för hela skådespelet.

OM KUNGLIGHET.

— Vad skulle Oscar ha sagt?

— Vilken Oscar? Om vad?

— Oscar II, den riktige kungen, som Jörgen kallade honom. Och om senaste förlovningen.

— Han skulle blivit arg, och Boström hade blivit arg. Alla hade blivit arga, och det hade inte blivit något av. Oscar II var en upplyst monark, till och med Europas mest upplyste, men han levde inte i ett tillräckligt upplyst och demokratiskt tidevarv. Det var felet med honom.

För övrigt, vad hade Gustav Vasa sagt? Och Gustav Adolf och Karl XI? De hade satt damen i ett kloster och kastat den vanartige ynglingen i tornet på vatten och bröd. Tills han lärde sig förstå, vad en prins ägnar och anstår.

Gudskelov, att vi kommit ifrån de där barbariska tiderna. Nu är kungligheten folklig och folket är kungligare än kungligheten. Det politiska parti, som i sin grönaste lilljansungdom ropade ned med tronen, altaret och penningpåsen, umgås nu förtroligt och vänskapligt med alla tre artiklarna. Man rör sig gärna vid tronens fot med god uppfattning om, vad det kungliga köket för-

mår. Altaret vill man inte alls riva ned, kanske ser man det nästan som en barrikad mot tidens ondska. Man vill bara ha elden litet modernare och lågan litet mera putsad — det finns ju så många uppfinningar numera även på den andliga värmeledningens område. Penningpåsen är heller inte så otrevlig, om man själv får ha hand om den, eller åtminstone ha kontroll över den.

Allt har blivit trevligt och bra, och man har ingenting emot att kungliga prinsar gifta sig med folkets döttrar, som nu kunna tänka och drömma i sina unga hjärtan: alla äro vi födda till prinsessor. Det är bara synd att inte kronorna följer med.

En kvick herre ansåg häromdagen, att kungliga husets anförvanter snart äro så många, att man kan byta ut förbönen för kungahuset mot en för svenska folket i största allmänhet. Nåja, då får man ju den klandrade kyrkliga ritualen enklare åtminstone på den punkten. Dock med risk att kungligheten förlorar sin kunglighet. Begreppet blir inte så stramt i sin höga värdighet. Det blir litet svagare och tunnare.

Vi ha en riktig kung — även Jörgen skulle säkert erkänna honom som sådan — men vi börja få rätt många oriktiga prinsar. På kort tid ha vi fått tre och det bara för Den Stora Kärlekens skull. Herr Amor har ingen respekt för kungligheten. Han dikterar ett litet brev:

*Snälla Kung och
Regering.*

Jag kan inte leva utan Ebba, Karin, Elsa, Erica. Jag bryr mig inte om prinsskapet, bara jag får henne. Låt oss gifta oss och bli ännu lyckligare!

Då svarar den snälle kungen och den glada regeringen:

Tag Ebba, Karin, Elsa, Erica och bli lycklig, men tänk inte vidare på kronan.

Så svår är kärleken. Den kan få riktiga kungar att abdikera och lämna landet nattetid och bli sparsamma ända till 10 pund om dagen. Och så glada sen! Och så lyckliga! Strålände av lycka, till och med när de fotograferas för pressen, stående, gående eller bara sittande.

Vad skall man nu göra åt allt detta moderna elände? Skall en prins vara en prins och bara bli kär i prinsessor, åtminstone en i taget, eller skall han vara en vanlig människa med en sådan varelse underbara känslor?

För närvarande ser det tyvärr ut, som om det inte gick att hindra honom på en ung mans vanliga vägar. Han har folkviljan med sig och vem vågar strida mot den? När kärleken kommer, bli vanliga människor inte riktiga, åtminstone inte före bröllopet, ibland inte sedan heller, varför skulle då en prins undgå det ödet. Det är bara litet underligt, att det alltid skall vara kärleken,

som vållar förändringen. Aldrig händer det, att det kommer ett litet brev, som låter så här:

Låt mig slippa det här jobbet! Det trycker mig. Jag är led på att vara född till en ställning, som inte passar mig och som jag inte själv har skapat. Jag är också led på allt krusande och bugande och äckligt fjäskande och på allt fotograferande och filmande med eller utan blixtljus. Jag vill bli min egen lyckas smed, hur det än går. Låt mig ta risken och möta farorna med egen kraft. En fri ung man i ett fritt land!

P. S. Observera! Det finns ingen Britt-Mari eller Anna-Lisa bakom det här. Jag har kommit på det alldeles själv.

Skulle en prins uppföra sig på det originella sättet, så skulle nog kungligheten klara sig ändå. Det händer till och med att det goda folket en gång fick anledning att säga:

— Se, han var ändå en riktig prins.

Det finns gudskelov ännu en adel och en kunglighet, som inte är beroende av riktiga eller oriktiga prinsar.

ETT LIVLIGT MÖTE.

Allmänna Svenska Kverulantföreningen — officiellt betecknad Föreningen för sund kritik och befogade anmärkningar — hade härmaftonen ett livligt besökt möte i Konserthusets stora sal, som var fylld en bit ut på Hötorget. Samtidigt avhölls i mindre salen ett protestmöte av en minoritet medlemmar, som energiskt protesterade mot de protester, som avgåvos i stora salen.

Mötet öppnades av aktuarien N. P. Hagander, känd under märket Verklig vän av Ordning, Sanning och Rättvisa. Sedan hr Hagander under nejrop och protester valts till ordförande, begärdes ordet av notarien Trysell (Daglig spårvägstrafikant), som bad att få veta, hur länge man egentligen skulle vänta på linje 5 vid hållplatserna. Föreslog en ljungande protestresolution mot spårvägsbolagets skötsel i allmänhet samt spårvagnarnas totala avskaffande och eventuella ommontering till småstugor i Hagaparken.

Hr Lysander, som därefter fick ordet, förklarade, att det fanns viktigare saker att protestera mot än spårvagnar. Bad sålunda få påpeka det olämpliga i att cyklar parkerades vid trottoar-

kanten, vilket ofta hade till följd, att man fastnade i dem och fick dem med sig långa stycken. Ansåg dessutom, att kartor borde uppsättas vid tullarna, så att landsbilisterna kunde hitta i stan. Och framför allt ut igen, före mörkrets inbrott, så att de inte togo upp plats för våra egna bilar.

Ordet begärdes nu av hr Timén (Sann konstvän), som bad de närvarande ägna en tanke åt teaterverksamheten. Sade sig ha sett i pressen, att teaterchefen Molander förklarar, att skådespelarna nu skola rädda Thalia. Sade sig också för något år sedan ha läst, att statsrådet Engberg räddat samma Thalia genom sin Riksteater. Bad med anledning härav att få veta, om damen var räddad eller inte. Hade intet yrkande, men ansåg att körbanan på Renstjernasgatan i hörnet av Katarinavägen borde rätas ut, så att brandkåren kan komma fram. Talaren påpekade denna sak såsom hyresgäst i trakten.

Änkefru A. Thorsell (Ensamboende äldre dam och djurvän) undrade, om det var sant att alla tamkatter i Härnösand måste bära rött band om halsen för att inte bli skjutna av polisen. Föreslog upptagande av en kollekt vid mötet till inköp av röda band åt *alla* katter, såväl vilda som tama i hela riket.

Hr Krusander (Djurvän utan pjosk) protesterade mot det allmänna katt- och duvdaltet. Skulle kollekt upptagas, borde den gå till inköp av verkamt kattgift samt skarpt laddade kulsprutor.

Angående bristen på resanderum i huvudstaden trodde talaren, att den kunde avhjälpas, om de resande fingo stanna kvar i sina sovkupéer på järnvägsstationen. I nödfall, vid större matcher och helger, kunde bussar och bilar inredas till sovrum, dock under förutsättning att motorerna låstes, så att inte vagnarna började rulla omkring om nätterna lika oregerligt som om dagarna.

Ingenjör Ygnäll (Vän av ärlighet även i politik) protesterade mot utrikesministerns utlandsresor, som dels kostade pengar och dels vållade oro bland främmande makter. Vad skulle man tro om en herre, som ena dagen superade med hr Blum och den andra drack choklad med vispgräddes hos hr Hitler? Under nuvarande oroliga tider inger sådant icke förtroende. Grängesbergarna kunde falla. En annan sak var det med Mary Pickford. Hennes resor voro fullt neutrala. Vid hennes senaste besök hade talaren erhållit hennes egenhändiga autograf, vilken han satte mera värde på än hr Sändlers. Sedan talaren föreslagit att belysningen på Tomtebogatan snartast möjligt ändrades till elektrisk, överlämnades ordet till agenten Olsson, som bad att få yttra några ord om Stockholmssystemet (stark rörelse i församlingen). Hr Olsson sade sig för en tid sedan ha hört talas om en restaurang i Skåne, där man fick hur mycket sprit man ville, beroende på att källarmästaren saknade rättigheter. Undrade nu om inte denna reform kunde införas

även i huvudstaden, ty, som talaren uttryckte sig, vad skall en källarmästare med rättigheter, när han ej får använda dem? (Spridda bravorop från Hötorget.)

— Apropå katter, sade nästa talare, som var aspirant Lindgren, så har jag hört uppgivas, att hundarna i Danmark numera skola beskattas efter höjd, så att hund, som är under 42 cm. kostar 3 kr., under det att övriga betinga 5 kr. Men, sade talaren, om nu en tax, som är 1 1/2 meter lång och 20 cm. hög reser sig på bakbenen, blir han ju högre än en grand danois, och vad kostar han då? Utom det att en sådan tax lätt vållar förkylning vintertid, då man måste hålla dörren öppen vid hans ut- och ingående. Talaren hade intet yrkande, han bara undrade.

Ingenjör Borell sade sig ha löst frågan om Helgeandsholmen. Man fyller helt enkelt igen Nybroviken och till fyllning använder man riksdagshuset, K. Operan, polishuset samt en del av övre Östermalm. Ovanpå alltsammans kunde man sedan bygga det nya riksdagshuset, som — här avbröts talaren av fröken Rosander, som utbröt:

— Jag tycker, att det är fånigt att sitta här och kvirra mot en sak i taget. Jag tycker, att vi kvirrar mot alltihop på en gång! Jag tycker, att allting är fånigt, otrevligt och urtjoct! Som till exempel det där med Windsor, varför kunde inte han få bli kung och hon, Wally, drottning. Om hon var gift och skild två eller tre gånger, gör

väl detsamma nu, när alla människor är skilda minst en gång, när dom förlovar sig till och med med prinsar. Jag *avskyr* den där Baldwin och ärkebiskopen av Karreburry!

Under det majblommeförsäljaren Edvinsson föreslog en säkrare och jämnare distribution av julgranar till den stundande helgen, avlägsnade sig referenten. Debatten fortgår emellertid i privata sällskap samt hos insändare och praktiska stockholmsreformatorer.

EN KROSSAD IDYLL.

När Människan upptäcker en vacker och orörd plats på jorden, så tänker hon mera sällan: vilken idyll. Låt oss bevara den. Nej, hon börjar se tomter, hus och pengar i alltsammans. Och så säger hon:

— Här ska bli ett Samhälle, ett civiliserat och fint Samhälle.

Och så bygger hon hus att bo i, restauranger att äta i, varuhus att köpa i och teatrar att förlora pengar på och biografer att förlusta sig i och förarga sig över. Men ändå är det något som saknas. Civilisationen är inte färdig. Man går där och undrar och väntar: vad kan det vara? Och så plötsligt kommer det: *Tidningen!* Det var den som fattades. Pressen, tidningen, det är civilisationens lysande prick över i.

Så kommer tidningen och med den ännu mera civilisation: teatrar, varuhus, biografer och trafikfyrar, och så naturligtvis ännu flera tidningar, beroende på, att om en tidning är aldrig så bra, så finns det alltid folk, som äro säkra på, att de kunna göra en ännu bättre.

Med tidningen är civilisationen klar. Och idyllen död. Henrik Palmær hade sitt Kråkvinkel, som höll sig åtminstone tills Yttersta Domen damp ned och ställde till oreda, men där fanns ingen tidning. Men Trosa har en tidning och Grönköping har sitt Veckoblad. Var finns en plats, där friden bor och lugnet har sitt näste? I djupaste och mörkaste Afrika? Finns det något sådant? Äro inte negrerna så civiliserade, att de kunna deltaga i det ena europeiska kriget efter det andra. På vilken sida som helst och utan att därför bli osams med varandra. Och när James Gordon Bennet sände sin utmärkte medarbetare, Henry M. Stanley, för att leta rätt på Livingstone, så var det måhända med en bitanke att få in en kvällsupplaga av New York Herald i Kongo med omnejd.

En eller två platser på jorden ha hittills legat tysta, stilla, orörda av kulturens s. k. landvinningar: Syd- och Nordpolen. Då och då har en och annan expedition lunkat dit. En del ha kommit fram och en del ha inte kommit tillbaka. Isbjörnarnas frid har ändå varit ostörd. Den arktiska idyllen har varit fullständig. Mänskligheten har kunnat tänka: där finns en plats att andas ut. Visserligen komma vi inte dit i brådrasket, men det är skönt för själen att veta, att den finns.

Nu är även den idyllen krossad i små stycken. En professor vid namn Schmidt har tagit platsen i besittning. Helt enkelt flugit dit. För-

modligen tänkte han: likaväl Nordpolen som Paris eller Bromma. Nordpolen är liksom pikantare, och nu är han där. Och vad gör han genast han kommer fram? Sedan han placerat sovjetstjärnan på jordaxeln och sett till att jordens nonstoprotation fungerar ordentligt. Jo, han startar en tidning! Han samlar de viktigaste meddelandena, som radiotelegrafisterna uppfånga, och så låter han maskinskriva dem till en veckotidning, som till och med är illustrerad. Han har nämligen en tecknare med i expeditionen. Tidningen heter Nordpolen och chefredaktör är professor Schmidt. Se vidare världstelegrammen.

Nu komma olyckorna att följa slag i slag. Nu kommer samhället Nordpolen. Med teatern, krogen, biografen, konsumfilialen, 23-öresbasaren, Yrkeskvinnornas klubb, Trafikveckan och Praktiska Nordpolsreformer. Chefredaktör Schmidt kommer att göra reklam för platsen i sin tidning. Aerotransport och bussbolagen anordna sina midsommarresor dit och Turisttrafikförbundets Lindman är redan på väg för att se ut lämplig plats för ett hotell med slalombana till Frans Josefs land.

Tidningen Nordpolen är ensam i sitt slag, utan konkurrens. Vilken jätteaffär, vilken jättepublik! Men hur länge ensam? Engelska och amerikanska tidningskungar välva kanske redan sina planer och kalkyler, och kanske sitter här hos oss en arbetslös generalkonsul och tänker: hur få dit

redaktion, tryckeri och sig själv? Kanske ändå Björkqvall? Han ser redan ljusreklamen lysa i polarnatten: Nordpolstidningen — störst, främst och högst upp!

Världens sista idyll är krossad. Det finns nu bara ett sätt att stoppa det brottsliga tilltaget, och det är att få Stalin att misstänka, att det hela är ett fint anlagt attentat av Trotskij och hans anhängare. Då blir det hastigt slut på hela härligheten. Chefredaktör Schmidt ställes upp mot jordaxeln för sabotage mot världsordningen under det att hans usla tidning med det kyliga namnet åker in i tjekans hetaste ugn.

30. 5. 37.

NATURBARBARER.

Nu är den ljuva tid då vi nödgas tjata om människans rätta umgänge med naturen.

Ryttmästare Berno v. Bornstedt, som tagit initiativet till en kurs i natur- och hembygdsvevt för scoutledare, sade häromdagen att svenskarna äro av födsel och ohejdad vana ett folk av naturbarbarer. Ryttmästaren, som nedlagt ett förtjänstfullt arbete på skapande av naturkänsla hos de ärade gästerna på och omkring Järvafältet, bör ha erfarenhet.

Naturbarbarer — men äro vi oförbätterliga? Är all propaganda, alla tidningsartiklar och alla vackra anslag om naturskydd bortkastat arbete? Och hjälper det om ungdomens ledare gå igenom en kurs i naturvevt? Kanske är det vägen. Låt oss hoppas på den nya generationen, om den orkar med allt vett, som man en gång kommer att kräva av den.

Det är sagt, att då det gäller naturskydd, står Sverige lägst på skalan av alla Europas länder. Diktaturländerna ligga främst. Hos dem besväras man inte av någon nådig tågordning, då det

10. — *H a s s e Z.*, *Ett tjusigt panoptikon.*

gäller nya förordningar. Om man inte lyder anslag, som sätts ut, så sättes man in.

Vi sakna en naturdiktator. Kulturdiktatorer ha vi många. Det sitter minst 5 i varje tidning, utom de som gå lösa. Vill ryttmästare Bornstedt åtaga sig naturen? Och införa en diktators stränga räfst mot skövling och vandalisering? Böter, fängelse och porträtt i dagspressen: *Veckans naturbarbarer*. Damer för sig och herrar för sig. Med de avryckta grenarna och kvistarna i nävarna. Man kan vara rätt säker på, att naturen skulle få det lugnare och bättre på det sättet. Samt ett behagligare utseende. Förutsatt att man inte glömmet de värsta herrarna: tomtjobbarna och sportstugebyggarna, som för snöd vinnings skull raser och förstöra stränder, skog och mark. Och då och då blanda upp gammal vacker bebyggelse med sina förväxta hundkojor.

Vi äro dock inte ensamma i vårt bristande naturvett. Vi ha barbakamrater jorden runt. Häromdagen gav en dansk tidning följande goda råd till naturvännerna:

Om ni tar en yxa med er ut i skogen eller hagen, kan ni hugga av ännu flera grenar och kvistar, även om yxan inte är så stor. Om ni tar topparna av de unga träden, kan ni vara säker på att ingen annan kan ta några grenar där nästa år. Om ni hugger av tillräckligt med grenar, så har ni mera att välja på. Ni kan ta de vackraste och låta de andra ligga. Och så det

allra bästa: om ni strax, när ni kommer ut i skogen på förmiddagen, börjar plocka kvistar och blommor, så är ni mest säker på, att de äro vissna, när ni kommer hem på kvällen.

De svenska naturbarbarerna, som sakna sinne för finare ironi, äro säkert inte mottagliga för de danska råden. Vi behöva hårdare tag — om vi behöva dem. Vissa goda tecken tyda på, att vi äro på väg att lämna barbarstadiet, då det gäller naturen. Jag har en liten mätare, som kanske ger rätt utslag. Om söndagskvällarna åker jag ibland bil från Dalarö till Stockholm. Vi passera då hundratals cyklister på hemväg. Förr om åren brukade dessa unga damer och herrar till minne av en angenäm dag medföra en lövruska under sadeln. Med eller utan gullvivebukett. Detta bagage har minskats oerhört i år. Av minst 200 cyklister kunde vi i söndags inte hitta mer än 6 naturbarbarer. Och deras lövfång voro högst blygsamma. Vi undrade över detta och påminde oss den gamla historien om general Sven Lagerberg, som någon gång på 1890-talet upptäckte ett flyttlass utan den traditionella fikusen.

— Var har lilla jungfrun gjort av fikusen? sade generalen till det opermanentade hembiträdet, som satt i förmakssoffan högst upp på lasset.

— O, himmel! Den har jag glömt, sade lilla jungfrun och fick kusken att vända.

Vi trodde, att det hänt något liknande med flickorna, som saknade ris under sadeln. Varpå vi stannade bilen och hejdade en av de glömska sköna och sade:

— Förlåt, var har fröken gjort av lövruskan?

Nu tror ni, att hon sade, att hon tappat den, men det gjorde hon inte alls. Hon bara såg på oss så förnärmat tillstukande som bara en stockholmsflicka kan se på en främmande karl, för vilken hon inte är presenterad, och så nedlät hon sig att svara:

— Vad menar ni? Jag bryter inga grenar och kvistar i skogen! Och rycker inte opp några blommor heller. Varpå hon försvann i klungan bland alla sina rislösa systrar och bröder.

Ånej, vi äro på väg från barbariet. Så småningom, så småningom. Eller också — en hemsk tanke: det var ovanligt blött och vått i skogen den söndagen.

EN LÖGNHALS.

Kameran talar alltid sanning. Kameran kan inte ljuga. Tidens lille George Washington. Tillåt mig le. Kameran är en av vår tids störste lögnare. Talar den någon gång sanning, så är det i miss-hugg, eller också är den tuktrad av en sträng och hård fotograf med yrkessamvete.

Har ni sett bilderna av det nyförmälda hertig-paret av Windsor? Tror ni att de se ut så? Eller ens något i den vägen? Dessa hyggliga, anständiga människor, till vilka en halv värld ser upp med beundran och hängivenhet. Den andra halvan är trångsynt och gammalmodig. Tror ni, att en man skulle offra rike, tron, krona och spira för en dam med en sådan näsa? Och ett sådant ansikte i allmänhet. Jag tror det inte. Jag är tvärtom övertygad om, att han skulle vänt sig bort ifrån henne och behandlat henne med kall likgiltighet. Eller möjligen sagt:

— Är det skurdags nu igen?

Och tror ni, att hon hade låtit skilja sig från två män, trevliga och stiliga karlar bägge två, för att förmåla sig med denne karikatyr på en söndagsklädd montör, även om han så regerade över ett helt imperium? Absolut inte. Hertiginnan är

en dam med kultiverad smak. Det ser man på hennes toaletter, vilkas eleganta linjer en slyngelaktig kamera trots djärva ansträngningar icke lyckas förstöra.

Vilka fotografiska niddbilder har inte kameran presenterat under senare år! Till och med vår egen kungliga familj med Hans Maj:t Konungen i spetsen skulle kunna stiga fram och vittna i den saken. Vad få de inte tåla och uppleva i den vägen? Vi ha en tryckfrihetslag, som förbjuder oss att skriftligen smäda varandra, men där står ingenting om den lögnaktiga kamerabilden. Det är på tiden att det blir en ändring på den punkten. Filmkameran har sin censur, men de andra apparaterna smita undan.

Förr i tiden var det en ära att få sin bild i tryck. Den tecknades av en konstnär och skars i trä av män med aktning för sitt yrke. De bilderna klipptes ut, sattes i ram och hängdes på vägg. Vill ni ha hertigparets av Windsor porträtt på er vägg? Inte ens ärkebiskopen av Canterbury skulle gå så långt i skadeglädje.

Vi skratta åt de gamla familjealbumen, som lågo på förmaksborden. Så lustiga människorna sågo ut. För oss, ja. Men om de människorna fingo se bilderna från vår tid skulle de säkert få ännu roligare. Vad man än kan säga om dem, men humor saknade de inte.

När Zorn målade ett porträtt och modellen klagade på den bristande likheten, svarade Zorn:

— Huvudsaken är, att det är likt mig. Och det kanske det var. Men skulle kameran svara det-samma, vore det bara en förmätenhet.

Kameran skall fostras av skickliga fotografer — det finns sådana, ehuru de inte alltid komma med vid högtidliga tillfällen — som presentera oss som vi verkligen se ut, ibland, om det är nödvändigt, som vi önska se ut, med sköna, ädla anletsdrag, speglade en stor och rik själ.

Kameran är en farlig apparat även i andra och viktigare avseenden. Den skapar och underhåller den tankelättja, som för närvarande härskar i världen. Människan orkar och vill inte längre tänka, reflektera, besinna. Hon vill inte heller lyssna annat än möjligen till sina egna små lustigheter. Hon vill bara se, bilder, bilder. Däri ligger filmens makt och välde — och en del av teaterns bankrutt. Läsa, det kan vara farligt. Man kan få ont i huvudet. Och så blir man ju bara trött. Radioteatern har ingen framtid, förrän televisionen blir klar, men då skall ni få se på ett intensivt hemliv, åtminstone en halvtimme på kvällen. Förutsatt att man inte pratar för mycket i pjäserna.

Vari ligger hemligheten med de amerikanska skämtserierna, som nu översvämma världen? Deras humor och kvickhet? Nej, ty den är rätt svår att hitta även om man bemödar sig. Det är gubbar att titta på, och så slipper man tänka, vilket ju är enbart skönt och behagligt.

I Amerika utkom för en del år sedan en tidskrift, som skröt med att den var bildfri. På dess omslag lästes: *Intet bidrag i denna tidskrift är så dåligt att det behöver illustreras*. Naturligtvis sprack det originella företaget. En modern publik tål inte vilka förolämpningar som helst. Man skulle kunna säga att tidskriften gick bort som en stolt illustration till världens tankeslöhet.

Henry B. Goodwin, som var en av sin tids skickligaste fotografer, begick en gång den djärvheten att begära plats på Nationalmuseum för sina kamerabilder. Richard Bergh, som var museets styresman, smålog och svarade:

— Fotografi har inte med konst att skaffa. Om en flicka ordnar blommorna i en bukett vackert, så är det mera konst än i edra fotografier.

Goodwin hade mycket roligt åt detta svar. Kanske störde jag hans glädje genom att säga:

— Richard Bergh menar måhända, att det är ordnandet av motivet, som möjligen kan vara konstnärligt, inte kameraarbetet. Goodwin svarade tvärt:

— Kameran är ingen konstnär, men den som sköter den kan vara det.

Det var synd att inte Goodwin fick leva. Han skulle kunnat rädda bröllopet i Candé. Åtminstone bildligen.

S O M.

I det vackra bildverket Svensk Scenkonst och Film skriva teaterns herrar och damer om sin konst och även något om sig själva. Alla äro fyllda av glädje och lycka över att få spela, att få ge sceniskt liv åt diktade gestalter. En av dem är till och med glad åt att bara få dansa. Det är honom komplett egalt vad han dansar: klassisk, dramatisk, parodisk, ja, till och med något så förkättrat som akrobatisk dans — endast hjärta och hjärna lysa fram. Så egendomligt det än kan låta, säger han, så fordras det verkligen hjärna för att kunna dansa. Blygsam anmärkning: för step inskränker sig måhända hjärnverksamheten till att kunna räkna ett, två, tre, tjugufem, tills benen viker sig? Om de övriga dansstilarna tror jag, att konstnären har rätt — beroende på vem som dansar.

Skådespelare tala gärna och med tacksam glädje om sin konst. Man hör aldrig någon säga: Ett besvärligt och ganska riskfyllt jobb, i synnerhet för medelmåttorna. Förra säsongen blev ingen säsong, bara tre små roller och betalt för dem. Få se hur det blir härnäst, per roll eller

kanske bara per replik, med gaget ur en konkursmassa.

Författare uttala sig mera sällan om sin konst. Annat än i romanform för 50 kr. per ark och tusen, vilket ju är praktiskt. Strindberg gjorde så, dock utan att vara nöjd med resultatet. Ibsen inskränkte sig till att säga: *Att dikta är att hålla domedag över sig själv.* Och Wilhelm v. Braun, som dolde en melankoliker under en narrkåpa, bröt en gång ut: *Men ha'n I skådat hans skrivdon, dårar? En törntaggn pennan och bläcket tårar —*

Tiden har gått framåt på den kanten. Våra glada herrars skrivmaskiner tåras mera sällan. Och väl är det.

Om den dramatiska scenkonsten skriver en stor tragedienne: Ända sedan min tidigaste ungdom har min längtan varit att i ödmjukhet, sanning och anda få ge mig själv i min konst.

Detta är bra och riktigt. Och gäller för varje konstnär med aktning för sitt arbete. En yngre skådespelerska skriver: Att aldrig glömma att »spela» betyder leva, och »teater» betyder livet i alla dess skiftningar. Bättre kan svaret inte formuleras. Det är konsten in nuce.

Gabriel Alw är litet syrlig i sin ton. Han berättar historien om målaren Acke och Som, men då historien är något ofullständigt återgiven, vilket inte är ovanligt, ber jag som åhöra vittne få ge den dess riktiga form.

Händelsen tilldrog sig en vacker sommardag anno dåförtiden på ingenjör Hans Fränkels veranda på Utö. Personer: Fränkel, målaren J. A. G. Aceke. Samtal om livets högsta frågor eller måhända möjligheten av en segeltur till havs. Plötslig entré av Berättaren och en ung skådespelare, vid namn Brunius.

Berättaren: — Får jag presentera skådespelare Brunius.

Acke: — Som?

Berättaren: — Det är skådespelare Brunius —

Acke: — Som??

Berättaren, Brunius och Fränkel: — ? ? ?

Acke: — En skådespelare är ingen människa. Han är *som*, *som* skomakare, *som* skräddare, *som* kung eller *som* kejsare. Jag vill veta, vad han föreställer.

Alw tycker inte om denna historia. Han säger, att den är typisk för den inställning många människor fortfarande ha till skådespelaren — en speciellt underligt konstruerad krumelur, som måste betraktas ur en lika speciell synvinkel. Den unge skådespelaren Brunius såg saken på samma sätt. Han blev arg och gjorde sin sortie rätt snabbt, lämnande Aceke som en förtjust triumfator, vilket var onödigt. Han skulle ha stannat och gett sin replik:

— Bästa herr Aceke, det där var en paradox, mycket lustig och kvick, värdig er. Den kommer

säkert att göra lycka under många år bland människor, som inte tänka så noga och så långt. Men ni och jag förstå ju, att den inte håller att ta i alltför hårt. För att vara konstnär fordras det framför allt att vara människa. Detta gäller även för skådespelaren. Utan människa ingen skräddare eller skomakare, ja, inte ens en kung eller kejsare.

Och för övrigt, käre Acek, äro vi inte alla Som, mer eller mindre. Varje människa, som har kontakt med en publik, blir förr eller senare en Som, en typ, en roll, som spelas mer eller mindre bra. Ni själv är som Acek alldeles förtjusande och ändå är ni en människa. Rollen växlar alltefter scen och miljö. I dag har ni varit storartad. Hör ni inte applåderna från massan? Ekot av dem kommer att hålla sig länge.

På den repliken hade Acek troligen inte svarat någonting, om inte möjligen: skål! Han tyckte inte om gräl, och motsägelser behandlade han på sitt eget sätt. Var det absolut nödvändigt att opponera sig, så gjorde han det så, att han gradvis höjde sin egen röst, tills ingen annan i församlingen hördes. Sedan blev det tyst.

Georg Pauli, som också bodde på Utö den tiden, hade en annan taktik. Vi grälade en gång om något, jag minns ej vad, då Pauli plötsligt avbröt:

— Jag vill bara säga dig, att min läkare har förbjudit mig alla motsägelser.

— Underligt, svarade jag, det har min läkare också förbjudit mig.

— Det är möjligt, men min läkare är professor.

— Jaså. *Då har du naturligtvis rätt.*

Här avstannade samtalet, och Pauli gick hem och skrev i sin tänkebok: *Personer, vilkas läkare äro professorer, ha alltid rätt.*

Detta hör inte till historien om Som, men det hör till Pauli, som, trots att han var konstnär och författare, var mera människa än Som.

VÄRLDEN I MORGON.

I maj 1939 öppnas världsutställningen i New York. Privat och genom offentliga anslag har redan satsats så mycket pengar, att man redan nu är viss om, att denna utställning kommer att bli en av de största och effektfullaste som någonsin ägt rum. Det är alltså på tiden att Sverige börjar ordna sin paviljong. Och med det sorgliga exemplet från Paris inför egna och världens ögon, är det av vikt, att vi göra vårt bästa med och av vårt bästa. Vad är då vårt bästa? Doktor Naboth Hedin, vårt kulturella sändebud i USA, har redan besvarat den frågan.

Amerika vill ha kvalitetsalster och Sverige är redan namnkunnigt som ett kvalitetsland. Men det duger inte att komma med halvfärdigt material. Vår trämassa och vårt stål äro utmärkta produkter, som dock endast intressera specialister. För de varorna blir det billigare att anställa flera handelsresande. New York väntar 50 millioner besökande till sin utställning, och det är de miljonerna, kvinnor mest, som vi skola locka och övertyga. Vad är då i amerikanska ögon det mest utmärkande för Sverige just nu? Jo:

1. Kungligheten. Minns kronprinsparets amerikaresa. En reklam för Sverige vida överträffande orreforsglas, tändstickor, brattsystem, ja, till och med Greta Garbo. Och som för Sveriges räkning dessutom resulterade i glass i paket.

2. Den svenska Kooperationen, såsom ett medel att hålla nere minuthandelspriserna.

3. Det svenska mönsterhemmet och den svenska kokkonsten. Samt såsom huvudnummer: Det svenska smörgåsbordet, som på senare tid fått en väldig reklam och vars popularitet är i ständigt stigande.

En konsumentbutik är sålunda vad vi först och främst böra slå upp i New York 1939, en butik med typiskt svenska varor: hårt bröd, inlagd sill, lingon, Västerbottens gräddost, Norrlands surströmming och skånsk spettekaka, köttbullar samt ärter och fläsk i fast form, som nu är så modernt. Alltsammans putsat och fint, i cellophanpapper, och expedierat av världens skönaste, blonda och nystärkta expediter.

För att nå den största effekten med denna butik, bygger man, strax bredvid, den privata affären, där ägaren själv och hans anställda biträden arbeta i sitt anletes svett för att utan förningstvång bland kunderna hålla den mångarmade jättekonkurrenten stängden, med goda varor, billiga priser, och, om det är nödvändigt, även en liten kredit. En klar och belysande bild från den svenska handelsvärlden just nu.

Det svenska mönsterhemmet blir naturligtvis en gärdesväning med alla nutida bekvämligheter samt så stora fönster, att ärade besökare redan utifrån kunna njuta av möblemanget från 1880- och 1890-talet förstärkt med en stålrörsgungstol från H. S. B. och 1937.

Mitt i detta svenska mönsterhem placerar man det svenska smörgåsbordet, modell Centralstationens restaurang i Stockholm. Kan man sedan kring detta bord ställa upp, helst levande, men i nödfall uppstoppade representanter för regeringen och svenska folket i allmänhet, så glada och uppstelta i ansiktet som de vanligen äro, kan jag inte tänka mig annat än en *succé pyramidale*. Kan man så få herr utrikesministern att förlägga sin studieresa till Amerika 1939 — Asien och Afrika böra ju vara avverkade 1938 — möjligen i sällskap med något nygift prinspar — krönt eller okrönt — så är vår ställning som exposition lika säker som den nu är tvivelaktig och misstänkt.

År 1930 roade vi oss med en egen liten utställning, som röntte vår välvilja i så hög grad, att dess skapare förvånades över att de ännu voro vid liv, då den stängdes. Om denna utställnings katalog över bostäder säger en amerikanska till d:r Hedin:

— Detta är vår bibel. Jag säger till mina kamrater, att om Sverige kunde göra det, varför skulle det inte gå för oss?

Den amerikanska utställningen får till ämne »Världen i morgon». Vilken upplyftande tanke: Världen i morgon är Stockholm 1930! Från professor Asplund och hans föraktade funkiskamrater stiger en sakta och blygsam viskning: potz donner tausend.

Världen i morgon — är det säkert att det blir någon värld? Och hur kommer den att se ut? England rustar för 4,000 dollar i minuten och sedan tre ryssar flugit från Moskva över Nordpolen till Kalifornien, vet man att tungt lastade bombplan kunna gå nästan hur långt som helst. Man har hunnit så långt i krigsbekvämlighet, att man kan sitta hemma och krossa sin fiende, var han än befinner sig, och fienden kan tyvärr göra detsamma. Världen i morgon är kanske ingenting att ställa ut, i brist på material. Men låt oss ändå hoppas det bästa för våra funkisbostäder, vårt välsorterade konsum och vårt underbara smörgåsbord, som väl ingen har hjärta att kasta bomber på.

18. 7. 37.

P R I V A T.

I ett radiotal från Köln meddelade häromdagen den tyska arbetsfrontens ledare, doktor Ley, att tysken är privat endast då han sover. I vaket tillstånd är han en soldat i Hitlers armé och har som sådan endast att hålla takten. Det finns endast ett program, som bestämmer marschtakten för folket, och det är Hitlers program. Var och en, sade doktor Ley, som inte håller takt med oss, kommer att bli sparkad på hämlarna tills han gör det.

Svensken är ännu så länge privat, både då han sover och då han är vaken. Han är i hög grad privat. Han bestämmer sin marschtakt själv, och ännu så länge är han sin egen soldat i sin egen armé. Och han håller rätt god ordning ändå.

Personligen är han synnerligen privat. Han lever i ett fodral, och det öppnar han inte för vem som helst. Han omgärdar sig. Köper han en tomt och en villa, ser han till att staketet är säkert, och på grinden står där strax: *Privat* eller *Enskilt område. Obehöriga äga inte tillträde.* Obehöriga äro framför allt alla icke föreställda.

Häromdagen fick jag en historia:

- Det är vackert väder i dag.
- Förlåt, men vi är inte presenterade —
- Ja, men det är vackert väder ändå.

Denna historia är i hög grad osannolik. En nykter svensk tilltalar inte en landsman utan att vara bekant, även om han ser, att det brinner i kavajen på honom. I sådant fall tar han hellre omvägen över en brandstation. Är han berusad går det lättare, men tilltaget avvärjes ändå lika bestämt.

Engelsmannen är mera öppen än svensken. Han har åtminstone en glugg för humorn i fodralet. Vår skygga blyghet förklarar måhända, att oxfordrörelsen haft så ringa framgång hos oss. Vi ha föga lust att bekänna våra synder offentligt eller ens privat, ja, vi äro till och med litet blyga och tillbakadragna inför Den, som utan våra avslöjanden har rätt väl reda på våra förehavanden.

För *en* människa öppnar dock svensken, om inte sitt hjärta, dock alla dörrar till sitt slutna fodral: för intervjuaren eller pressfotografen. Vi umgås med våra landsmän via dags- och veckopressen.

- Känner ni generaldirektör Jonssons?
- Har inte den äran, men jag vet precis hur de ha det. De ha tre förtjusande barn, en gosse och två flickor. Äldsta flickan är mycket musikalisk. Deras villa i Södra Ängby är underbar. I salongen står till höger om entrén ett vackert

venetianskt skåp, som fru Jonsson fått ära efter en moster, född Höcrona. Generaldirektörens hobby är kaktusar. Han har 342 olika arter i var sin kruka i övre hallen. Han vattnar dem själv. Fru Jonsson har tagit studenten men sköter ändå hemmet med liv och lust. Om kvällarna sitter hela familjen med pudeln Ruggy framför den flammande brasan i den öppna spisen. Det var så rart att läsa om alltsammans i Vecko-Journalen.

Svensken älskar publicitet. När han förlover sig och gifter sig, en, två, tre gånger, får han porträtt med alla damerna, en i taget, i hela den bättre pressen. När han fyller år, får han se sig själv och övriga födelsekamrater på Familjenytt, och går han på en förenings- eller landskapsmiddag, så sitter han dagen efter i stans alla tidningar, ätande, drickande, skålande eller talande, soligt glad och lycklig, ett strålande uttryck för en sund och stark nation, som förstår att leva sitt eget blygsamma och tillbakadragna liv.

Lektor Birger Lövgren har i dagarna sagt några beska ord om publiciteten. Förr i världen, säger han, var det nära nog en skam att »stå i tidningen». Det beror väl på hur man stod. I alla händelser var det inte så absolut nödvändigt. Lektorn citerar Snoilsky:

*Jag torgför ej mitt hjärtas lust och kval
att skrynklas ned av obekanta händer —*

Lektorn kan ha rätt. Men på något sätt måste väl en instängd fodralsvensk med privat komplex få luft. Han kan annars lätt råka bli kvävd. Andligen. Och när pressen är så vänlig och hjälper honom att öppna små ventiler —

25. 7. 37.

Å T S K I L L I G T.

Hösten kommer tidigt i år, vilket lär bero på att våren och sommaren voro så tidiga, vilket i sin tur berodde på att vintern inte var så lång. Allting får sin förklaring, bara man funderar litet.

Sommaren har varit lugn och fridfull för ett lyckligt och självbelåtet folk med klen folkbildning och dåliga bostäder. Vi ha avverkat den traditionella debatten om damernas shorts, som snabbt avslutades med södertäljefiskalens uttalande: *en dam i shorts är en liten läcker sak*. Vilken gränslös förolämpning mot en modern i alla avseenden frigjord kvinna: en liten läcker sak! Därmed avlades ögonblickligen alla shorts och fråga är om de någonsin komma igen.

Frågan om en herre bör ha livrem eller hängslan bordlades till nästa år tillsammans med den avlagda västen. Den fick inte rum för utställningspaviljongen i Paris, som tagit rätt stor plats i spalterna. Ena dagen slogs den ihjäl av konstnärer, turister och annat löst folk, och dagen

därpå sattes den upp igen av goda och välmående arkitektkamrater. Då det möjligen kan inträffa debattorka under senhösten, föreslås härmed, att paviljongen flyttas hit och ställes upp i Kungsträdgården. Som en attraktion under Barnens dag, med alternerande föredrag av Isaac Grünewald och arkitekt T. William-Olson, skulle den säkert göra sig.

Hösten har emellertid sina behag. Nordosten är ännu mild och ljum, blomsterprakten har blivit starkare och mäktigare, ur havet stiger månen och på verandorna vaja de kulörta lyktorna över de röda kräfffaten. Och så röt månaden med naturens alla under: den tvåhövdade kalven, den femfotade haren och stora sjöormen. Ack nej, de där älskliga figurerna tillhöra en förgången tid. De äro gammalmodiga och omoderna, liksom storken och jultomten. Visserligen ha vi läst om en gädda i Ångermanland, som bet en läcker sak i foten, då hon råkade sticka ned tån i sjön, och visserligen ha vi hört talas om en familj, som består sig med dresserade abborrar, som äta ur händerna, då man lockar på dem, men vad äro de mot den gamla hederliga sjöormen? Häromdagen träffade jag på honom, där han låg och solade sig på en kobbe utanför Huvudskär. Han ville ge sig i väg, då han fick se mig, men sedan han övertygat sig om, att jag inte hade någon kamera och fått veta, att jag ogärna ville bli utsatt för det åtlöje, som

åtföljer en sjöormsupptäckare, lugnade han sig och tillät en intervju.

— Min herre förefaller tillbakadragen nuförtiden?

— Ja, det är väl inga tider för en stackars sjöorm. Att ingen ville tro på min existens, bryr jag mig inte så mycket om, värre är att det inte finns någon lugn scen för mig numera. Oroligt är det i Medelhavet, och vem törs visa sig i de spanska vattnen? Man skulle lätt bli misstänkt för vapensmuggling och affärer med Georg Brantings byrå. Till England och Frankrike vågar man sig inte heller, sedan man läst om de elaka baskerbarnen, och här i er skärgård kan man ju riskera sitt lilla liv för motorbåtar och aktersnurror. Det är ju knappt att vaxholmsbåtarna komma fram. Här ute i havet är det ju litet lugnare, sedan era landsmän börjat köpa spriten direkt från Estland utan mellanhänder. Åtminstone under veckan, innan camparna komma på lördag och söndag.

Nej, min tid är ute. Ni få vara nöjda med den glupska gäddan och den dresserade abborren, era självbelåtna lyckoprinsar! Sade och försvann till herr Ran, som visserligen lär vara falsk, men inte så modern som människorna.

Självbelåtna-professor Ohlin har fått många och långa svar på sitt djärva uttalande. Man kunde ha varit kortare. Man kunde ha sagt: det

finns två ord i svenska språket, som under senare år använts flitigare än de flesta andra. De två orden ge i koncentrerad form vad vi tycka och tänka om oss själva. Det första är Medel-Svensson, en gång, om jag minns rätt, uppfunnet av den grymme konstnären Eigil Schwab. Det ordet var roligt och träffande vid sin födelse. Nu är det utmanglat och föräcklat av alla eftersägarna och blir knappast bättre eller kvickare, om det förkortas till bara Medelson. Men ändå körs det fram, när vi vilja vara riktigt nedlåtande om oss själva. Det andra ordet är mindervärdighetskomplex. Ni hittar det i allvarliga ledare, i kåserier och essayer, och vanligen sätts det som märke på en svensk.

För några år sedan föreslog jag vördsamt, att ordet skulle ändras till mindervärdeskomplex eller om man ville vara noga: mindrevärdeskomplex, då det ju är avsett att beteckna mindre värde och inte mindre värdighet, för vilket man inte gärna kan beskylla en svensk. Förslaget rönt ett kyligt mottagande, ehuru det gläder mig att psykiatrikerna, som ju böra förstå och känna till komplexet, använde det rätta ordet. En Medel-Svensson med mindervärdeskomplex, det är svensken i dag, och en sådan karl kan man inte beskylla för självbelåtenhet.

Men även andra nationer ha sina tråkigheter och besvär. Häromdagen hörde jag talas om en

engelsk dam, som är gift med en buktalare. Mannen talar i sömnen, och hustrun måste var natt gå ut i köket för att få höra vad han säger.

Buktalare äro rätt sällsynta i Sverige. Det kan åtminstone de gifta damerna vara belåtna med.

PSYKOLOGI.

Fosterlandet gästas i dessa dagar av med. d:r Fritz Künkel. D:r Künkel är tysk individualpsykolog (säg om det en gång till, så att det låter ledigare) och föreläser om sin vetenskap i Siljansskolan. Till en intervjuare sade d:r Künkel redan vid ankomsten:

— Det är inte så viktigt, vad *jag* tänker. Det är viktigare vad *vi* tänker.

Om doktorn med vi menade sig och intervjuaren, eller om han rentav menade hela mänskligheten, är ovisst. I förra fallet äro kanske tankarna inte så viktiga, även om psykologerna ha rätt mycket att säga och ibland även att säga till om. Gäller det mänskligheten, blir det strax litet allvarligare. Under årtusenden ha framstående personer med stor energi försökt att få oss att tänka rätt och riktigt. Resultatet är hittills rent klen, utom i diktaturländerna, där som bekant invånarna både tänka och marschera rätt. Är det någon, som går med galen fot och galen tanke, så åker han tvärt till en plats, där han får byta om både fot och tanke, tills Staten, som alltid tänker rätt, blir nöjd. Så enkelt är det.

Dr Künkels psykologi indelar människorna i de jagiska och de sakliga. Vilken sort tillhör ni? Den jagiska människan tjänar sig själv, under det att den sakliga tjänar världen, medmänniskorna. Vem tjänar ni? För att ni lättare skall kunna placera er själv, ger doktorn några lättfattliga exempel.

Låt oss tänka oss att en gammal man fallit omkull på gatan och att en yngre skyndar fram för att hjälpa upp honom. En sådan hjälp kan tjäna två olika ändamål. Antingen åsyftar den att den förolyckade skall bli hjälpt, eller att hjälparen skall inhösta en viss förtjänst genom sin goda gärning. Överväger det första syftet, så kalla vi den handlandes gärning saklig, överväger den andra, så kalla vi den jagisk. Tänk oss nu att den fallne reser sig, innan hjälpen hinner fram. Både den jagiske och den saklige finna detta beklagligt. Den saklige skulle undra, hur det gick med gubben, om han orkade gå hem, under det att den jagiske skulle pinas av, att han inte fick utföra sin goda gärning. Tänk efter, hur ni själv skulle uppföra er, men tänk inte ett ögonblick på, hur ni skulle bära er åt, om det var en ung vacker dam, som trillat omkull. En tanke åt det hållet skulle bara vålla förvirring och onödig kamp mellan det jagiska och det sakliga i er karaktär. Doktor Künkel har klokt nog inte förutsett detta fall.

Och vidare: hur uppför ni er, om ni kommer

för sent till det söndagsmorgontåg, ped vilket ni tänkt göra en liten utflykt? Är ni en jagisk person, så sätter ni ned ert lilla gepäck på plattformen och utfar i vilda och obehärskade tillmälen mot järnvägen och stationsinspektoren, som naturligtvis gett för tidig signal, ty er klocka går absolut rätt. Måhända tar ni Ödet och den alltid förföljande Oturen med i galoppen, förutsett att ni inte har er arma hustru med er, ty då är det hennes fel alltsammans. Hon har nämligen som alla kvinnor *aldrig lärt sig att bli färdig i tid*. Varpå ni tar en spårvagn hem och tillbringar återstoden av den vackra dagen i vitt skilda rum.

Hur reagerar den saklige i samma situation? Han småler helt stilla och tänker i sitt goda hjärta: jäså, tåget har gått. Nåja, det gör det-samma. Det går väl flera tåg. Varför ska jag just fara till Södertälje? Uppsala är lika trevlig. Där finns mycket att se på. Jag kan också ta en båt och göra en tur utåt skärgården och få ett uppfriskande bad. Är er hustru även en saklig människa, så tänker hon som ni, och så får ni, trots det lilla tågmissödet, en förtjusande dag. Men det kan hända, att er hustru är jagisk, och då blir det annat av. Hon vill absolut till Södertälje, där hon har en väninna, eller också tänker hon på kringlorna. Hon avskyr Uppsala, där det ständigt blåser och skärgården vill hon inte höra talas om. *Där finns ormar och myror*. D:r Künkel har inte tagit med i beräkningen, att en sak-

lig man kan vara gift med en jagisk kvinna. Världen svävar ännu i ovisshet om, hur man skall bära sig åt med en sådan hustru. Om inte möjligen någon medlem av Svenska advokatsamfundet kan lämna råd och upplysningar.

Vår jagiskhet hämmar det goda i vår karaktär. Den kan till och med stoppa vår glädje. Jonsson har nyss berättat en rolig historia för Nilsson och Karlsson. Nilsson skrattar, men inte Karlsson. När Jonsson gått, säger Nilsson:

— Varför skrattade du inte åt Jonssons historia?

— Nej, säger Karlsson. Jag kan inte med Jonsson. Jag ska skratta, när jag kommer hem.

Karlsson har gått för långt i sin jagiskhet. Till straff skola vi hoppas, att han på kvällen sitter i sitt tråkiga funkishem och har glömt vad han skulle skratta åt. Livet är tyvärr sådant, att vi böra begagna alla tillfällen till ett litet skratt, detta även om det är våra ovänner, som vålla glädjen. Vi skola inte bara skratta åt dem utan även med dem. Jag kan inte finna, att d:r Künkel tillräckligt beaktat denna viktiga synpunkt. Psykologerna äro nog bra och ofta mycket intressanta, men ibland är den psykologi bäst som vi själva hitta på.

LEKSAKER.

Det görs mycket för barnen nuförtiden. Vetenskapen har tagit hand om både deras kroppar och själar. Det får inte slarvas med någondera. Redan innan barnet är fött, börjar omtanken. Då sköter man det via modern. Fadern får ännu så länge vara i fred, utom i Tyskland, där man ser efter, att han är värdig faderskapet alltifrån farfars farfars far och förstår att rätt sköta det.

Det finns massor av böcker om barnens själsliv, och på sistone ha vi också börjat intressera oss för deras lekar. Vi tog det enklare förr. Då lät det så här:

— Jag skulle ha någon leksak till en gosse, som är tre år. Och så fick man något, som roade en själv mera än barnet. Efter en stund upptäckte man, att gossen hellre ville ha en sak, som han valt ut själv än den vi köpt för dyra pengar. Ett par tråklossar voro roligare än det mest inventiösa och invecklade leksakståg, som marknaden kunde åstadkomma. Vi hade inte reda på, att vid all lek är det fantasien som spelar den största rollen.

Men man får inte leka hur som helst med ett barn. Det är mycket noga med den saken. Man skall blanda sig i dess förehavanden så litet som möjligt, även om fel skulle begås. En pojke, säger Künkel, som under loppet av sex veckor efter tjugu misslyckade försök får till stånd en hemtelefon, i vilken man då och då kan uppfatta ett halvt ord, kommer trettio år senare att bli en Edison eller en Marconi. Men en pojke, som under sin faders kontroll och ledning på tre dagar sätter ihop en oklanderlig telefon, har i bästa fall utsikt att bli en samvetsgrann tjänsteman, som nitiskt utför en Edisons eller Marconis utkast. Nåja, det är kanske bättre, att världen har samvetsgranna tjänstemän, än att den blir full av Edisöner och Marconis. Det får inte bli för många uppfinningar heller. Våra grannar tycker ibland att vi redan ha för många.

Vi få också se till, att barnet blir sakligt och inte jagiskt. Om en gosse på två år bygger ett torn, så skola vi berömma tornet, men inte gossen. Berömma vi gossen, så arbetar han vidare, men nu för att få vårt erkännande, och då blir han jagisk, och man vet aldrig vart sådant kan bära hän. Innan ni sätter er att leka med ett barn, så läs först igenom alla de moderna psykologernas arbeten, annars händer det, att ni vållar det lilla oskyldiga barnet obotlig skada för hela dess framtid.

Då man umgås med barn, bör man också hålla

i minnet en vis mans ord: Det är inte barnen, som äro barnsliga, det är vi, som äro det. Barnen äro högst allvarliga, framför allt i sina lekar. Ju äldre vi bli, desto barnsligare bli vi. Vi märka det inte själva, men barnen se det. De finna oss löjliga, och, om de våga, skratta de åt oss. Barn äro ofta mycket mer förutseende än vi. De se längre fram. Jag har hört talas om en liten gosse, som med sin fader besökte en zoologisk trädgård. De stodo framför lejonburen, och efter en stunds tystnad sade den lille gossen:

— Pappa, om det där stora lejonet äter upp dig, vilken spårvagn skall jag då ta för att komma hem?

Fadern tänkte inte ett ögonblick på möjligheten av en sådan händelse. Han bara stod och glodde på lejonet, men den lille gossen var vaken, och han förutsåg, vad som möjligen kunde hända, och då han ännu inte var hemma i trafikens mysterium, ville han veta, hur han bäst skulle komma därifrån. Man kan ju säga, att han var ett jagiskt barn, som tänkte mest på sig själv, men han var även saklig i hög grad. En fader, som var uppäten av ett lejon, kunde ju inte åka hem i spårvagn, annat än möjligen i sällskap med lejonet, vilket gossen dock förstod inte kunde komma i fråga.

Professor Hildegard Hetzer, som utgivit några utmärkta böcker om *Småbarnets själsliv* och *Lek och leksaker*, talar om 2—4-åringens rollekar.

Barnet vill föreställa något, en spårvagnskonduktör, en polis eller en brevbärare. Då böra vi ge det en brevbärareväska med tillhörande mössa. Barn i denna ålder, säger professor Hetzer, vilja gärna leka handelsbod, och där borde vi vuxna ovillkorligen komma dem till hjälp. Naturligtvis, dock utan att nämna ett ord om den kooperativa rörelsen och den fria handeln. Sådant skulle endast väcka förvirring och föda onödiga tankar. Epa och 88-öresbasarer böra nog även undvikas.

Efter 4-årsåldern bör man se till, att barnet slutar med rollekarna, annars händer det lätt, att det i framtiden blir skådespelare, vilket, med tanke på den osäkerhet, som för närvarande råder på den banan, inte är att tillråda. Hellre då busskonduktör, då man inte behöver riskera engagemang per tur eller på bestämd buss.

Ja, det görs mycket för barnen. Aldrig kommer det någon bok om de vuxnas leksaker. Åjo, det finns massor av sådana — tusentals pris-kuranter på bilar, motorcyklar, slott och herrgårdar, golfklubbor och tennisracketar, förlovnings- och vigselringar. Vad som brister, är bara en kunnig och tillförlitlig undervisning i konsten att rätt använda alla de där vackra och roliga leksakerna. Därför sluta också våra lekar ibland allvarligare än vi tänkt.

FALSKT VITTNESBÖRD.

Landskrona rådhusrätt fällde häromdagen en ganska ovanlig dom, som motsetts med stort intresse i staden. En fabrikör och en dam dömdes till böter för att de spritt falska rykten om en poliskommissarie och en överkonstapel. De båda herrarna hade utpekats som försnillare av polismedel. Fabrikören fick böta 100 kr. och damen 150, vilket alltså, åtminstone i Landskrona, på ett ungefär anger, vad det kan kosta att bära falskt vittnesbörd om sin nästa. Måhända blir det litet dyrare, då det gäller herrar vid polisen, som ju äro statstjänstemän. I alla händelser böra landskroniterna taga sig en varning av detta domslut, en varning, som med fullt fog kan utsträckas till det övriga goda riket. Den är av nöden.

Häromdagen sade en herre i ett sällskap:

— Han fick 24 timmar på sig att ordna saken, annars skulle det bli polisanmälan.

— Det hade man verkligen inte trott om honom.

— Å, sade en annan, det är ju vanligen de bäst betrodda, som äro de största skojarna.

Här överraskade en tredje genom att fråga:

— Är ni riktigt säker på den där saken?

— Absolut. Jag har det från säker källa —

Här smålog den tvivlande och tänkte: det där svaret väntade jag. Den säkra källan — är det någon, som bryr sig om att leta reda på den? Och om man någon gång skulle göra det, är den då inte ofta rätt grumlig?

Tungan är en farlig lem. Redan aposteln Jakob hade reda på det. Han ägnar ett helt kapitel i sina brev åt den kroppsdelen. Han skriver:

Men tungan kan ingen människa tämja. Ett oroligt och ont ting är den och full av dödande gift.

Ja, från en och samma mun utgå välsignelse och förbannelse. Så bör det icke vara, mina bröder.

Nej, så bör det icke vara, bland systrarna heller. Det är sagt, att vi skola stå vakt vid tankens dörr. Inte släppa in några obehöriga. Ja, det är rätt och riktigt för oss själva, men för andra, våra medmänniskor — och vi böra kanske också tänka litet på dem — är det högst viktigt, att vi inte heller släppa ut några obehöriga. Varken tankar eller ord.

Någon gång, inte så ofta, sägs det om en människa: jag har aldrig hört honom säga ett ont ord om någon. Det händer, att man tänker: karn är feg. Han vågar inte säga sin mening. Varför

inte kalla en fähund för en fähund, när han ändå är det? Jovisst kan man det, om man gör någon nytta med det. Framför allt, om man kan få fähunden bättre på den vägen, vilket dock är tvivelaktigt, i synnerhet som han mycket sällan är närvarande.

De gamla stoikerna togo inte det onda ryktet så hårt. De menade: det finns bara en människa, som kan skada mig och min ära, och det är jag själv. Tyvärr håller det vackra ordet inte i vår tid. Det moderna samhällslivet är tyvärr så illa ordnat, att det onda ryktet kan vålla skada, inte blott för den det gäller, utan även för hans näraste, hans familj och hans underordnade.

Man talar om ett smygande förtal. Det, som åtföljes av det lilla förbehållet: *men inga ord efter mej!* Det är den giftiga pilen från bakhållet. Släng i väg den och så ned bakom busken. Men det finns många sätt.

Från gamla *Simplicissimus* minns jag en teckning. Den föreställde en samling herrar och damer, jag tror de voro konstnärer och författare — även sådana äro fattiga, syndiga människor. En av sällskapet tänkte: jag skulle nog behöva gå ut, men jag törs inte, för då förtalar dom mej —. En pinsam situation, som säkert numera inte kan förekomma i konstnärskretsar, åtminstone hos oss. Nu säga vi varandra sanningen offentligt, på sammanträden och i pressen, och

det är åtminstone öppnare och ärligare. Samt modigare.

Det smygande förtalet — det finns också ett galopperande. Fartens tjusning har kommit in även på det området. Uppskjut inte till morgondagen eller ens till kvällen, vad du kan förtala i dag. Det är också så, att gäller det en bekant person, blir farten av sig själv starkare, på samma gång som området för galoppen blir större. Dagens skvallerkrönika ger ett färskt exempel:

En känd industriman i rikets andra stad har blivit dömd till en månads fängelse för rattfylleri. En skandal att leva länge och gott på. En härlig harnihörtkaramell att suga på för dem, som äro måna om sin nästas goda namn och rykte. Att smuggla sprit eller andra varor och möjligen bli dömd för det, är ingenting att tala om. Det är bara pikant och inte mera misskrediterande än att slarva litet med deklARATIONEN — men rattfylleri! Det är ett nesligt brott. Det måste vi galoppera vidare med. Ryktet är naturligtvis falskt, men vem bryr sig om att kontrollera den saken. Det kommer som vanligt ur säker källa. För resten, han har ju bil och körkort, även om han vanligen inte kör själv. Ingen rök utan eld. Där säger man ett sant ord. Förtalet har sina pyromaner, som bränna nästans heder och ära. De äro lika svåra att få fatt som de andra, som smyga omkring om nätterna på bak-

gårdarna med hyvelspån och tändstickor, men äro de mindre farliga?

Aposteln hade rätt. Tungan är en farlig lem och svår är den att tämja. Men skulle vi ändå inte kunna försöka, något litet, för vår nästas skull — och även litet för vår egen?

29. 8. 37.

ÄRLIGHET.

— Om jag skall vara ärlig, säger Y —.

— Brukar du inte vara det? frågar T.

— Åjo, i allmänhet. Men absolut ärlig är väl ingen människa, inte ens oxfordbröderna, som ha ärligheten bland de fyra absoluterna.

— De ta det inte så bokstavligt. De mena, att vi skola ta absoluten som en pedagogisk sporre, och det är mycket det. Man kan också gå litet för långt i ärlighet. Det kan bli sjukligt. Jag hörde häromdagen talas om en dam, som råkade i miss-hugg passera ett förbjudet järnvägsspår. När hon kom över, stod där ett anslag om vite vid beträdande av det spåret. Hon visste inte, vad hon skulle göra. Hon kunde inte gå tillbaka, ty brottet var ju i alla fall begånget, och kanske skulle hon genom en reträtt begå det två gånger. Hon gick hem och funderade och stred en svår kamp med samvetet. Slutligen tog hon reda på bötessummans storlek — det var fem kronor — och de pengarna skickade hon anonymt till stationsinspektoren. Därpå drog hon en lättnadens suck, men strax därpå sade det besvärliga samvetet:

— Du sände pengarna anonymt. Det var oärligt. Du vågade inte stå för ditt brott. Skriv genast och berätta vem du är, brottsliga.

Hon skrev inte, hon telefonerade och bekände sin skuld för stationsinspektoren. Han vägrade ta emot femman. Han var varken polis eller domare. Han rådde henne att gå till någon sådan, om hon nu ansåg det nödvändigt. Hon gick till polisen, och där tog man femman, ty man trodde, att hon var tokig, och dårar bör man ju i det längsta gå till mötes för att inte få dem värre.

— Inte skratta åt den gamla damen. Jag hade häromdagen en liknande historia. Jag fick ett brev med ett femtonöres frimärke. När jag tittrade närmare på det, fann jag att posten glömt att makulera märket. Det var fortfarande ostämplat. Jag tog försiktigt bort det från kuvertet och lade det i min portmonnä i det jag tänkte: det där kan man ju använda vid tillfälle. Man blir ju alltid så glad, när man hittar småpengar, betydligt gladare än om man förtjänat dem. Men så kom mitt samvete och sade: du är oärlig. Framärket är inte ditt. Dessutom är det använt en gång. Det är bedrägeri att begagna det en gång till. Vems var då frimärket? Det tillhörde inte posten, som en gång sålt det. Om jag lämnade det dit, skulle det bara vålla förvirring och balans i kassan. Avsändaren av brevet ägde inte heller frimärket, och även om han gjorde det, hade han ej rätt att använda det en gång till.

Frimärket hade värde för en tjuv eller för en som inte kände dess historia.

— Vad gjorde du med det?

— Jag rev sönder det, och så var saken klar.

— Ditt samvete är för känsligt. Det är inte nog robust, som Ibsen säger. Har du aldrig åkt gratis i spårvagn?

— Jo, någon gång, men aldrig avsiktligt. Om jag upptäckt det för sent, gör jag så, att jag nästa gång köper två biljetter i stället för en.

— Tycker du inte, att det kliar i ryggen ibland?

— Hur så?

— Att änglavingarna hålla på att växa fram. Du har väl inte heller stulit någon gång?

— Jo, men det är rätt längesedan. Jag var pojke och stoppade på mig något i en leksaksaffär. Jag har glömt, vad det var, och jag anser brottet preskriberat. Liksom alla äppel- och päronstölder från samma tid. Sådant kan ju inte undgås. Men apropå, har du hört berättelsen om den ärlige gossen Konstantin Konstantinowitsch. Den är ganska lärorik. Konstantin är ett skolbarn i Sovjet, och en dag frågade läraren i hans klass, vem som skrivit Eugen Onegin. Ingen kunde svara härpå. Då Konstantin slutligen tillfrågades svarade han, att han i alla händelser ej skrivit det. Då pojken kom hem, berättade han händelsen för sin moder, som tog honom i försvar och som skrev ett brev till läraren, vari hon förkla-

rade, att om hennes son sagt, att han ej skrivit Eugen Onegin, så hade han inte gjort det. Han ljög nämligen aldrig.

Läraren fann saken komisk och relaterade historien för en tjekaagent. Två dagar därefter var pojken arresterad, och efter ytterligare en dag fick läraren meddelande om, att Konstantin Konstantinowitsch bekant, att han skrivit Eugen Onegin.

Här avbröt F. som hittills tyst åhört samtalet:

— Men är det inte Tjajkovskij?

Sällskapet upplöste sig av sig självt.

LÄROBOK I HUMOR.

Filosofen och tänkaren, alltifrån Aristoteles till Bergson och Höffding ha försökt tolka humorns väsen. Man kan inte säga, att någon helt har lyckats. Inte ens Freud, som menar, att humorn är vårt egos försäkring om sin osårbarhet, har klarat upp problemet. En amerikansk författare vid namn Max Eastman är den siste, eller senaste, som tagit itu med den allvarliga frågan. Eastman har skrivit en stor bok, *Enjoyment of laughter*, och där få vi veta, vad vi behöva i vår allmänbildning om humor, skratt och skämt. För Höffding var humorn en livssyn, en temperamentsinställning till värld och liv. För Max Eastman är humorn uteslutande ett skämt, en lek. För honom lyder första paragrafen i humorns lag: saker och ting äro roliga, endast då vi äro på gott humör. Befinna vi oss i en stämning av dödligt allvar, då är humorn också död. Humorn är en slags missräkning. Ex.: Om ni försöker slå in en spik i en vägg och i stället slår in er tumme, så är det lustigt. Där finns en rolig poäng, även om ni själv inte upptäcker den. Och den blir inte sämre, om någon som ser på, upptäcker den och försöker få även er att märka den.

Detta exempel skulle Höfdding föraktfullt placerat hos den lilla humorn, och Bergson skulle stoppat ned det i lådan för komiska effekter.

Drottning Victoria av England var den mest blåblodiga av Europas alla suveräner. Hon intog en så hög och förnäm ställning, att hon kunde sätta sig när som helst och varhelst hon behagade, utan att se efter, om det fanns någon stol mellan henne och golvet. Hon missträknade sig aldrig, men det hade varit roligare, om hon gjort det. Om inte för henne så för andra. Humorn är en lekfull missträkning.

De flesta skämt äro riktade *mot* någon, beroende på att den mänskliga naturen är som den är. Det sättet att skämta är också det lättaste och billigaste. En vädjan till skadeglädjen förklingar sällan ohörd.

Eastman börjar sin bok med en varning. Han säger: denna bok avser ej att få er att skratta. Som ni vet, finns det ingenting, som dödar ett skratt fortare än att försöka förklara dess anledning. Jag tänker förklara alla slag av skämt. Ni kommer inte att kunna skratta varken nu eller framdeles. Bered er på ert hemska öde. Mr Eastman överdriver, som alla humorister, man har tvärtom ofta mycket roligt åt hans bok, hans teorier och slutledningar. Men han har rätt i att det är farligt att förklara ett skämt. Mr Paine, Mark Twains sekreterare och biograf, berättade häromåret en historia om den store humoristen:

— En gång, sade Mark Twain, visade jag stor rådighet och besinning vid en stor eldsvåda. Det var en hyreskasern, som brann och uppe i ett fönster i fjärde våningen stod en äldre dam och ropade på hjälp. Där fanns ingen möjlighet att hjälpa henne, ty stegarna voro för korta. Alla sprungo omkring upprörda och villrådiga. Jag var den ende, som visade lugn och besinning. Jag bad brandsoldaterna att få låna ett rep. Man skaffade mig ett sådant. Jag kastade upp dess ena ända till damen och bad henne binda den om livet. Det gjorde hon, och så drog jag ned henne.

Hur skulle det gå, om man analyserade denna historia? Det blev bara en notis om en olycks-händelse.

Dock, det är inte bara analysen av ett skämt, som dödar det. Upprepandet når samma effekt. Albert Engström brukar säga: en god historia kan inte berättas nog ofta. Det är möjligt, att han säger det som ett självförsvar. När man ritat så många roliga historier som han, och dessutom är professor, har man rätt att i distraktion och glömska upprepa sig själv. Men värre är det, när en historia antar epidemisk karaktär.

För ungefär 13 år sedan fick jag vid jultiden en anekdot, som roade mig en god stund. Den handlade om en man, som för en magåkomma besökte en läkare. Doktorn gav patienten en mängd föreskrifter om hur han skulle leva, och då den

långa och sorgliga listan äntligen var slut, frågade mannen stilla och försynt:

— Får jag ha julgran?

Den historien gjorde så stor lycka, att jag fick den insänd i genomsnitt 5 gånger i månaden under ett par års tid. Den var omöjlig att stoppa. En del sände den i rekommenderat brev, för att den inte skulle komma bort och en herre i Alingsås telegraferade in den på lyxblankett. Från att ha varit en rolig historia blev den till slut fullkomligt likgiltig, en replik, vilken som helst.

Bergson säger, att skrattet är en mekanisk akt, uteslutande intellektuell. Vår själ har ingenting med skrattet att göra. Eastman protesterar mot denna tes. Han säger: Bergson har aldrig sett ett barn skratta, och själv har han aldrig varit ett barn. Och så beskriver han, hur man skall få ett litet barn att skratta. Först ser man allvarlig ut, så mycket det går, och så skrattar man, och då skrattar barnet med. Är man allvarlig hela tiden, blir barnet också allvarligt. Jag har nyss försökt denna metod på en dam, som är sex månader gammal. Hon skrattade hela tiden, både då jag var allvarlig, och då jag försökte vara glad. Hon står utanför mr Eastmans lag, eller också tycker hon, att jag är en under alla förhållanden löjlig person.

Vad som komplicerar humorns problem, är att vi inte längre äro barn. Vi ha glömt att leka och

ibland till och med att skratta. En humorist är den som kan skratta, först och främst åt sig själv. Mark Twain sade: se vilka dårar vi äro — och jag i spetsen för processionen!

Eastman har frågat en del kända herrar, om hur de ställa sig till skrattets fientlighet. Chaplin svarar:

Kanhända — mot mig är man dock alltid sympatisk, när man skrattar. En lekfull smärta, det är vad humorn är. Det ögonblick en sak blir övertragisk, blir den rolig.

Will Rogers, den bortgångne filmartisten och kåsören, över vilken man nu är i färd att resa en staty, svarade:

Jag vet inte, vad humor är. Något som är roligt eller sorgligt, det gör detsamma. Men en sak är jag stolt över: jag har aldrig velat såra någon med mitt skämt. Will Rogers är värd sin staty.

George MacManus säger:

Folk skrattar, när de se någon falla omkull. Det är ett typiskt skratt. Men om han inte kan stiga upp, slutar skrattet.

Detta är riktigt. Skrattet är inte bara fientligt. I djupet av sitt hjärta är människan god — till och med i sitt skratt. Någon lärobok i konsten att skratta behöver hon inte. Tillfällen och anledningar saknar hon inte heller. Hon har både medmänniskor och sig själv.

ENDAST ETT UNDERVERK.

En svensk sjökaptän har kommit hem efter fyra månaders tjänst i de spanska vattnen. Han för hem före kontraktstidens slut. Han ville inte ta risken längre. Man förstår honom. Han har sett krigets fasor på nära håll. Hans vittnesmål om skräckfyllda dagar och nätter kan icke jävas. Bombregnet över Bilbao, som varade en hel dag — de flygande kulsprutorna, som jagade fram efter milisens skyttegravar, mejande ned varenda man i ett fruktansvärt blodbad.

Han var med de 1,500 flyktingar, som fördes från Santander. Djur ha aldrig fraktats sämre i en båt än dessa olyckliga människor. Packade, tätt, tätt, över och under däck. En 70 års gubbe dog på luckan, då han kom ombord. En mindre —. Men på den spanska kryssaren Almirante Cervera mannade folket reling och gjorde hitlerhälsning, medan de 1,500 flyktingarna svarade med sina knutna nävar. En gest, en scen, bland många, i brödrakrigets stora drama. Händer mot himlen, inte i bön, utan i hat och förbannelse.

Observatören säger:

— För oss främlingar, som sågo allt detta

13. — *H a s s e Z.*, *Ett tjusigt panoptikon.*

under dessa långa och tunga månader, fanns blott en tanke: endast ett underverk kan rädda oss från ett nytt världskrig —

— — —

— En sådan vacker sommar vi haft i år. Så lugn och stilla. Och hösten är lika vacker, med sin klara luft och sin svala vind.

Och nu börjar säsongen. Teatrarna sätta i gång, och alla bioograferna. Man hinner inte gå på allt roligt. Jag tycker mest om musik —

— Har du sett de nya moderna? Så lustiga hattarna äro i år!

— Har inte tid ännu med toaletterna. Står mitt i flyttning. Våningen blev alldeles för liten. Barren *måste* ha var sitt rum och så *måste* man ju ha allting modernt. Alfred gör goda affärer — det är ju högkonjunktur.

— Ja, tänk så mycket malm dom skeppar ut. Det går 40 långa tåg om dagen över Riksgränsbanan, riktiga jätteormar, som slingra sig fram med en halv million ton malm i månaden. Över 700 stora fartyg ha gått från Narvik sedan första januari. Det är den där malmen, som vi lever så högt på. Det är riktigt hemskt, tycker jag — och ingenting kan man göra åt det.

— Bara det inte kommer hit, kriget, menar jag. Jag blev riktigt rädd, när jag läste i tidningen om alla dom där odöpta människorna, som vi ha här. Tänk, 125,000 hedningar bland oss kristna. Men det är ju det, att man kan inte

se på folk, om dom är döpta eller ej, så man har ju inte något obehag av det. Förra året hade vi en jungfru, som varken var döpt eller konfirmerad, men vi kunde inte säga upp henne, för det fanns ju ingen annan att få, varken döpt eller odöpt, för pengar. Är det inte förfärligt? Nu ha vi en som kommer och går, mest går. Jag vågar inte fråga, om hon är döpt.

— Har ni fått värmen på hos er?

— Inte, kära du, det blir ju inte kallt i kontraktet förrän 20 september. Och varmvatten få vi bara två gånger i veckan. Jag har inte badat sedan i lördags.

— Ja, det är hemskt. Men man får vara glad, så länge taket ligger kvar. Läste du om den där familjen i Hälsingtuna, som just satt och hörde på radion, när taket flög i väg? Först slog blixten ned och brände av takfästena och så kom en tyfon och tog bort hela överdelen på huset, så det föll ned femton meter därifrån. Familjen blev alldeles skräckslagen —

— Det kan jag förstå — tänk, att så förfärliga saker kan hända härhemma i det lugna Sverige. Men en blixtnedslag kan ju komma när som helst, när åskan går, utan att man vet om det — Ska vi dela en bakelse till? Jag bryr mig inte om om jag blir litet fet —

— — —
Endast ett underverk kan rädda oss —

H Ö S T R A P S O D I.

I dag på morgonen klockan 8,15 vände sig mitt nyinköpta sidenparaply ut och in för en nordvästlig kultje, signal tratt. Då förstod jag, att hösten har kommit. Förutvarande hösttecken har varit fjärdingsmans ko, som ställt sig utanför min stuga och råmat mig till stan. Men nu är kon död och serverad i småportioner, så nu får paraplyet gälla vad det kan.

Men innan jag far, tar jag farväl av ön. Artigheten och de gamla stugorna fordra det. De gamla stugorna — de stå där tomma och stängda, en del till och med med stora hänglås för dörarna. Men de se lika lugna och säkra ut som vanligt. En och annan har tappat rappningen på skorstenen och fått rödfärgen litet sliten, men det gör inte så mycket. Timmerstockarna i ryggsåsen äro ännu lika friska som för hundrafemtio år sedan.

— Nå, säger jag till en av dem, det är slut med sommarnöjet för i år. Hur har det varit?

— Åjo, det gamla hyggliga folket, som jag känner sedan 25 år. Vi skiljas alltid med ett visst vemod från varandra. Och vi hoppas alltid

att få träffas igen, när våren kommer. Jag blev riktigt rörd när yngste pojken, som bara är tre år sa:

— Stackars lilla stugan, som ska stå här ensam hela vintern.

— Hurdana är stockholmarna numera att ha att göra med?

— Ganska hyggliga. Och rätt aktsamma i umgänget med ett gammalt skrälle som jag. Bara dom kunde lära sig att inte plantera rabatter inpå mina väggar. När man som jag saknar en ordentlig stengrund, så är de där vackra blomorna inte bra för virket. De dra upp fukten. Och så gå de goda människorna litet för långt i sitt sinne för praktisk bekvämlighet — de hålla gärna ut slasket direkt genom fönstret, när ingen ser det. Och känsliga för väder och vind äro de. När de komma på våren, så låter det så här: å, den rara lilla stugan! Den är något annat än det stora bullrande stenshuset i stan! Den ger lugn och trygghet. Sen behöver man bara komma in litet i augusti för att få höra: dom här stugorna passa nog bara för solsken och vackert väder. Känn, så det drar genom väggar och golv, och så det dånar i spisen och skorstenen, när det blåser. Och lamporna, som man ska fylla och putsa och tända var kväll. Det är då ett besvär! Men kommer det så en vacker och stilla dag, då blir dom snälla igen, och då är hösten den allra vackraste årstiden i skärgården.

— Det är olika, säger flaggstången, som står där rak och tom med linan fladdrande för vinden. Det finns folk, som förstår den här årstiden, även när den blir kall och regnig. Se på kaptenen där nere på ängen. Han flyttar ut så här dags, med ved och briketter för vintern, och han är glad att få vara ensam med oss till och med i mörkret och vinterkylan. Och så sköter han både flaggan och stången på rätt sätt. Titta på mej, färgen flagar av mej och linan är fransig och otagladi i ändarna. Och flaggan sen, som man knycklat ihop hur som helst och kastat i ett skåp där inne, hur behandlar man den? Inte är det med den aktning och respekt man är skyldig rikets vackraste symbol. Inte håller den rätta färgen, ofta är den urblekt och sjaskig, och trasig kan den också vara. Man »halar upp den» och »hissar ned den», utan tanke på de bestämda tiderna och reglerna, och ibland händer det, att den får sitta uppe och sloka över natten. Sådant är inte roligt, varken för mig eller flaggan. Vimpeln sköter man inte heller. Ibland är den för lång och ibland för kort, och då och då, när man vill vara riktigt gentil, hissar man den tillsammans med flaggan, vilket ju är nästan brottsligt. Föreningen Svenska flaggans dag borde sända ut inspektörer över landet för att lära folk flagga ordentligt eller åtminstone tvinga dem att köpa Erik Häggs utmärkta bok om *Konsten att flagga*.

— Jaha, ropade en gammal ilsken oxel upp-

ifrån backen, svenska folket brister mycket i kultur och uppfostran. Titta så det ser ut kring mig! En sophög av gammalt skräp, papper och uttjänta husgeråd. Det är väl, att vi ha vinterstormarna som renhållningskarlar här ute. Hur skulle det annars se ut, när våren äntligen kommer.

Den gamla almen vid Kråkebo skakade ned ett fång gula löv, skrattade litet förkyllt och sade:

— Vad är det där att fästa sig vid? Bara småsaker! Se så frisk och blå fjärden lyser där nere. Och hör på suset från tallarna vid havet. Det är musik som duger det, i full orkester. Och nu går sista söndagsbåten in. Ser ni så det lyser av alla höstblommorna på fördäck, hör ni de glada rösterna, och ser ni så man viftar. Det är åt oss, åt oss!

Här brusto alla astrarna och floxen och den lysande krassen i gråt. Mitt i avskedets smärta tyckte de att alltsammans var så vackert.

BERÖMDA DAMER.

Englands populäraste kvinna just nu är varken drottningen eller hertiginnan av Windsor. Det är i stället en vissångerska vid namn Gracie Fields. Hon är hela Englands Gracie. Hon är så populär att staden Rochdale, där hon startade sin karriär, under, minst sagt, kungliga former utnämnt henne till hedersmedborgare, en händelse som den engelska pressen refererat under rubriken Gracies kröning.

Rubriken passar perfekt. Inte bara Rochdale utan hela landskapet hyllade sin dotter. En borgmästare sade: detta är en stor dag för hela England och Imperiet. Rochdale har gjort världen en stor tjänst, när det skänkte oss Gracie. Och Gracie trädde fram på rådhusets balkong och mottog mängdens hyllning tillsammans med sina föräldrar, ett gammalt arbetarpar, vid namn Stanfield, vilket är Gracies verkliga namn.

Miss Fields har tackat för utmärkelsen på ett kungligt sätt. Hon har skänkt stora belopp till välgörande ändamål i sin födelsestad, och dessutom gjorde hon något annat och mera, som i hög grad befäst hennes popularitet: två dagar

efter utnämningen i Rochdale inbjöd hon en tiondel av stadens hela befolkning, 9,000 personer, till en storartad fest. En lång rad extratåg förde gästerna till London, där de under Gracies ciceronskap tillbragte en minnesrik dag. Den charmanta värdinnan underhöll sina gäster på ett glänsande sätt. Hon sjöng för dem, dansade med dem och såg till, att de förplägades med mat och dryck. Hon till och med ordnade, att de som ej kunde komma till festen fingo se henne i televisionsapparaterna.

Vari ligger nu hemligheten med Gracie Fields makt över människorna? Hon är engelsk till temperament och kynne. Hennes visor och hennes humor gå direkt till alla landsmäns hjärtan. Hon är en av dem, och hon är det bästa hos dem alla.

När man läser om Gracie Fields, vars rykte nu genom Hollywood och filmen går ut över hela världen, tänker man helt stilla:

Vem är *vår* Gracie? Ha vi någon? En gång hade vi en Jenny och Kristina, med de svenska tillnamnen Lind och Nilsson. De erövrade också en värld med sin sång, och deras berömmelse var också stor och mäktig. Naturligtvis skulle den blivit ännu större och omfattande — liksom gagerna — om filmen funnits. Jenny och Kristina föddes för tidigt, men de redde sig gott ändå. Världen fick deras sång levande och inte på band eller platta. Det var direkt förbindelse.

Vår Gracie nu heter Greta. Det låter svenskt

och bättre än Garbo. Hon sjunger inte, men ändå har hon en värld för sina fötter — med breda tår och låga klackar. Hon har fångat mänsklighetens hjärta, inte därför att hon är svensk till håg och lynne, utan därför att hon är mänsklig i ordets vackraste bemärkelse. Hennes konst når längre än Gracie Fields, den når inte bara den engelsktalande världen, den talar allas språk, till allas hjärtan.

Danmark har också sin Gracie. Man fick henne i somras. Hon heter Jenny Kammergaard. Hon varken sjunger eller spelar film. Men hon simmar, och hon har simmat över Öresund. Det räckte gott för ett hedersmedborgarskap i födelsestaden Horsens. Med stora festligheter. Staden var flaggpydd, och på en tribun utanför rådhuset motogs Jenny av borgmästaren och 10,000 jublande människor. Borgmästaren överlämnade en check på 2,000 kr. — Danmark har blygsammare finanser än England — och så fick fröken Jenny från invånarna i staden en fin liten gåva, äkta dansk: 12 st. silverskedar med bilder ur H. C. Andersens sagor. Se, det var väl en riktig present! Och på kvällen öppnade Jenny en stor asfaltbal på Horsens huvudgata —

Nu kan man fråga: vad ha vi gjort för att hedra vår Gracie, vår Greta? Efter många om och men, mest men, fick hon Litteris, men sen var det stopp. Att vi samlas och trängas vid Centralen och kajen i Göteborg, när hon smyger sig

i land vid en annan plats, är ju mycket snällt och uppmärksamt, ehuru kanske mest nyfiket, men vad göra vi för övrigt och värdigare? Vad göra våra borgmästare och råd? Ut nämna henne till hedersmedborgare? Uppriktigt sagt, jag tror inte det skulle passa varken Garbo eller oss. Kan ni tänka er henne på en tribun utanför Börshuset vid Stortorget mottagande en check av hr Fant? Och en blombukett av hr Nothin? Och sedan öppnande en asfaltbal på Stureplan kring nya regnskyddet — jag kan det ej.

I dagarna är ännu en Gracie på väg till världsykte. Hon heter Zarah, och hon är redan så berömd, att hr Göbbels skrivit ett ursäktande brev för att han var förhindrad att komma till hennes Berlinpremiär. Då kan man tänka sig.

Zarah är född i Karlstad, och måhända sitter i dagarna länets energiske och vitale hövding och funderar på hur residensstaden skulle se ut, smyckad till fest och hyllning för sin just nu i flera avseenden stora dotter. Man kan ju göra ett försök, en provföreställning för k. huvudstaden.

C L A Q U E.

Efter en av de senaste premiärerna skrev en aktad kritiker: claqueapplåderna under kvällen föreföllo tämligen onödiga.

Claque — ha vi verkligen en sådan i Sverige? Samling av personer, som ha betalt för att klappa i händerna på teatrar (Nord. Familjebok). Ett hemligt sällskap, engagerat för att skapa en succé, herrar och damer i snygga gångkläder, med ledare, instruktioner och repetitioner. Ingen applåd på fel ställe. Diskret eller demonstrativt bifall avpassat efter replik och scen. I Paris är claquen sedan gammalt en teatermakt att räkna med.

Claquen är ett underkännande av publiken, som behöver direktiv och ledning. Claqueur — vilket yrke, ingenting att sätta på visitkort eller i telefonkatalogen. En högst opersonlig herre, med huvud som kanske tycker ett, under det att händerna tycka ett annat, för några kronor per kväll.

Hur väl och förståndigt måste inte en claque skötas. Den får inte sitta i klump på raden eller parkett. Den måste placeras fint och knepigt, så

att den inte märks, men den måste samarbeta med precision och säkerhet.

I Sverige ha vi säkert ingen engagerad claque. Vi ha knappast råd till engagerade skådespelare. Och ibland ha vi ingen publik. Men möjligt är, att vi ha en claque av goda vänner och bekanta, som vi kunna lita på för en fribiljett. Att döma av senaste kritikeranmärkningen tycks den dock behöva en strängare disciplin. Den får inte arbeta i onödan. Den får inte gå för långt i sin tacksamhet. Sådant inger misstankar. Publiken skall tro, att den begriper något självt.

Men en väljusterad claque skall inte blott applådera den skall också kunna skratta, ja, till och med snyfta och gråta, om det behövs. Den skall vara en publikkänslornas pacemaker, som leder fram till målet: den stora succén.

Sverige har haft en sådan claqueur, men han grät aldrig, han bara skrattade. Men så han skrattade! Han hette och heter Carlbaum, och han uppträdde endast på Södra teaterns Norlanderpremiärer. Ett så smittande skratt som hans har aldrig skakat en teatersalong. Det liknade inga andra skratt i världen. Det kom från djupet av ett glatt och tacksamt hjärta. Det började med ett hoande, så gick det upp i diskanten för att nästa sekund falla över i ett buller, som överröstade alla andra ljud både från orkester och scen. Carlbaum skrattade med hela sin kropp, och den var i största laget. Och han fick oss med.

Vi skrattade både åt och med honom. Jag tror inte, att han var särskilt engagerad av Norlander eller Ranft. Han var en ärlig man, som arbetade av egen fri vilja för den goda sakens skull. Det är möjligt, ja, säkert, att revyn blivit en succé utan honom, men aldrig en sådan succé. Hans tystnad skulle förvirrat oss, och kanske rubbat vårt omdöme.

Numera äro ju alla revyer givna succéer. Måhända beror detta lyckliga förhållande på att Carlbaum en gång i tiden skrattade in publiken en gång för alla, så att den nu är säker och pålitlig. Eller också ha författarna blivit så kvicka och roliga, att de helt enkelt äro oemotståndliga. Här log Norlander i sin himmel.

Det är inte blott teatern, som består sig med claue. Då och då hittar man den även inom konsten och litteraturen, men det är med den claquen som med teaterns, så fort den upptäcks, gör den ingen nytta. I politiken spelar claquen en stor roll. Diktaturerna leva till stor del på den. Skulle den svika, så faller hela regimen eller åtminstone diktatorn. Ännu så länge håller den. Gest n:r 1 och den applåderar. Gest n:r 2 och heilropen skalla.

Men även privatfolk håller sig med claue. De få den alldeles gratis, om de äro stora finansmän eller bara hjältar för dagen. När allt kommer omkring ha vi alla vår lilla claue. Hustrur sina

män och män sina hustrur. Det är kanske detta angenäma förhållande, som gör att det fortfarande finns så lyckliga äktenskap i världen. Huvudsaken är kanske att vi då och då applådera varann. På rätta ställen. Även om vi inte precis mena det.

26. 9. 37.

TEKNIKENS FAROR.

Torsdagen den 30 september 1937 var en historisk dag för norra skärgården. Då tändes den första elektriska lampan på Blidö, Furusund, Yxlan, Björkö och Arholma. Befolkningen var söndagsklädd och glädjen stor och allmän. Man sprang omkring och vred på strömbrytare och tryckte på knappar och lät ljuset lysa med all sin kraft, fast det var mittpå dagen och solen sken som vid midsommartid. Har man fått en leksak, så ska man leka med den genast, så länge den är ny.

Mitt i den glada upprymda stämningen hördes dock en betänksam röst. Den kom från 90-åriga änkefru Johanna Charlotta Norstedt. Hon ställde sig tveksam mot nymodigheten. Man vet inte, vad den kan ha i kölvattnet. För 30 år sedan började folk med motorbåtar och hur har dom inte förstört fiskvattnen och mycket annat, för att inte tala om människorna. Det sista sa inte fru Norstedt, hon är kanske diplomatisk i sina uttalanden, som man blir i skärgården, men hon kanske tänkte det.

Fru Norstedt har rätt. Tekniken är inte att lita

på och farligast är den, när den strejkar. En fotogenlampa kan krångla, men då har man en annan att ta till. I nödfall finns det alltid ett stearinljus och en lykta, men vad gör man, när elektriska ljuset slocknar på en hel ö? Man svär och blir genast sämre till karaktären. Häromdagen stod en ensam bil utanför mina fönster. Plötsligt tog den eld och brann upp och ställde till besvär för brandkåren och två poliskonstaplar. Jag har aldrig sett en häst uppföra sig på det sättet.

Då det gäller tekniken har fru Norstedt en själsfrände i Torsten Fogelqvist. Vad sade han inte i sitt stora anförande vid diktarmötet i Sigtuna:

»Med hjälp av dyrbara motorer rusar människan mot kaos. Hon har förlorat herraväldet över sig själv. I stället för att tjäna människan, håller tekniken på att hetsa människan.»

Motorn drog med sig bilen och flygmaskinen, och vilket elände ha de inte kastat oss i. Vi jublade åt det första aeroplanet, den moderne Ikaros' vackra fågel, vilkens stålfästa vingar solen inte förmådde smälta. Den vackra fågeln värper nu eldbomber över en i ångest kvidande mänsklighet.

Tekniken och kulturen gå inte alltid hand i hand. En tredjedel av mänskligheten äter med kniv och gaffel, en tredjedel med pinnar och en tredjedel med fingrarna, men därför är det inte

säkert att kniven och gaffeln äro några tecken på kultur. Framför allt inte kniven, som ibland råkar komma på orätt plats. Fråga är om ens skrivmaskin är något kulturmärke. Både jag och bokförläggare Tor Bonnier äro något tveksamma på den punkten.

Då det gäller den kriminella avdelningen av litteraturen, har tekniken tagit ett jättesteg. Häromdagen fick jag en engelsk detektivroman, som nått ganska långt i teknisk fulländning. Den gav den spännande händelsen i form av maskinskrivna brev, fotografier av den mördade, platsen för dådet samt alla de småsaker, som offret burit i fickorna. I särskilda konvolut fick man dessutom några frimärken, en hårlock och en cigarrrettstump, tjänstgörande som besvärande indicier mot den misstänkte. Boken åtföljdes slutligen av en stor daglig tidning med detaljerat och noggrant referat över mordet. Så långt har man hunnit i England. När kommer den detektivromanen till Sverige? Vi kunna vara rätt säkra på att slippa den. Läsekretsen är tyvärr inte så stor, att den orkar med framställningskostnaderna. Även om lusten att sälja den inte saknas.

I Amerika har man kommit ännu längre på området. Ätminstone om man får tro tidningen New Yorker, som låter en bokhandelsmedhjälpare säga till en kund:

— Med varje exemplar av *Blod över allt* följer en detektiv, som reder ut härvan.

Docenten Hans Ruin frågar i ett föredrag: Varför ler folk åt poesi? Och han svarar: Skrat-
tet dirigeras alltid från hjärnan, och därför skrat-
tar man åt poesin. Poesin är för mycket av dröm
och hjärta — den måste få mera hjärna för att
vinna mänsklighetens respekt.

Om nu inte hjärnan-tekniken dödar även poe-
sin. Hur illa har den inte redan gått åt roman-
tiken? Där klättrar ingen Romeo till Julias bal-
kong, när det finns en hiss att åka i. Pyramus
och Thisbe skiljas inte längre av någon mur, och
finns det någon, så klarar han den med ett stav-
hopp. Och hon med.

Men ändå, trots allt, lever romantiken i våra
moderna hjärtan. Ingen glödlampa, hur många
kilowatt den än orkar med, kan tävla med en
ensam måne, som i stilla höstkvällar stiger över
talltopparna till och med på Blidö och Furusund.
Romantiken lever till och med inom stadens kalla
och hårda betongmurar. Men redan 1912, be-
rättar Gustaf Mattsson, klagade en ung nyför-
lovad kvinna:

— Droskbilarna köra alldeles för fort. När vi
åker hem om kvällarna så kysser Axel mig an-
tingen på näsan eller på hakan — *det kan väl
inte bli någon romantik, när man ska sikta* —

SÖMNLÖSHET.

Det förefaller som om mänskligheten sov dåligt, både hemma och på sjukhus. Varje söndagsbilaga och varje veckotidning med självaktning ha minst en gång i kvartalet en artikel om sömnlöshet, dess förebyggande och botande. Läkare, som intervjuas, uttala sig klokt och förståndigt, varna för överdrivet bruk av sömnmedel och föreslå i stället en sund livsföring. Mycket bra, men så länge åsikterna om den sunda livsföringen gå så isär som nu, så räcker inte den hänvisningen heller. Vad är sunt och vad är osunt? Sunt är att följa naturen och dess lagar, vilket då det gäller sömnen skulle betyda att vi gå till sängs med solen och stiga upp med den. Vill ni gå till sängs på eftermiddagen och stiga upp mellan fyra och fem på morgonen? Är det meningen att biografer och teatrar skola stå tomma och att supéerna på Operakällaren och Grand skola inställas?

Sund livsföring. Däri ingår även dieten. Hälans profeter ha något olika meningar om den. Professor Ingvar säger: ät kött, framför allt inälvor. Kapten Gedda håller på grönsaker och

frukt och tror att han blivit 90 år ung på den kosten. De allra senaste sundhetsapostlarna predika Kruska och nakenkultur, under det att icke-fanatikerna säga: känn dig själv. Var måttlig, överansträng dig icke, koppla av, när du behöver avspänning. Fördela arbete och vila på ett förnuftigt sätt. Och så framför allt: oroa dig inte. Det värsta är i alla fall över.

Den s. k. kulturmänniskan har det inte lätt. Hon måste anstränga sig både för att hålla sig vaken och för att få sova. Vilka knep hittar hon inte på för att lura Jon Blund till sitt ensamma läger. Hon räknar får, hon inbillar sig, att hon går framåt en lång gata sparkande en boll framför sig. Eller också är samma gata omgiven av höga murar, och över dem kastar hon alla sina bekymmer. Hon försöker ligga stilla, ty hon har läst i en bok, att ju mera hon vänder sig, desto vaknare blir hon. Hon försöker ligga rak och inte i ögla eller frågetecken, som hon helst vill. Hon stiger upp och tager en kall avtvättning, dricker en pilsner och äter en smörgås, stoppar paraffinerade vaxkulor i öronen, gör näsväxelandningar efter Sigrid Samzelius-Lejdströms recept, läser en lugnande bok, helst en tågtidtabell, stiger upp igen, gör tåhävningar, lägger sig på nytt och kommer plötsligt ihåg, att hon hört att säkraste sättet att somna är att hålla sig vaken, vilket lyckas över förväntan. Så kommer hon ihåg, att någon sagt, att man skall blunda och

skela med ögonen. Då somnar man ofelbart. Som hon är ovan vid att skela försöker hon vinda i stället, men blir klarvaken vid tanken: tänk om jag blir sån! Nu är klockan sex, och nu komma gatsoparna, och så är den natten förstörd.

Kloka psykiatriker säga: den sömnlöse går och lägger sig för att icke sova. Han är inställd på det. Däri ligger felet. Man skall tänka: nu kommer jag att sova gott i natt och vakna pigg och kry i morgon bitti. Detta sätt är släkt med Coués: jag somnar, jag somnar, jag somnar, och som bygger på fantasiens makt över viljan. Det är också mycket viktigt, att man börjar somna redan medan man klär av sig. Man får inte kasta eller slita av sig kläderna. Man tar av dem lugnt och stilla, automatiskt, och med dem tar man också av sig alla dagens sorger och bekymmer.

— Och sen, säger den sömnlöse skeptikern, sen tar man ett ordentligt sömnmedel och går och lägger sig.

Jaha. Kanhända. Men det medlet hjälper inte i längden. Och då ligger man där igen och stirrar i mörkret.

En klok man säger: Jag bryr mig inte om, ifall jag sover eller ej. Jag följer Dubois' kloka råd: Sök inte efter sömn. Den flyger undan som en duva, när man förföljer den. Det enda kloka sättet är att trumfa in i vårt medvetande, att vi inte behöva mer sömn än kroppen tar ut.

När allt kommer omkring är det de rätta tankarna, som rädda oss från sömnlöshet liksom från så mycket annat ont. Som människan tänker i sitt hjärta, så är hon. Både då hon är vaken och då hon sover. Eller, tyvärr, inte sover.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

INNEHÅLL.

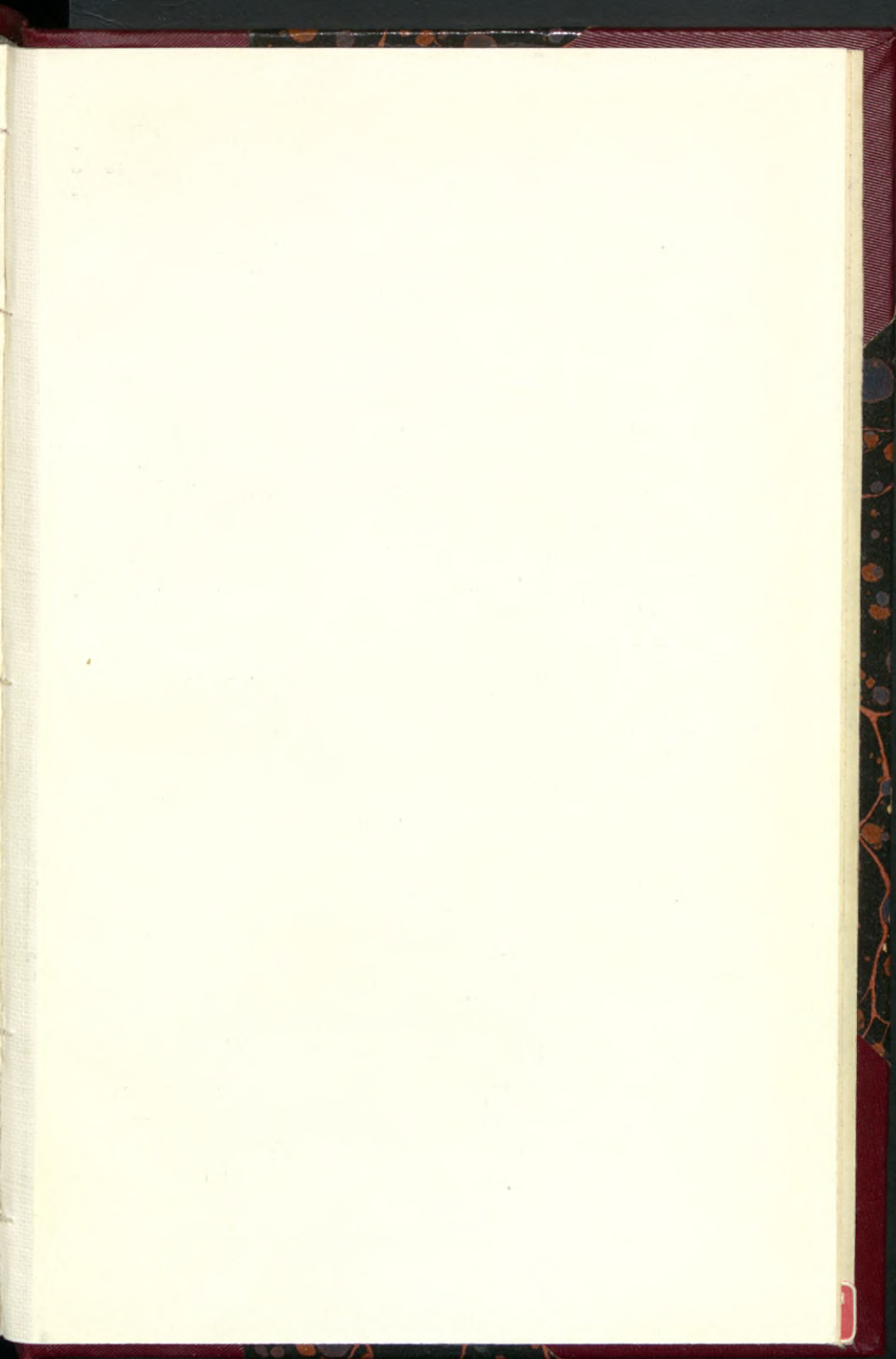
En förklaring	5
Skattepenningen	7
Fryntligt	11
Mitt system	15
Städtjänst	20
Kulturkammaren	24
Det glada Stockholm	28
Allmänna meningen	32
Ett tjustigt panoptikon	36
Pepp	40
Litteraturens styvbarn	44
En avdankad herre	48
Föreningar	52
Caravan	57
Vi	61
Var rädd om dumheten!	65
En olycklig kvinna	69
Fasadbelysning	73
Kulturfaror	78
Svensson	82
Om ålder	86
Ett olovligt barn	91
Förströelser	95
Det	99

Stadens melodi	103
Damlunch	108
Speldosan	112
I avvaktan på besök	116
Drulleri	120
Den unga kvinnan	124
Allt i gala!	128
Om kunglighet	132
Ett livligt möte	136
En krossad idyll	141
Naturbarbarer	145
En lögnhals	149
Som	153
Världen i morgon	158
Privat	162
Åtskilligt	166
Psykologi	171
Leksaker	175
Falskt vittnesbörd	179
Ärlighet	184
Lärobok i humor	188
Endast ett underverk	193
Höstrapsodi	196
Berömda damer	200
Claque	204
Teknikens faror	208
Sömnlöshet	212

Hand 9/12/38
1637

13

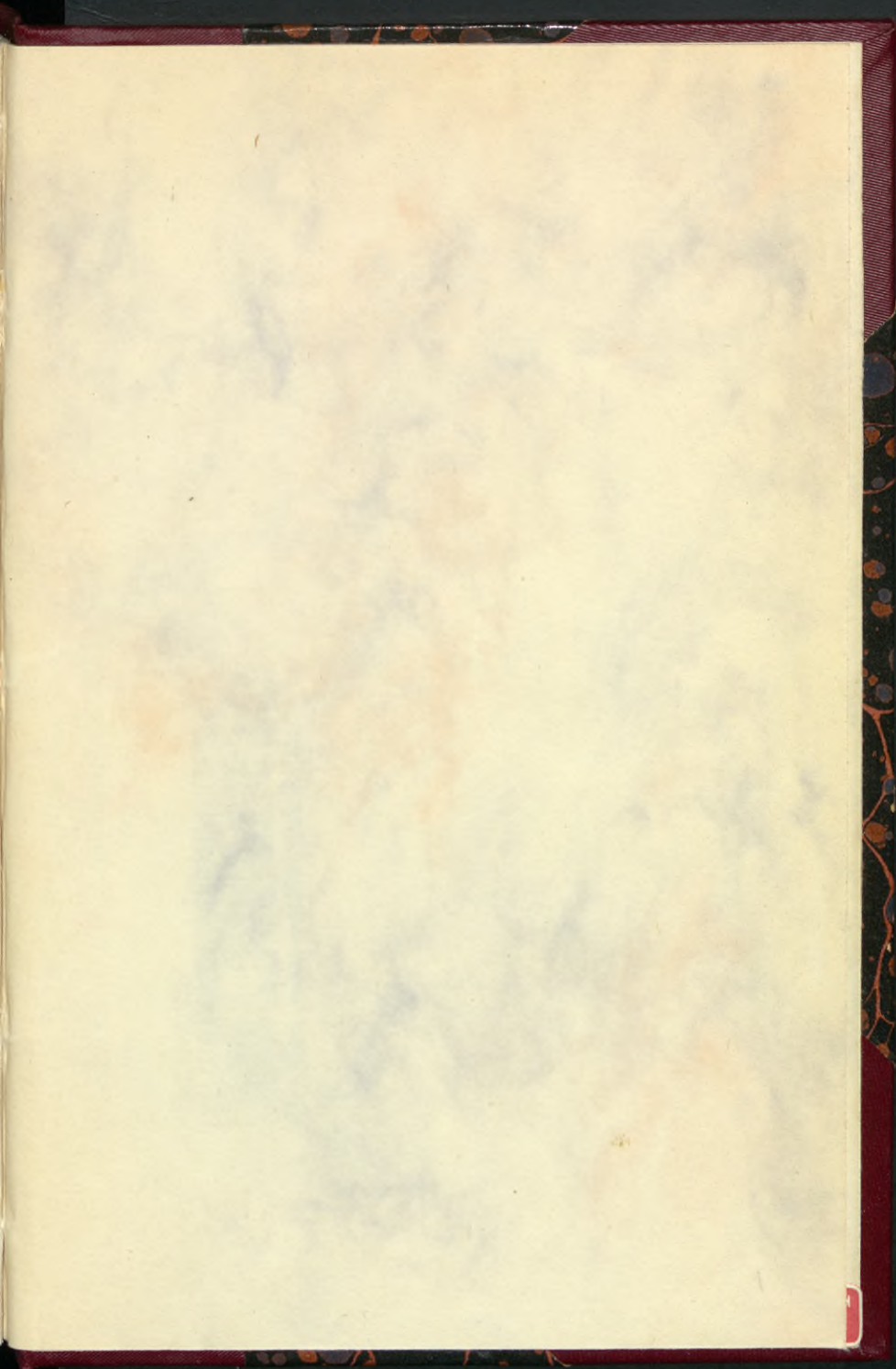
H A S S E Z.:

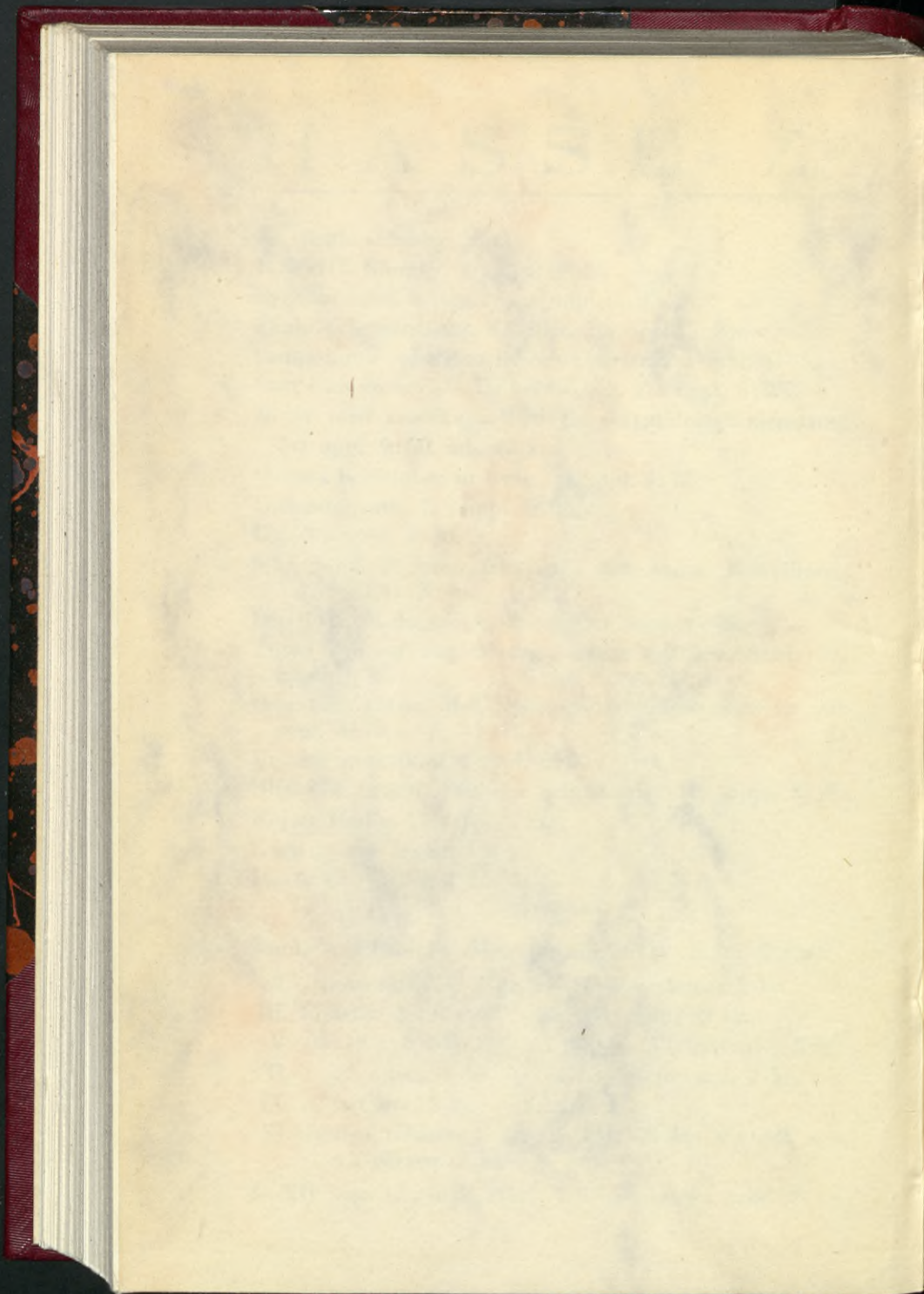
- En utvald samling. 5: 50.
N:r 4712. Kåserier. 2:a uppl. 5: 25.
Lyekans land. Kåserier. 2:a uppl. 5: 25.
Tänkt och misstänkt. Kåserier. 2:a uppl. 5: 25.
Sanna mina ord. Historier och kåserier. 2:a uppl. 5: 25.
Som i en spegel —. En krönikebok. 2:a uppl. 5: 25.
25 år med svenska folket. En skämttidsnings memoarer.
2:a uppl. 9: 50, inb. 12 kr.
Osanna berättelser ur livet. 2:a uppl. 4: 75.
Quantum satis. 2:a uppl. 5: 25.
Ulf. 3:e uppl. 4: 50.
Stor Sand. Historier från en ö och Annat. Med illustr.
3:e uppl. 4: 75.
Den förtrollade korgmakaren. 3:e uppl. 4: 75.
Tusen och en dag. Moderna sagor och berättelser. 3:e
uppl. 4: 75.
Den lilla gåtan. Med teckningar av EIGIL SCHWAB. 2:a
uppl. 4: 75.
Ur min praktik. 2:a uppl. 6: 50.
Blick på tingen. Historier och kåserier. 2:a uppl. 5: 25.
Kejsar Hedin. 2:a uppl. 2 kr.
Korn åt små fåglar. 1 kr.
Hazze Z:s julbok 1916. 2: 25.

Samlade historier. Med teckningar av EIGIL SCHWAB.

- I. *Dynamithunden*. 2 kr. — II. *Henriksson*. 2 kr.
III. *Claudia*. 2 kr. — IV. *Har Ni stulit?* 2 kr.
V. *De 18 och några till*. 2 kr. — VI. *Kvinnor*. 2 kr.
VII. *1 och annat*. 2 kr. — VIII. *Ord för ord*. 2 kr.
IX. *Anna-Clara*. 2 kr. — X. *Ada*. 2 kr.
XI. *Fattiga riddare*. 2 kr. — XII. *Mellan dig och mig
och väggen*. 2 kr.

I—XII även tillgängliga inb. i 6 halvfranska band 54 kr.

6000180337

Göteborgs universitetsbibliotek

21
JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

